

**On
aika toimia!**

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y.

Siltasaarencatu 3 A 00530 Helsinki

Puhelin: (90) 77 211

Kansi: Matti Ylirotu

Kahden sukupolven tapaaminen.

Oulunkylän yhteiskoulun oppilaat Katri Pajunen ja
Päivi Puttonen sekä puheenjohtajat Olavi Hänninen ja
Pertti Viinanen.

Sisäsivujen kuvat

Matti Ylirotu

Jarmo Lintunen

Aino Pietarinen

Kuvatoimisto, Toivo Köpälä

Taitto:

Kirsti Kekkonen-Montonen

ISPN 951-714-094-0

Tampereen Keskuspaino 1986

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y.

Hallituksen kertomus ja tilinpäätös
toimintavuodelta
1985

SAK:n avainjulkaisut

SAK:n painotuotteet

SAK:n periaateohjelma (1971)
SAK:n hallituksen kertomus ja tilinpäätös (vuosittain)
SAK:n säännöt
Paikallisjärjestöjen säännöt
Ammattiyhdistysliike ja rationalisointi (1976)
Ammattiyhdistysnaisten ohjelma (1976)
Järjestöpoliittinen ohjelma (1976)
Katsaus työehtosopimustoimintaan ja työehtosopimuspoliittinen ohjelma (1976)
Koulutuspoliittinen ohjelma (1976)
Kuluttajapoliittinen ohjelma (1976)
Nuorisopolitiittinen ohjelma (1976)
Sosiaalipoliittinen ohjelma (1976)
Talouspoliittinen ohjelma (1976)
SAK:n tavoitteet 1980-luvulla (1981)
SAK:n järjestöpolitiikka 1980-luvulla (1981)
SAK:n kulttuuripoliittinen ohjelma (1981)
Ammattiyhdistysliike ja energiapolitiikka (1981)
Ammattiyhdistysliike ja tutkimuspolitiikka (1981)
Ammattiyhdistysliike ja viestintäpolitiikka (1981)
Järjestökirjanpidon opas (1974)
STK:n ja SAK:n yleiset sopimukset (1980)
Nainen SAK:laisessa ammattiyhdistysliikkeessä (1979)
Ammattiosaston kirjanpito (1979)
Matalapalkkaseminaari (1979)
SAK:n palkkaustapaseminaari (1981)
Työaika raportti (1981)
SAK:n työntutkimusseminaari (1981)
Yt-lakiin liittyvää aineistoa (1981)
Menettelytavat työsuhdetta päätettäessä (1985)
Taloudellinen demokratia ja palkansaajarahastot (1985)
Joustavuus ja työpaikat (1985)

SAK:n 75-vuotisjuhlavuoden keskusteluaineistot

- Ammattiyhdistysliike ja työllisyys (1982)
- Ammattiyhdistysliike ja demokratia (1982)
- Tasa-arvoa työelämään (1982)
- Aseidenriisunta-rauhanpolitiikka (1982)

SAK:n historian I osa

- "Yhdessä elämä turvalliseksi"
- "SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen kehitys vuoteen 1930 saakka" (1982)
- SAK:n puhelinmuistio (1985—1986)
- SAK:n PR-kalenteri (suomen- ja ruotsinkielinen) (1985)
- Työmarkkinaopas (1985)

APJ:n toimintaopas, SAKIN yhteistyötä (1983)
Työtä elämisen laadun kohottamiseksi (1983)
Tilastotietoja 1985
SAK 1985
Työelämän suhteet Suomessa (1983)
Työturvallisuusvastuu ja sen järjestelmät (1984)
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö 1907-1982 (1984)
Perustietoa ammattijärjestön arkistohoidosta (1984)
Työyhteisö ja elämäntapa (1984)

SAK:n järjestötutkimus

SAK:n järjestötutkimus 1984 (1985)
Eheytyksestä uusiin haasteisiin (1985)
Työtä työlle (1985)
Tarpeista toimintaan (1985)
Ilmailualan Unioni r.y. 1984 (1985)
Kemian kentän kuvaa (1985)
Jäsenten puheenvuoro, Kumi- ja Nahkalyöväen Liiton jäsentutkimus (1985)
KTV:n jäsentutkimus I, Jäsenistön rakenne ja suhde työhön (1985)
KTV:n jäsentutkimus II, KTV:läiset ja järjestötoiminta (1986)
Lasi- ja Posliinilyöväen Liiton jäsentutkimus 1984 (1985)
Maaseututyöväen Liiton jäsentutkimus 1984 (1985)
Metallityöläinen ja ay-liike (1985)
Näin on Paperissa (1985)
Puutyöläinen ja ay-liike, Puutyöväen Liiton jäsentutkimus 1984 (1985)
Rakennustyöläisten Liitto r.y., Jäsentutkimus 1984 (1985)
Laivanpäällystöliitto ja ay-liike — Skeppsbefältet och facket (1985)
Muusikkojen Liitto — Sisäkuva (1985)
Jäsenistön kuva Sähköliitosta (1985)
Tekeri tutuksi, Teknisten ja Erikoisammattien Liiton jäsentutkimus (1986)
Jäsenistön kuva Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitosta (1985)
VTY lähikuvassa, Järjestötutkimus 1984 (1985)
Postiliitto puntarissa, Postiliiton jäsentutkimus 1984 (1985)
Tullimiesliitosta tarkasteltuna (1985)
Raportti ammattiliitosta VTVL (1986)

SAK:n av-aineistot

Dia-ohjelmat
Mikä on SAK? (1983)
SAK:n tavoitteet 80-luvulla (1983)
Nuori nainen ota paikkasi ammattiyhdistysliikkeessä (1983)
Mieti ja keskustele (1983)

Elokuvat

Eespäin rinta rinnan (1977)

Työ ja voima (1982)

Videot

SAK:n 75-vuotisjuhlavuoden päätapahtuma (1982)

Valta ja valtarakenteet (1984)

Kotirintama vieraalla maalla (1984)

TUPO (1984)

Nuori SAK (1985)

SAK:n hallituksen kertomus

Sisällysluettelo

Suurvaltojen suhteet kääntyivät parempaan suuntaan .	7
Taloudellinen kehitys vuonna 1985.	9
Suomalainen palkansaaaja luottaa ammattiyhdistysliik- keeseen	11
Valtuusto	12
Hallitus	15
Toimisto valiokunta	16
Suunnitteluasiat	16
Kansainvälinen toiminta	17
Rauhantyö ja solidaarisuustoiminta	19
Talousasiat	21
Henkilöstöasiat	22
Ammattiyhdistysarkiston toiminta	22
SAK:n historiankirjoitus	24
Sopimustoiminta	25
Teknologia ja rationalisointiasiat	27
Oikeudelliset asiat	28
Sosiaali- ja työsuojelutoiminta	30
Järjestötoiminta	33
Naisten toiminta	35
Nuorten toiminta	37
Ruotsinkielinen toiminta	43
Koulutustoiminta	43
Tiedotus- ja julkaisutoiminta	46
Lausunnot	49
Valiokuntien tapahtumat	53
Hallinto	62
• Hallitus	62
• Tilintarkastajat	63
• Hallituksen asettamat valiokunnat	63
• SAK—STK ja SAK—LTK neuvottelukuntien kokoonpano	70
• Valtuuston jäsenet	70
Jäsenistö	74
Jäsenliittojen jäsenmäärät 31. 12. 1985 verrattuna jäsenmääriin 31. 12. 1984	74
Jäsenliittojen jäsenistön jakautuminen 31. 12. 1985 ..	75
Henkilöstö	75
Jäsenyydet ja osakkuudet	77
SAK:n tilinpäätös 1.1.—31.12. 1985.	79
År 1985 de många stora frågorna år	86
Den ekonomiska utvecklingen 1985.	87
Den svenska verksamheten	87

Suurvaltojen väliset suhteet kääntyivät parempaan suuntaan

Vuoden 1985 kuluessa suurvaltojen väliset suhteet kääntyivät parempaan suuntaan. Hyvin kiireän tilanteen jälkeen lientymisen merkkejä näkyi muuallakin kuin suurvaltojen suhteissa. Tukholmassa koolla olevan Euroopan aseidenriisuntakonferenssin työskentelyilmapiiri oli aiempaa suotuisampi.

Vuoden poliittinen huipentuma oli suurvaltojen johtajien tapaaminen Genevessä, jossa suurvallat sopivat yhdinaseita ja muita ongelmia koskevien neuvottelujen tehostamisesta sekä Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain suhteiden kehittämisestä.

Vuosi 1985 monien suurten kysymysten vuosi

Kansainvälisesti vuosi 1985 oli kireiden suurvaltasuhteiden aikaa vaikka vuoden lopulla tapahtuikin käänne parempaan.

EAY:n Milanossa pidetyssä edustajakokouksen päätösasiakirjassa kannatettiin voimakkaasti täystyöllisyyttä ja tuomittiin viime vuosina voimistuneet ammattiyhdistysliikkeen vastaiset ilmiöt monilla tahoilla Euroopassa.

Huolimatta siitä, että maamme talouskehitys oli moniin maihin verrattuna myönteistä, työttömyys oli edelleen keskeinen ongelmamme. Inflaation laantuminen loi edellytyksiä palkansaajien taloudellisen aseman parantamiselle.

Lukuisat yrityskaupat ja keskittyminen olivat keskeisiä piirteitä talouselämässä vuonna 1985. SAK käsitteli näitä asioita runsaasti ja monet SAK:n jäsenliitot joutuivat käyttämään järjestöllisiä toimia työpaikkojen turvaamiseksi.

Pitkään jatkunut pelisääntökeskustelu johti neuvotteluratkaisuun. Pelisäännöistä keskusteltiin paljon SAK:n jäsenistössä. Myös SAK:n valtuusto otti kantaa komiteatyöhön.

SAK:n järjestötutkimus synnytti laajan yhteiskunnallisen keskustelun ay-liikkeen tavoitteista, toiminnasta ja suhteesta jäsenistöön. Tutkimus osoitti, että jäsenkunta luottaa ay-liikkeeseen enemmän kuin mihinkään muuhun tahoon yhteiskunnassa. Samalla tutkimus osoitti, että jäsenistö odottaa SAK:lta määrätietoista edunvalvontaa ja että se on myös valmis tukemaan SAK:ta. Jäsenkunta odottaa SAK:lta paljon myös mm. työllisyyden edistämiseksi, työajan lyhentämiseksi, tuloerojen kaventamiseksi ja vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi.

Pohjolan Ammatillisen Yhteisjärjestön PAY:n raportti ay-vastaisuudesta eri pohjoismaissa herätti suurta kiinnostusta ja aiheutti laajan keskustelun ay-vastaisuudesta myös Suomessa.

Valtiosääntöuudistukseen liittyvää periaatteellisempaa keskustelua käytiin ay-liikkeen itsenäisyydestä ja toiminta-alueista. Myös julkisten palvelujen yksityistämiseen liittyvät toimenpiteet aiheuttivat ongelmia ay-liikkeelle.

SAK:n sisäisen kehittämisen pääkohteita olivat vuonna 1985 strateginen suunnittelu ja siihen liittyvä koulutus sekä tietohallinnon kehittäminen, josta tehtiin puitesuunnitelma.

Muita keskeisiä toimintalohtoja olivat valtion tulo- ja menoarvioon vaikuttaminen ja sen tehostaminen, SAK:n 13. edustajakokouksen valmistelut ja valmistautuminen seuraavaan sopimuskierrukseen.

SAK:n valtuusto käsitteli ajankohtaisten asioiden ohella selonteot taloudellisesta demokratiasta ja uudesta tekniikasta.

Sosiaalipolitiikassa oli keskeisesti esillä työttömyysturvan edelleen kehittäminen ja joustava eläkeikä. Julkisuudessa käytiin paljon keskustelua sosiaalipolitiikan suunnasta ja arvosteltiin ansiosidonnaista sosiaaliturvaa.

Edellisen sopimuskierroksen tulosten perusteella neuvoteltiin kullekin liitolle omat ratkaisut työajan lyhentämisestä..

SAK:n ja jäsenliittojen yhteistyötä tiivistettiin. Mm. SAK:n johdon liittokierroksella ja liittosihteeritapaamisilla, joissa käytiin lävitse sopimuskierroksen valmisteluun ja SAK:n 13. edustajakokoukseen liittyviä keskeisiä yhteistyökysymyksiä. Yhteistyötä tiivistettiin myös keskustelemalla siitä, mitä liitot odottavat SAK:n jäsenpalveluilta.

SAK:n saavutuksia XII edustajakokouskaudella

- työllisyys on ollut parempi kuin muissa maissa vaikkakin työttömiä on paljon
- reaaliansiot ovat kohonneet
- työaikaa on lyhennetty
- työttömien toimeentuloturva on parannettu
- sairausvakuutus on uudistettu
- äitiys/vanhempainlomat ovat pidentyneet ja hoitovapaa on toteutettu
- lapsilisät ovat nousseet
- irtisanomissuojaa on parannettu
- joustava eläkeikä on toteutettu
- sopimusjärjestelmää/pelisääntöjä on kehitetty
- erorahaa on kehitetty
- toiminnan suunnittelua on tehostettu
- tietohallintoa on kehitetty
- tutkimustoimintaa on edistetty
- on toteutettu laaja järjestötutkimus
- on perustettu paikallisia ay-kouluja
- solidaarisuustyötä on tehostettu (mm. Namibia-projekti)
- kulttuuritoimintaa on kehitetty
- kouluyhteistyötä on tehostettu
- alueellista edunvalvontaa/läänien yhteistyötä on kehitetty
- ay-keskuksia on perustettu

Taloudellinen kehitys 1985

Suomen kansantalous kasvoi vuosina 1982—1984 keskimäärin kolmen prosentin vauhtia. Huolimatta siitä, että taantumista odotettiin, kasvu jatkui vuonna 1985 edelleen lähes saman suuruisena.

Ennakkoarvioiden mukaan kokonaistuotannon kasvu oli vuonna 1985 vajaat 3 prosenttia. Nopeinta kasvu oli metalliteollisuudessa sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnassa. Myös liikenne sekä yksityiset ja julkiset palvelut lisääntyivät kohtalaisesti. Tuotanto supistui merkittävästi mekaanisessa metsätaloudessa ja jonkin verran myös maataloudessa.

Kotimaisen kysynnän kasvu oli voimakkainta julkisella sektorilla, etenkin julkisessa kulutuksessa. Sen sijaan yksityiset investoinnit ja kulutus lisääntyivät kansantalouden keskimääräistä kasvua vastaavasti. Myös varastot kasvoivat vuoden aikana.

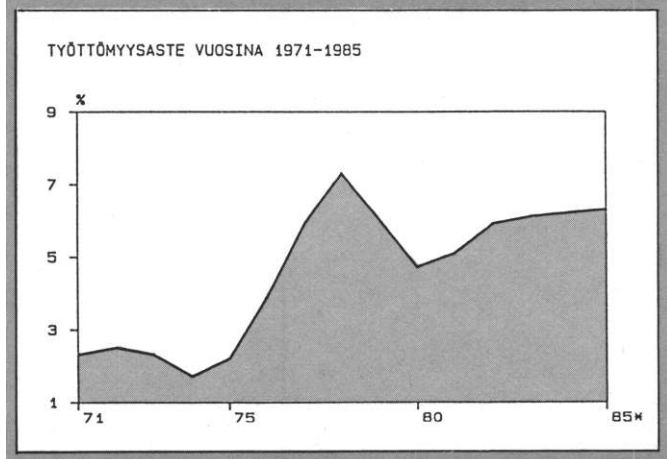
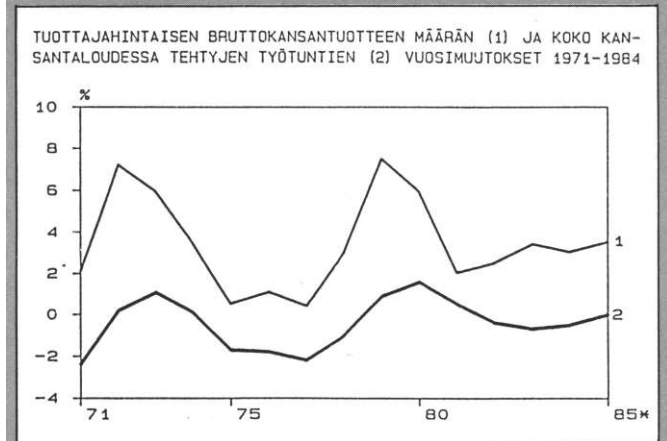
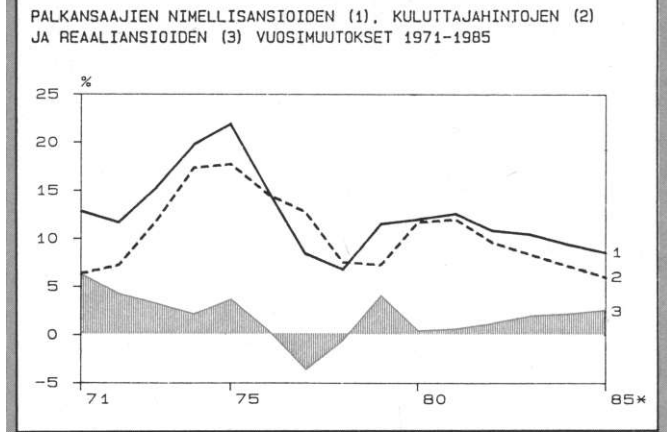
Viennin kehitys oli vuonna 1985 varsin heikkoa. Kasvu perustui pääasiassa itäviennin voimistumiseen. Kemian teollisuutta ja puutavara-teollisuutta lukuunottamatta vienti kasvoi kaikilla muilla teollisuuden aloilla. Suurinta kasvu oli metallien perusteollisuudessa.

Tuonnin määrä kasvoi vuonna 1985 huomattavasti. Muun muassa kulutustavaroiden, koneiden ja laitteiden sekä metallituote- ja koneteollisuuden tuotantotarvikkeiden tuonti kasvoi kokonaistuontia enemmän. Kauppataseen ylijäämä oli noin 2,5 miljardia markkaa; vaihtotase jäi 4 mrd. markan verran alijäämäiseksi.

Työllisiä oli vuonna 1985 runsas 20 000 enemmän kuin edellisenä vuonna. Kun työvoiman tarjonta kuitenkin kasvoi jonkin verran enemmän, nousi työttömyysaste lievästi. Vuonna 1985 oli työttömiä keskimäärin 163 000 ja työttömyysaste oli 6,3 prosenttia.

Inflaatiovauhti hidastui vuonna 1985 kaikkien hintaindeksien mukaan. Kuluttajahintaindeksin nousu edellisestä vuodesta oli keskimäärin vajaat 5 prosenttia. Kuluttajahintaindeksin mukaan vuoden viimeisen kuuden kuukauden inflaatio oli vuotta kohti muunnettuna kuitenkin enää 2 prosenttia. Vuoden viimeisinä kuukausina kuluttajahinnat eivät nousseet juuri lainkaan.

Teollisuustyöntekijöiden nimellisansiot nousivat vuoden 1984 viimeisestä neljänneksestä vuoden 1985 viimeiseen neljännekseen arviolta noin 7,5 prosenttia ja vuotta kohti laskettuna hieman enemmän. Tästä noususta on sopimuskorotusten osuutta noin puolet. Teollisuustyöntekijöiden reaaliensioiden arvioidaan nousseen vuonna 1985 vajaat 2 prosenttia. Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo kasvoi vuonna 1985 selvästi enemmän.

Suomalainen palkansaaja luottaa ammattiyhdistysliikkeeseen

Suomalainen palkansaaja luottaa ammattiyhdistysliikkeeseen. SAK:n järjestötutkimuksen mukaan useampi kuin kaksi kolmesta SAK:n jäsenestä katsoo ay-liikkeen edistävän hyvin tai erittäin hyvin tavallisen ihmisen asioita. Ammattiyhdistysliikkeeseen luotetaan enemmän kuin mihinkään muuhun yhteiskunnan tahoon tai järjestöön, mutta omaan järjestöönsäkään SAK:n jäsenet eivät suhtaudu kriittittävästi.

Työntekijäin vankka luottamus omaan liikkeeseensä kertoo selvästi, että ammattiyhdistysliike ei ole — päinvastaisista väitteistä huolimatta — menettämässä kykyään ajaa ja edistää tavallisten ihmisten tärkeinä pitämiä asioita.

Valtuusto

Valtuusto kokoontui sääntömääräiseen kevätkokoukseen 7.—8. 6. 1985 ja sääntömääräiseen syyskokoukseen 13.—14. 12. 1985 Kiljavalle.

Sääntömääräinen kevätkokous

SAK:n valtuusto käsitteli Kiljavalla kesäkuussa pitämässään kevätkokouksessa SAK:n vuoden 1984 toimintaker-
tomuksen ja saman vuoden tilinpäätöksen. Valtuusto myönsi eräille hallituksen jäsenille heidän pyytämänsä eron ja valitsi heidän tilalleen uudet jäsenet. Valtuusto hyväksyi yksimielisesti kansainvälisen kannanoton ja teknologiajulkilausuman sekä äänestystuloksen perusteella päätöskannanoton.

HALLITUKSEN JÄSENVAIHDOKSET

Valtuusto valitsi jäsenet eroa pyytäneiden tilalle. Varsinaisiksi jäseniksi valittiin Unto Keijosen tilalle Raimo Rannisto, Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestöstä ja Toivo Pohjosen tilalle Pekka Rautaporras Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitosta.

JÄSENLIIHTOJEN ESITYKSET

Liitot tekivät esityksiä seuraavista aiheista:

- työaikalain muuttaminen siten, että periodityöntekijöiden ylityörajoja alennetaan ja tarpeeton sidonnaisuus työhön estetään
- sairausloman karenssipäivän poistaminen
- ammatillisen koulutuksen sisältö ja laajuus
- työnantajan kustantama ammattiasu työntekijöille
- sairaan lapsen hoito-oikeus

- selvitys palkkatilastoinnin seuranan kehittämisestä
- pelisääntöjen uudistaminen
- yhteistoiminta yrityksissä — lain muuttaminen
- keskusjärjestöjen koulutusso-
muksen uudistaminen
- luottamus- ja työsuojelutehtävissä
olevien koulutusmahdollisuuksien
edistäminen
- päihdekysymys ja hoitoonohjaus
- yhteisen SAK:n jäsenliittojen
työttömyyskassan perustaminen
- työttömyysajan toimeentuloturva
- metsätalouden työpaikkojen tur-
vaaminen
- matalapalkkaongelman korjaami-
nen
- työntekijöitten tietosuojan paran-
taminen
- työsuojeluvaltuutetun oikeus kes-
keyttää vaarallinen työ
- vuosityöajan lyhentäminen ja elä-
keiän alentaminen
- valtiopäiväjärjestyksen muuttami-
nen
- järjestäytyneitä työntekijöitä kos-
keva työsulku
- työajan lyhentämistä käsittelevän
kansainvälisen konferenssin järjes-
täminen
- opintovapaalainsäädännön edel-
leen kehittäminen
- ulkopuolisen työvoiman käyttö.

TEKNOLOGIAJULKILAUSUMA

Valtuusto hyväksyi yksimielisesti teknologiajulkilausuman. Todettiin, että SAK suhtautuu myönteisesti teknologian hyväksikäyttämiseen edellyttäen, että taloudellista hyötyä käytetään työntekijöiden reaaliansioiden nostamiseen, työajan lyhentämiseen sekä muiden työehtojen ja sosiaalisen turvallisuuden parantamiseen.

Valtuusto edellytti, että yrityksille suunnattava valtion rahoitus muutetaan nykyistä enemmän tutkimus- ja kehitystoimintaa suosivaksi. Lisäksi

valtuuston mielestä teknologian muuttaminen edellyttää aikuisten ammatillisen jatko- ja täydennyskoulutuksen laajentamista.

SAK vaatii työntekijöille oikeutta osallistua teknologian soveltamisesta ja käyttöönnotosta tehtäviin päätöksiin ja niiden valmisteluun työpaikoilla.

KANSAINVÄLINEN KANNANOTTO

Valtuusto totesi yksimielisesti, että maailman kansat odottavat ja toivovat paljon Genevessä käytäviltä suurvalta-
neuvotteluilta ja ettei yksikään uusi ydinasejärjestelmä tai avaruuden mili-
tarisointi voi lisätä Euroopan ja maail-
man turvallisuutta.

Valtuusto esitti Suomen hallitukselle, että Etelä-Afrikka pannaan heti investointikieltoon ja että kaikki kauppa-
ja muut suhteet maahan katkaistaan. Valtuusto vetosi tiukasti SAK:n jäse-
nistöön, ettei se osta etelä-afrikkalaisia
tuotteita.

PÄÄTÖSKANNANOTTO

Valtuusto hyväksyi päätöskannanoton
äänestyksen perusteella. Todettiin, että
työttömyyden alentaminen on talous-
politiikan tärkeimpiä tehtäviä.

Valtuusto korosti, että työpaikkojen
turvaaminen ja lisääminen edellyttävät
työllisyyttä tukevien yksityisten ja jul-
kisten investointien kohottamista.

Valtuusto totesi, että esitys joustavaksi eläkeikäjärjestelmäksi on annettu
eduskunnalle. Uudistus vastaa sisällön
keskeisiltä osilta SAK:n valtuuston
asettamia tavoitteita.

Valtuusto piti tärkeänä, että yksilöl-
lisen varhaiseläkkeen saannin perusta
on työn raskaus ja kuluttavuus. Elä-
kettä tarvitsevien oikeutta yksilölliseen
varhaiseläkkeeseen ei saa rajoittaa kei-
notekoisesti.

Valtuusto esitti, että valtioneuvosto
asettaa komitean selvittämään, millä

tavoit taloudellista demokratiaa koko laajuudessaan voidaan Suomessa parantaa.

SAK on valmis keskustelemaan laajan tulopoliittisen ratkaisun aikaansaamiseksi seuraavalla sopimuskierröksellä. Solidaarinen palkkapolitiikka, työajan lyhentäminen, teknologian hallittu soveltaminen ja sosiaali- ja veropoliittiset uudistukset voivat parhaiten toteutua laajan tuloratkaisun avulla. Valtuusto edellytti, että työmarkkinoiden sopimus- ja neuvotteluoikeuksien tasapuolistamisessa päästään nopeasti SAK:ta tyydyttävään ratkaisuun. Lisäksi valtuusto edellytti, että Pekkassopimukseen sisältyvässä työajan lyhentämisessä ja muissa kokonaisratkaisun yhteydessä sovitussa avoimissa kysymyksissä päästään jäsenliittoja tyydyttäviin ratkaisuihin.

Todettiin, että SAK:n hallitus ryhtyy tarvittaviin selvitystehtäviin ja valmistautuu neuvotteluihin hyvässä yhteistyössä jäsenliittojen kanssa.

Valtuusto määrittelee seuraavan sopimusratkaisun tavoitteet seuraavassa kokouksessaan.

Lisäksi valtuusto vetosi maan hallitukseen ja eduskuntaan nuorten aseman parantamiseksi.

Valtuusto vaati yhteiskuntatakuujärjestelmän toteuttamista siten, että yhteiskunta takaa jokaiselle nuorelle mahdollisuuden koulutus-, harjoittelutai työpaikkaan.

SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN SYYSKOKOUS

Valtuuston syyskokouksessa 13.—14. 12. 1985 Kiljalla hyväksyttiin yksimielisesti SAK:n vuoden 1986 toimintasuunnitelma sekä saman vuoden talousarvio. Valtuusto myönsi eräille hallituksen jäsenille heidän pyytämänsä eron ja valitsi heidän tilalleen uudet jäsenet. Valtuusto hyväksyi yksimielisesti työmarkkinapoliittisen kannanoton.

HALLITUKSEN JÄSENVAIHDOKSET

Valtuusto valitsi jäsenet eroa pyytäneiden tilalle. Varsinaiseksi jäseneksi valittiin Esko Suikkasen tilalle Heikki Peltonen ja Eino Sailaksen tilalle Heikki Peltosen henkilökohtaiseksi varajäseneksi Onni Kuutsa, molemmat Puutyöväen Liitosta. Yleisvarajäseneksi valittiin Eero Lehtosen tilalle Arto Talasmäki Suomen Elintarviketyöläisten Liitosta ja Hemmo Hännisen tilalle Esa Ihalaisen henkilökohtaiseksi varajäseneksi Klaus Järvelä Ilmailualan Unionista.

JÄSENLIIOTTOJEN ESITYKSET

Valtuusto käsitteli jäsenliittojen tekemät esitykset seuraavista aiheista:

- työttömyysturvajärjestelmän korjaaminen
- energiapoliittisen ohjelman laatiminen
- asuntopolitiikka
- neuvottelujärjestelmän uudistaminen
- eläkesäännön vakuutusmaksujen tarkistus
- metsäalojen heikkenevä työllisyys
- osa-aikatyöntekijäin työttömyysturvan parantaminen
- ay-oikeuksien laajentaminen
- palkkaerojen kaventaminen tulevalla sopimuskaudella
- työttömyysturvan uudistaminen
- sairaan lapsen hoito-oikeuden uudistaminen
- työsuojelusopimuksen uudistaminen
- työsuojelulainsäädännön uudistaminen.

TYÖMARKKINAPOLIITTINEN KANNANOTTO

Valtuusto hyväksyi yksimielisesti työmarkkinapoliittisen kannanoton. Kananotossa todettiin, että SAK:n tavoitteena on kaikkia osapuolia sitova, laaja-alainen ja solidaarinen tulopoliittinen kokonaisratkaisu. Palkkaratkaisun tulee johtaa tuottavuuden kasvua vastaavaan ansioiden nousuun. Yleiskorotuksen tulee olla markkamääräinen ja kaikille samansuuruinen.

Lisäksi valtuusto edellytti, että työajan lyhentämistä jatketaan asteittain niin, että vuoteen 1990 mennessä saavutetaan keskimäärin 35 tunnin työviikko ansioita vähentämättä. Työttömyysajan toimeentuloturvan puutteet ja epäkohdat on korjattava ja uuden tekniikan käyttöönoton ja henkilöstön koulutusmahdollisuuksien ja oikeuksien tulee perustua neuvottelu- ja sopimusmenettelyyn.

Kananotossa kiinnitettiin huomiota siihen, että työnantajat on velvoitettava laatimaan vuosittainen henkilöstö-, investointi- ja kehityssuunnitelma. Työntekijöillä tulee olla oikeus vaikuttaa sen laatimiseen ja toteuttamiseen. Ammattiyhdistysliikkeen neuvottelu- ja sopimus oikeuksia on edelleen kehitettävä.

Tavoitteena on, että sairaan lapsen hoitomahdollisuuksia on sopimusmääräyksiin parannettava. Tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa on sovittava siitä, että turvataan riittävän suuri vuokra-asuntotuotanto ja että valtion asuntolainojen korkoa huomattavasti alennetaan. Sopimusratkaisussa tulee keventää pieni- ja keskipalkkaisten tuloverotusta ja maataloustuloratkaisusta on sovittava tulosopimuksen osana.

Valtuusto kehotti SAK:n hallitusta määrittelemään kannanoton mukaiset yksityiskohtaisemmat neuvottelutavoitteet. Valtuusto päätti kokoontua myöhemmin päättämään neuvottelutuloksesta tai muista toimenpiteistä.

SAK:n neuvottelutavoitteet hyväksyttiin valtuuston kokouksessa yksimielisesti 14.-15. 12. 1985 Kiljavalla. Valtuusto hyväksyi tavoitteeksi kaikkia osapuolia sitovan, laaja-alaisen ja solidaarisen tulopoliittisen kokonaisratkaisun.

SAK:n valtuustossa työskenteli XII edustajakokouskaudella 192 kentän edustajaa ja SAK:n hallitus, jossa oli 25 jäsentä. Valtuuston jäsenistä naisia oli 66. Hallituksen jäsenistä naisia oli kaksi.

Hallitus

Hallitus kokoontui vuoden aikana varsinaisiin kokouksiin 12 kertaa. Työssä korostui SAK:n toiminnan kehittämislinjojen etsiminen ja niistä päättäminen. SAK:n toiminnan eri osa-alueiden kehittämistä varten perustettiin projektityöryhmät pääosin hallituksen jäsenistä.

SAK:n keskustuomistoon perustettiin suunnittelujaosto. Vastaavasti hyväksyttiin liittolausunnoille lähetettäväksi SAK:n tietohallinnon kehittämissuunnitelma vuosille 1986—1990.

SAK:n ja jäsenliittojen yhteistyön korostaminen näkyi SAK:n johdon liittokierroksessa, jonka tulosten tiivistelmä esiteltiin hallitukselle. Järjestötutkimuksen osaraporttien valmistuttua hallituksessa selviteltiin tutkimustuloksia sekä niistä tehtyjä päätelmiä. Vuoden lopulla teetti Palkkatyöläinen Suomen Gallupilla kyselytutkimuksen työmarkkinailmastosta. Hallitukselle

esiteltiin myös työryhmissä vuoden aikana valmistuneet laajat raportit "Uusi tekniikka ja työelämä" sekä "Taloudellinen demokratia ja palkansaajarahastot".

Vuoden alussa hallitus hyväksyi äänestyksen jälkeen SAK:n ja STK:n neuvottelutuloksen työajan lyhennys-suosituksesta, joka koskee 40-tuntista työviikkoa noudattavia työaikamuotoja. Suosituksen pohjalta jäsenliitot ovat sopimusaloittain järjestäneet työajan lyhentämisen käytännössä. Työajan lyhentäminen sisältyi tulopoliittiseen ratkaisuun.

Vuoden lopulla hyväksyttiin äänestyksen jälkeen maan hallituksen asettaman selvitysmiehen Matti Pekkasen johdolla saavutettu, työmarkkinoiden pelisääntöjen uudistamista koskeva neuvottelutulos.

Hallitus hyväksyi lukuisan määrän kannanottoja, joista mm. OK-lihan myynnistä aiheutuneen tilanteen käsittely ja SAK:n julkinen kannanotto sai siitä paljon huomiota. Myös Lievestuoreen selluloosatehtaan lopettamisesta SAK:n hallituksen työvaliokunta antoi julkisen työllisyyskannanoton. Lisäksi hallitus hyväksyi julkistettavaksi kannanottoja mm. nuoriso vuodesta ja naistenpäivästä. Hallitus hyväksyi huhtikuussa laajan kannanoton, joka sisälsi SAK:n esitykset vuoden 1986 valtion tulo- ja menoarvioon, sekä lisäksi uuden kannanoton syksyllä julkistetun valtion tulo- ja menoarvioesityksen sisällöstä.

Yhteiskunnallisista uudistushankkeista esiteltiin hallitukselle mm. työsuojelukomitean mietintöä, joustavan eläkeikäjärjestelmän lainvalmisteluja sekä tasa-arvolakiesitystä. SAK:n ja STK:n yhteinen kannanotto lakiesityksestä vuokratyövoiman käytön säätelemiseksi esiteltiin myös hallitukselle. Sosiaalipoliittiset kysymykset nousivat tärkeiksi aiheiksi hallituksen työssä.

Hallitus päätti perustaa työttömyysturvauudistuksen seurantaryhmän jo

alkuvuodesta, ja loppuvuodesta vastaavasti perustettiin joustavan eläkeikäuudistuksen seurantaryhmä, johon nimettiin SAK:n ja liittojen edustajia. Hallitus käsitteli ja hyväksyi loppuvuonna työttömyysturvauudistuksen seurantaryhmän muistion, jossa käsitellään uudistuksen pahimpia epäkohtia ja työttömyyseläkeikärajaan liittyvän kannanoton pitkäaikaistyöttömien aseman parantamisesta.

Hallitus käsitteli useita kertoja Etelä-Afrikan tilannetta ja antoi kannanottoja, jotka tukivat mm. liittojen boikottitoimia Etelä-Afrikan kaupan käynnin katkaisemiseksi. Hallitus antoi perinteiden mukaisen aseidenriisuntaviikon kannanoton ja vetoomuksen, että jäsenistö osallistuu viikon viettoon. Lahdessa järjestetyillä rauhanpäivillä luovutettiin SAK:n rauhanpalkinto Rovaniemen paikallisjärjestölle, joka on mm. järjestänyt solidaarisuuskampanjan Nicaraguan hyväksi.

Aikaisempien vuosien mukaisesti hallitus päätti solidaarisuusavustuksista. Niitä jaettiin mm. Namibian ammattijärjestölle (NUNW), Angolan ammattijärjestölle (ANC) sekä Nicaragualle, El Salvadorille ja UNICEFille. Lisäksi solidaarisuus varoja käytettiin Etelä-Afrikan boikottikampanjaan sekä taksvärkkikampanjaan. Vuoden aikana hallitus käsitteli myös esitystä ammatityhdistysliikkeen solidaarisuuskeskuksen perustamisesta.

Vuoden aikana tehtiin päätökset SAK:n osallistumisesta paikallisradio-toimintaan Lappeenrannassa. Vuoden 1905 suurlakon 80-vuotispäivää vietettiin 30. 10. 1985. Hallituksen päätöksen mukaisesti juhlapäivän johdosta laadittiin julistus työpaikoille jaettavaksi.

Edustajakokousta varten valmisteltiin toimiston työryhmässä ohjelma-luonnosta "SAK:n tavoitteet ja toimintalinjat 1986—1991". Edustajakokouksen muu valmistelu käynnistettiin vuoden aikana.

Toimistovaliokunta

Valiokunta valmisteli mm. henkilöstö- ja talousasioiden sekä hallintoelinten päätöksiä. Keskeisenä tehtävänä päätettiin edelleen pitää strategisen suunnittelun ja SAK:n tavoitteellisen toiminnan kehittämistä. Erityistä huomiota kiinnitettiin valiokunnan oman työskentelyn kehittämiseen. Kehittämistehtäviä delegoitiin eri osastoille.

Suunnitteluasiat

SAK:n hallitus perusti 14. 1. 1985 hallinto-osastolle suunnittelujaoston, jonka päätehtäväksi tuli tietohallinto-, tutkimus- ja strategiseen suunnitteluun liittyvät asiat.

Suunnittelujaosto järjesti tavoitteelliseen työskentelyyn valmentavia suunnittelukoulutustilaisuuksia SAK:n osastoille. Yhteensä järjestettiin 13 tällaista seminaaria.

Suunnittelujaosto vastasi SAK:n strategisista toimintalinjoista ja projektien valmistelusta.

Suunnittelujaosto vastasi SAK:n toimintasuunnitelman ja tapahtumakalenterin valmistelusta. Toimintaa suunniteltiin yhteistyössä jäsenliittojen kanssa.

Tietohallinto

SAK:n tietohallintoyksikköön hallinto-osaston suunnittelujaostolle palkattiin atk-yhteyshenkilö maaliskuun alusta ja tietohallintopäällikkö toukokuun alusta. Yksikkö aloitti työnsä kartoittamalla SAK:n toimiston ja liittojen tietojenkäsittelyn tilannetta ja kehittämistarpeita. Lähtökohtana työlle oli Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) konsulttityönä SAK:lle tekemä vuonna 1984 valmistunut ehdotus SAK:n tietojenkäsittelyn kehittämiseksi. Tehdyn kartoituksen perusteella laadittiin syksyllä SAK:n tietohallinnon kehittämissuunnitelmaehdotus vuosille 1986 — 1990 ja se lähetettiin loppuvuodesta liitoille lausuntoja varten. Kehittämissuunnitelmaehdotuksessa määriteltiin tietojenkäsittelyn kehittämisstrategia ja tehtävät SAK:n ja sen liittojen yhteistyössä sekä neljä vaihtoehtoista atk-ympäristöratkaisua, joista toteutettavaksi esitettiin ns. rakentavaa vaihtoehtoa.

SAK:n toimistoon hankittiin toimistokäyttöön seitsemän mikrotietokonetta, joista kaksi on kannettavaa. Lisäksi hankittiin toimitsijoille kannettavia tekstinkäsittelylaitteita, joilta tekstit voidaan siirtää konekielisenä mikrotietokoneille.

SAK:n ja liittojen yhteistyötä tietohallinnon kehittämiseksi lisättiin luomalla atk-yhteyshenkilöverkosto. Atk-yhteyshenkilöille järjestettiin kolme tilaisuutta, joissa käsiteltiin sekä SAK:n että liittojen kehittämissuunnitelmia. Liitoille annettiin suositus mikrotietokoneiden käyttöönotosta, ja suunnitte-

lujaosto konsultoi joitakin liittoja atk-hankkeissa. Ay-opiston järjestämällä atk-kursseilla henkilökunnalle annettiin atk-perustietoutta.

SAK:n toimiston sisäisiä tietojenkäsittelyn kehittämisprojekteja käynnistettiin talousosastolla, sopimusosastolla ja hallinto-osastolla. Tietohallinnon käynnistymistä ja kehittämishankkeita tukemaan nimitettiin tietohallinnon johtoryhmä, johon kuuluu keskusjärjestön ja liittojen atk-vastuuhenkilöitä.

Tutkimusvaliokunnan toiminta

Valiokunnan työ painottui siten, että se tiedotti ammattiyhdistysliikettä kiinnostavista tutkimuksista, rakensi tutkimusyhteyksiä ja vaikutti valtion tutkimuspoliittisiin edellytyksiin.

Teematilaisuuksia järjestettiin neljä: tulevaisuuden tutkimuksesta, ammattiyhdistysliikkeen historian tutkimuksesta, työväenjärjestöjen järjestötutkimuksista sekä työelämän tutkimuksen pääalueista ja niiden suuntaamisesta.

Valiokunnan järjestämän tutkimusseminaarin teemana oli ay-liikkeestä tehtävät sosiologiset tutkimukset, erityisesti oma laaja järjestötutkimusprojekti. Teematilaisuuksiin ja seminaariin osallistui SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen toimitsijoita sekä sosiologian tutkijoita.

Valiokunta laati tutkimustoimintaa koskevan osan SAK:n kannanottoon valtion tulo- ja menoarviosta vuodelle 1986. Tutkimusrekisterin järjestelemistä ja parantelemista jatkettiin. Suomen Akatemian työelämän tutkimuksen jaoston kanssa järjestettiin yhteinen kokous, jossa keskusteltiin työelämän tutkimuksen suuntaamista ja resursoinnista.

Valiokunnan toiminnan edellytyksiä parantaa SAK:n hallituksen joulukuussa 1985 tekemä päätös palkata päätoiminen tutkimussihteeri valiokunnan toiminta-alueelle.

Kansainvälinen toiminta

Kansainvälinen tilanne

Vuoden 1985 kuluessa suurvaltojen väliset suhteet kääntyivät parempaan suuntaan. Vuoden poliittinen huipentuma oli Neuvostoliiton NKP:n uuden pääsihteerin Mihail Gorbatschovin ja Yhdysvaltain presidentin Ronald Reaganin tapaaminen Genevessä marraskuussa. Gorbatschov ja Reagan sopivat ydinaseita ja muita ongelmia koskevien neuvottelujen tehostamisesta sekä Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain suhteitten kehittämistä. Vaikka tapaamisesta ei ehkä ollutkaan kaikkien odottamia konkreettisia tuloksia, tämä käänne, josta oli jo ollut merkkejä nähtävissä, oli kuitenkin erittäin tärkeä.

Hyvin kireän tilanteen jälkeisen lieventymisen merkkejä oli muuallakin kuin suurvaltojen välisissä suhteissa. Tukholmassa koolla olevan Euroopan aseidenriisuntakonferenssin työskentelyilmapiiri oli aiempaa suotuisampi. Eräissä alueellisissa kysymyksissä päästiin kohti neuvotteluratkaisua.

Lientymisen merkeistä huolimatta maailmantilannetta ei kuitenkaan voinut luonnehtia rohkaisevaksi. Tilanne Lähi-idässä jatkui kireänä. Libanonin sisällissodat sekä Irakin ja Iranin välinen sota jatkuivat entisenlaisina. Väli-Amerikan tilanteessa ei näkynyt merkkejä paremmasta, vaan mm. Yhdysvallat tehostivat erityistoimia Nicaraguassa. Eteläisen Afrikan tilanne kääntyi entistä väkivaltaisempaan suuntaan. Samalla Pretorian hallituksen vastaisuusmaan sisällä ja ulkopuolella voimistui mm. ammattiyhdistysliikkeen entistä päättäväisemmän toiminnan ansiosta.

Kehitysmaiden taloudellinen ahdistus syveni. Useiden velkaantuneiden kehitysmaiden mahdollisuus maksaa korkoja kuoletuksista puhumattakaan oli lähes olematon. Afrikan alueen kuivuus lieventyi, mutta muuten manteleella jatkuu katastrofimainen puute. Uusi merkittävä ilmiö oli vuoden aikana käynnistynyt öljyn hintojen lasku, joka johtui mm. OPEC-maiden kysyntää suuremmasta öljytuotannosta.

Suomen ulkopoliittinen peruslinja säilyi vakaana. Maamme puolueettomuuspolitiikka sai tunnustusta mm. ETY-konferenssin 10-vuotisjuhlissa elokuussa, jolloin Helsinkiin kokoontui 35 ulkoministeriä allekirjoittamaan ETY-sopimuksen.

SAK:n pohjoismaiset suhteet ja PAY

Pohjoismainen yhteistyö säilytti asemansa SAK:n kansainvälisen toiminnan keskeisenä lohkona. PAY:llä oli vuoden aikana useita toiminnallisia kohokohtia.

Helmikuussa PAY järjesti Espoossa erityisen teollisuuspoliittisen konferenssin, jossa mm. SAK:n puheenjohtaja Pertti Viinanen toimi alustajana. Konferenssiin osallistui yli sata vaikuttajaa pohjoismaiden hallituksista, ammattiyhdistysliikkeistä ja myös teollisuudesta. Tavoitteena oli pohjoismaisen teollisuuspolitiikan tehokkaampi suunnittelu ja toteutus. Samassa hengessä PAY tuki myös ns. Gyllenhammarin ryhmän (saanut nimensä ryhmää johtaneesta Volvon pääjohtaja Pehr Gyllenhammarista) toimintaa.

PAY:n toiminnan suuntaviivoja pohdittiin Karlslund Strandissa Tanskassa huhtikuun 20.—22. pidetyssä toimintakonferenssissa. Konferenssi päätti suositella PAY:n hallitukselle, että tärkein toimintalohko olisi edelleen talous- ja työllisyyspolitiikka. Samalla tähdennettiin kuitenkin mm. tasa-arvo- ja työympäristökysymysten tärkeyttä.

Työryhmien sijasta konferenssi voitiin suositella perustettavaksi kontaktihenkilöjärjestelmän edellä mainittuja asioita hoitamaan.

PAY:n hallitus kokoontui vuoden aikana kolmasti. Järjestön kesäkokouksessa elokuussa Saimaanrannassa hallitus hyväksyi toimintakonferenssin suositukset. Huomiota herätti myös PAY:n yksimielinen kannanotto, jossa pyrittiin siihen, että pohjoismaat katkaisivat taloudelliset ja kulttuurisuhteensa Etelä-Afrikan kanssa. Sittenkin tämä päätös johti käytännön toimiin eli Etelä-Afrikan melkein täydelliseen boikottiin kaikissa pohjoismaissa.

PAY:n pääsihteerinä toimi ruotsalainen Sune Ählén. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin maaliskuussa Norjan LO:n puheenjohtaja Tor Halvorsen.

SAK:n johto tapasi myös muulloin kahdenvälisesti Pohjoismaiden ammattiyhdistysliikkeen johtoa.

Pohjoismaiden ammattiyhdistyspolitiikan dramaattisin tapahtumasarja oli Tanskan työmarkkinoiden konfliktit maaliskuun vaihteessa. Tanskan hallitus ajoi kansankäräjillä läpi erityisen pakkosovittelukin, jota sikäläinen LO vastusti. SAK ilmaisi kaiken tukensa Tanskan LO:lle tämän toimissa pakkosovittelua vastaan.

Euroopan Ammatillinen Yhteisjärjestö EAY

EAY:llä oli edustajakokousvuosi. Edustajakokous järjestettiin kolmen italialaisen jäsenjärjestön isännöimänä Milanossa 13.—17. 5. 1985. SAK:sta edustajakokoukseen osallistui puheenjohtaja Pertti Viinanen johtama valtuuskunta.

Pääasiakirjan lisäksi edustajakokous hyväksyi rauhaa ja liennytyä korostavan turvallisuuspoliittisen kannanoton sekä koko joukon muita mm. Turkiaa, Puolaa, Etelä-Afrikkaa ja joitakin EC-kysymyksiä koskeneita päätöslauselmia.

EAY:n hallitus kokoontui viisi kertaa ja myös sen pysyvät valiokunnat ja työryhmät taajaan.

EAY:n uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Milanossa Saksan liittotasaval-
lan DGB:n puheenjohtaja Ernst Breit.
Edustajakokous valitsi entisen pääsihteerin ja apulaispääsihteerin: pääsihteerinä jatkaa luxemburgilainen Mathias Hinterscheid ja apulaispääsihteerinä ruotsalainen Björn Pettersson.

Vapaiden Ammattiyhdistysten Kansainvälinen Liitto VAKL

VAKL kokoontui kahteen hallituksen kokoukseen huhtikuussa Washingtonissa ja joulukuussa Brysselissä. Maailmanlaajuiset ammattiyhdistysongelmat ja solidaarisuuskysymykset olivat VAKL:n tärkeimpiä toimintaloja.

VAKL:n puheenjohtajana toimi malesialainen P. P. Narayanan ja pääsihteerinä belgialainen John Vanderveken.

OECD:n neuvoa-antava ammattiyhdistyskomitea TUAC

TUAC:n uudeksi puheenjohtajaksi ja David Basnetin seuraajaksi valittiin Yhdysvaltain AFL-CIO:n puheenjohtaja Lane Kirkland. Järjestön pääsihteerin Kari Tapiola palasi SAK:hon ja hänen seuraajakseen valittiin brittiläinen John Evans.

Maailman Ammattiyhdistysten Liitto MAL

Vuosi 1985 oli МДБ:n juhluvuosi: järjestö täytti 40 vuotta. Pääneuvoston juhla kokoukseen Moskovassa loka-
kuun alussa osallistui puheenjohtaja Olavi Hännisen lisäksi mm. joukko SAK:laisia MAL:n toimintaan aiemmin osallistuneita veteraaneja.

Kansainvälinen työjärjestö ILO

ILO:n 71. työkonferenssi pidettiin kesäkuussa Genevessä. Suomen työntekijävaltuuskunnassa oli 7 henkeä SAK:sta ja TVK:sta ja työntekijävaltuutettuna toimi SAK:n kansainvälinen sihteeri Markku Jääskeläinen. Kolmas puheenjohtaja Raimo Kantola vieraili myös Genevessä konferenssin aikana.

Konferenssin yleinen ilmapiiri oli yhteistyöhakuinen. Niinpä hyväksyttiin merkittäviä päätöslauselmia kuten Intiassa edellisenä vuonna tapahtuneesta ns. Bhopalin katastrofista tehty työntekijäin oikeuksia koskeva päätöslauselma, jossa korostettiin monikansallisten yritysten vastuuta työntekijöiden turvallisuudesta.

Konferenssi hyväksyi kaksi uutta yleissopimusta, jotka koskivat työpaikaterveydenhuoltoa ja työtilastointia. Molempiin yleissopimuksiin liitettiin myös niitä täsmäntävät suositukset.

ILO:n toimialakomiteoista kokoon-
tuivat alkuvuodesta sisämaankuljetuk-
sia koskeva komitea ja syyskuussa me-
kaanisen puuteollisuuden komitea.
SAK:n jäsenliitot lähettivät edustajan-
sa kokouksiin.

Muut kansainväliset järjestöt

SAK:n edustus Euroopan vapaakaup-
pajärjestön EFTA:n konsultatiivisessa
komiteassa jatkui.

Neuvostosuhteet

SAK:n ja Neuvostoliiton Ammattiliit-
tojen Keskusneuvoston VZSPS:n suh-
teet jatkuivat vuoden 1985 aikana tii-
viinä. Vuoden huipentuma oli joulu-
kuun 16.—19. Moskovassa järjestetty
suomalaisen palkansaajien keskusjär-
jestöjen ja VZSPS:n johdon muodos-
taman pysyvän neuvottelukunnan 29.

istunto. Neuvostovaltuuskuntaa johti
puheenjohtaja Stepan Shalajev. Istun-
nossa hyväksyttiin vuosia 1986—1987
koskeva vaihtopöytäkirja ja yhteinen
tiedonanto. SAK:n, sen jäsenliittojen
ja muiden keskusjärjestöjen vaihto jat-
kuu seuraavana vuotena yhtä laajana
kuin tähänkin saakka.

Vuoden aikana järjestettiin myös
joukkotapahtumat molemmissa maissa.
Maalis-huhtikuun vaihteessa vieraili
Neuvostoliitossa noin 90 suomalaista
ammattiyhdistysaktiivia ja neuvostoliit-
tolaisryhmä (noin 90 henkeä) osallistui
puolestaan toisen maailmansodan päät-
tymisen 40-vuotismuistojuhlaan Suo-
messä toukokuun alussa. Sodan päät-
tymisen muistojuhla järjestettiin Por-
voossa, ja SAK:n pääpuheenvuoron
piti puheenjohtaja Pertti Viinanen.

SAK:n eri jäsenliittojen ja osastojen
vaihto neuvostoliittolaisten kanssa oli
varsin monipuolista. Erityisesti on py-
rity kiinnittämään huomiota vaihto-
jen teemallistamiseen ja laadulliseen
kehittämiseen. Näitä puolia korostet-
tiin muun muassa elokuussa Mosko-
vassa järjestetyssä suomalaisten kes-
kusjärjestöjen ja VZSPS:n kansainvä-
listen sihteerien ja näistä asioista vas-
taavien toimitsijoiden seminaarissa.

SAK:n perinteinen valtuuskunta vie-
raili Neuvostoliitossa vapun aikoihin,
ja ystävyysviikkoa vietettiin molem-
missa maissa vaihtamalla korkean ta-
son valtuuskuntia.

Yhteistyössä kiinnitettiin erityistä
huomiota Suomen ja Neuvostoliiton
väliseen talousyhteistyöhön. Suoma-
laisten keskusjärjestöjen ja VZSPS:n
tätä varten perustettu työryhmä ko-
koontui loka-marraskuussa. Myös py-
syvän neuvottelukunnan istunnossa
käytettiin asian käsittelyyn kokonai-
nen työpäivä.

Muut kahdenväliset suhteet

SAK:n puheenjohtaja Pertti Viinase-
n johtamat valtuuskunnat kävivät maa-

liskuussa Unkarissa SZOT:n ja Espanjassa UGT:n vieraina. Ensimmäinen SAK:lainen valtuuskunta 29 vuoteen vieraili syys-lokakuussa puheenjohtaja Viinasen johdolla Kiinan kansantasa-vallassa, joka on solminut ammattiyhdistyssuhteita kaikkialle maailmaan viime vuosina. Vierailun aikana valtuuskunta tutustui monipuolisesti Kiinan ammattiyhdistysliikkeen toimintaan ja maassa käynnissä olevaan syvälliseen muutosprosessiin. Samalla matkalla valtuuskunta vieraili myös Japanissa sekä SOHYO:n että DOMEI:n vieraina.

Puheenjohtaja Viinanen edusti sihteeri Pekka Ahmavaaran kanssa SAK:ta Norjan LO:n edustajakokouksessa toukokuussa. Lisäksi SAK lähetti edustajansa Ruotsin TCO:n, Islannin BSRB:n, Italian CISL:n, Italian UIL:n, Ranskan CFDT:n ja Uruguayn PIT-CNT:n edustajakokouksiin.

SAK otti vastaan kahdenvälisiä valtuuskuntia useista veljesjärjestöistä, ja SAK:laiset valtuuskunnat vierailivat Euroopan eri maissa.

Alkuvuodesta sekä SAK että useat sen jäsenliitot avustivat kaikkiaan 650 000 markan summalla Ison-Britannian hiilikaivoslakkolaisia ja näiden perheitä brittiläisen keskusjärjestön TUC:n pyynnöstä. Lähes vuoden kestänyt kaivoslakko päättyi lakkolaisien tappioon helmikuussa.

SAK:n kansainvälisen toiminnan perustavoitteet

SAK:n kansainvälinen toiminta on osa normaalia edunvalvontatyötä. SAK pyrkii samalla edistämään liennytystä etenkin Euroopan ammattiyhdistyssuhteissa. Liennytysten hyväksi toimittiin, kun pyrittiin aktiivisesti idän ja lännen viilenneitä ammattiyhdistyssuhteita parantamaan. Vuoden aikana havaittiin kahdenvälisen keskusjärjestösuhteiden tiivistymistä Itä- ja Länsi-Euroopan välillä.

Rauhantyö ja solidaarisuustoiminta

Vuonna 1985 kansainvälisen tilanteen jännittyneisyys lieventyi ja suurvaltasuhteet paranivat, mikä näkyi rauhanliikkeen vahvistumisena. SAK:n rauhan toiminta ja solidaarisuustyö voimistuivat huomattavasti ja saivat uusia ulottuvuuksia.

Rauhanvaliokunnan toiminta

SAK:n rauhantyötä ja solidaarisuustoimintaa on jo perinteisesti johtanut ja suunnitellut rauhanvaliokunta. Rauhantyössä valiokunta keskittyi kolmeen päätapahtumaan. Huhtikuussa järjestettiin Lahdessa SAK:n rauhanpäivät, jotka onnistuivat hyvin. Lokakuun lopussa vietettiin perinteistä YK:n aseidenriisuntaviikkoa. Viikon aikana oli ammattiyhdistysliikkeen toimintapäivä. Kesällä 1985 järjestettiin Itämeren maiden, Norjan ja Islannin 26. työläiskonferenssi Tanskassa. Valiokunta oli lisäksi mukana monissa kansallisissa ja kansainvälisissä rauhan tapahtumissa vuoden aikana.

SAK:n rauhanpäivät Lahdessa

SAK:n voimistunut rauhantoiminta näkyi SAK:n rauhanpäivillä huhtikuussa Lahdessa. 13.—14. 4. 1985 pidettyyn tilaisuuteen kokoontui noin 500 ay-aktiivia eri puolilta Suomea. Päivien teemana oli solidaarinen maailma — rauhan maailma. Osanottajien mielestä rauhanpäivät olivat niin järjestelyiltään kuin poliittiselta sisällöltään onnistuneet. Lisäksi päivillä oli antoisa kulttuuriohjelma. Yleisistunnossa ja työryhmissä pidettiin asiantuntija-alustuksia. Lauantaina oli erityinen solidaarisuustyötä käsitellyt paneelikeskustelu.

Keskeisimmäksi poliittiseksi kysymykseksi nousi Etelä-Afrikan tilanne ja ammattiyhdistysliikkeen vaatimukset valtiovallalle ja itselleen Etelä-Afrikan hallituksen eristämiseksi. Paljon keskusteltiin ammattiyhdistysliikkeen solidaarisuustyöstä kehitysmaissa olevia tovereita kohtaan. SAK:n 15 000 markan suuruinen rauhanpalkinto jaettiin kolmannen kerran. Palkinnon aloittamastaan laajasta Nicaragua-solidaarisuuskampanjasta sai Rovaniemen Ammatillinen Paikallisjärjestö. Kokous hyväksyi myös julkilausuman, jossa vedottiin Etelä-Afrikan hallituksen eristämiseksi. Rauhankokouksen jälkeen otettiinkin ammattiyhdistysliikkeessä keskusteltavaksi Etelä-Afrikan tilanne.

YK:n aseidenriisuntaviikko

YK:n julistamaa aseidenriisuntaviikkoa vietettiin lokakuun lopussa. Valtakunnallisesti viikkoa valmisteli laajapohjainen kansalaisjärjestöjen toimikunta, jonka työskentelyyn SAK:n edustajat osallistuivat aktiivisesti. Yli sadalla paikkakunnalla järjestetyt rauhankulkeet olivat viikon näkyvimmit tapahtumat. Ne keräsivät yli 130 000 osanottajaa.

YK:n päivä 24. 10. 1985, joka oli myös rauhanmarssipäivä, oli ammattiyhdistysliikkeen toimintapäivä. Työpaikoilla järjestettiin hiljaisia hetkiä, ruokatuntitilaisuuksia ja kulttuuritapahtumia. SAK:n hallitus hyväksyi erityisen vetoomuksen ammattiyhdistysliikkeen jäsenille osallistua rauhanviikon viettoon. Ammattiyhdistysliike ja ammatilliset paikallisjärjestöt olivat entistä aktiivisemmin mukana mm. rauhankulkueiden järjestelyissä.

Itämerenmaiden, Norjan ja Islannin 26. työläiskonferenssi

Itämerenmaiden työläiskonferenssi järjestettiin nyt ensimmäistä kertaa sosialististen maiden ulkopuolella, Tanskassa, 16.-19. toukokuuta. SAK osallistui perinteisen aktiivisesti konferenssin valmisteluihin. Suomen 27-henkistä valtuuskuntaa johti SAK:n rauhanvaliokunnan puheenjohtaja Marja-Liisa Riskilä. Järjestelyiltään kokous onnistui erinomaisesti luonnonkauniissa Gillejessä.

Kansainvälinen rauhantoiminta

SAK:n rauhanvaliokunnan edustajia osallistui moniin kansainvälisiin rauhankokouksiin. Näistä mainittakoon END-liikkeen järjestämä kokous Hollannissa sekä monet Pohjolassa olleet rauhantapahtumat ydinaseettoman Pohjolan puolesta. Kansainvälinen ammattiyhdistyskomitea rauhan ja aseidenriisunnan puolesta, ns. Dublinin-komitea, järjesti alueellisen kokouksen Helsingissä lokakuussa juuri ennen aseidenriisuntaviikkoa. SAK:n edustajia osallistui tarkkailijoina myös Dublinin-komitean Moskovan ja Geneven kokouksiin.

Toista kertaa järjestettävän kansainvälisen aseidenriisunnan sosiaali-taloudellisia seurauksia käsittelevän ay-konferenssin valmistelut ovat alkaneet. SAK:n edustaja osallistui tarkkailijana ensimmäiseen valmistelukokoukseen vuoden lopulla Genevessä. SAK:n rauhanvaliokunta tapasi eri maiden ammattiyhdistysliikkeiden ja rauhanjärjestöjen edustajia ja valtuuskuntia.

SAK:n kansainvälinen solidaarisuustoiminta

Vuonna 1985 SAK:n solidaarisuustoiminta vahvistui määrällisesti ja laadullisesti. Mahdollisesti perustettavan am-

mattiyhdistysliikkeen solidaarisuuskeskuksen suunnittelua jatkettiin hallituksen asettamassa työryhmässä. Hallitus käsitteli asiaa vuoden aikana kaksi kertaa.

SAK:n solidaarisuustoiminnan pääkohteena oli edelleen Namibia ja sen ammatillinen keskusjärjestö NUNW. Kwanza Sulin pakolaisleirille ja siellä olevalle ay-koululle lähetettiin vuoden aikana materiaaliapua. Koulutustoiminta solidaarisuustyönä vahvistui. Helmikuussa järjestettiin Kwanza Sulin leirillä yhteistyössä NUNW:n kanssa taloudenhoitajien peruskurssi. Jatkokurssi järjestettiin Kiljavan Ay-opistolla kesällä 1985. NUNW:n lehden, Namibian Workerin, toimitusneuvosto oli Suomessa kesällä koulutusmatkalla. NUNW:n pääsihteeri John ya Otto vieraili Suomessa. Vierailun aikana keskusteltiin solidaarisuustyön jatkosta. Keskusteluissa sovittiin solidaarisuusavun lisäämisestä.

SAK:n solidaarisuustyön kohteena oli myös Nicaragua, jonne SAK toimitti erikoisvalmisteisen ambulanssin ja suurehkon lääkelähetysten. SAK:n ja Nicaraguan suhteita lämmitti erityisesti toukokuussa järjestetty tapaaminen maan presidentin Daniel Ortegán ja SAK:n johdon välillä presidentin Suomen vierailun aikana. Etelä-Afrikan ammattiyhdistysliike SACTU sai toiminta-avustusta. SAK:n edustaja vieraili Uruguayn ammatillisen keskusjärjestön PIT-CNT:n edustajakokouksessa. Uruguaylaiset esittivät avustuspyyntö. Järjestömme on aikaisemminkin avustanut uruguaylaisia. Muita avunsaajia olivat Etelä-Afrikan kaivostyöläisten liitto NUM ja Mosambikin ammatillinen keskusjärjestö OTM.

Taksvärkkikeräys järjestettiin vuonna 1985. SAK:lainen ammattiyhdistysliike osallistui aktiivisesti keräykseen, jonka yhteistuotto oli 8,5 miljoonaa markkaa. Ay-liikkeen yhteinen osuus oli 2 miljoonaa markkaa, josta SAK:laisen liikkeen keräämä määrä oli

1,2 miljoonaa markkaa. Taksvärkkikeräyksen kohteina olivat Etelä-Afrikan ANC ja Nicaraguassa sairaala. Elokuun 26. päivä oli Namibia-päivä. SAK osallistui järjestelyihin. Päivän päätaphtuma järjestettiin Helsingin työväentalolla. NUNW:n pääsihteeri Johnya Otto piti tilaisuudessa puheen.

SAK:n solidaarisuustoiminnassa erityismaininnan ansaitsee Etelä-Afrikan ammattiyhdistystovereitten tukeminen. SAK:n valtuusto ja hallitus ottivat Etelä-Afrikan tilanteeseen useasti kantaa. AKT:n aloitteesta ja SAK:n tuella suomalaiset ammattiliitot järjestivät laajan Etelä-Afrikka-boikotin. Etelä-Afrikka-kampanjaan kuului kuluttaja-boikotti ja Etelä-Afrikkaan menevien ja sieltä saapuvien tavaroiden käsitteilykielto. Ammattiyhdistysliikkeen toimenpitein käytännöllisesti katsoen katkaistiin Etelä-Afrikan kanssa käytävä kauppa. SAK:laisen ay-liikkeen toimenpiteet herättivät laajaa keskustelua julkisuudessa. Boikottiin suhtauduttiin myönteisesti. SAK:n tekemän mielipidetiedustelun mukaan kansalaisten selvä enemmistö hyväksyi ay-liikkeen boikottitoimet.

Talousasiat

Taloudellinen tulos

Keskusjärjestön ja opistojen yhteinen toiminnallinen ylijäämä oli 3.560.628,99 markkaa.

SAK:n tuotot kehittyivät seuraavasti:

TUOTOT

	1985	1984	Ero	Muutos- %
	Mmk	Mmk		
Jäsenmaksutuotot	39,9	36,5	3,4	9,3
Osastojen toimintatuotot	8,7	7,1	1,6	22,5
Muut tuotot	16,8	23,7	-6,9	-29,1
Tuotot yhteensä	65,4	67,3	-1,9	-2,8

Muiden tuottojen vähennys johtui vuonna 1984 tuottoihin sisältyvästä sijoitusomaisuuserän myynnistä. Jäsenmaksuperuste oli edelleen 7 prosenttia liiton jäsenmaksutulosta, josta on vähennetty työttömyyskassan jäsenmaksuosuus. Vähimmäisjäsenmaksu oli 20 markkaa jäseneltä vuodessa.

SAK:n kulut muodostuivat seuraavasti:

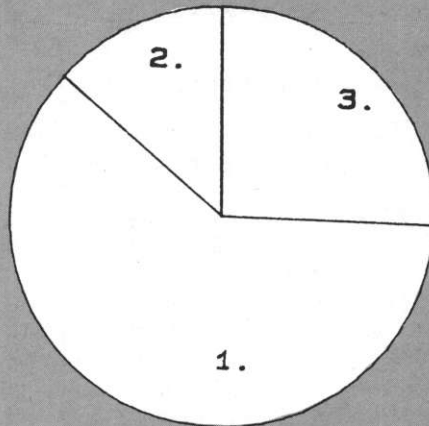
KULUT

	1985	1984	Ero	Muutos- ko
	Mmk	Mmk	Mmk	
Henkilöstökulut	25,9	23,5	2,4	10,2
Osastojen toimintakulut	18,1	15,4	2,7	17,5
Yleiset kulut	2,9	3,0	-0,1	-3,3
Muut kulut, poistot ja varaukset	15,1	13,0	2,1	16,2
Kulut yhteensä	62,0	54,9	7,1	12,9

Toimintavuoden taloudellinen tulos oli hieman talousarviossa ennakoitua tuloista parempi ja maksuvalmius oli hyvä.

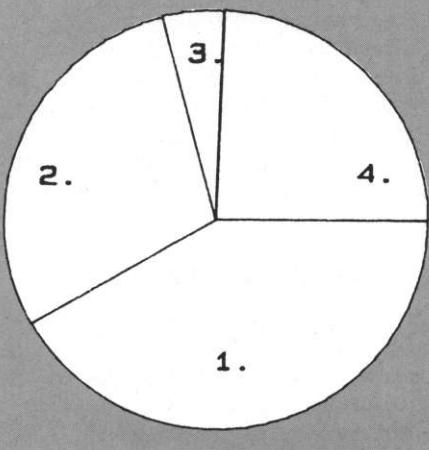
SAK:N TULOJAKAUMA 1985

1. Jäsenmaksut	61,0 %
2. Osastojen toimintatuotot	13,3 %
3. Muut tuotot	25,7 %
Yhteensä	100,0 %

KULUJAKAUMA 1985

1. Henkilöstökulut	41,8 %
2. Osastojen toimintakulut	29,2 %
3. Yleiset kulut	4,7 %
4. Muut kulut, poistot ja varaukset	24,4 %
Yhteensä	100,0 %

Tase

Keskusjärjestön ja opistojen yhteinen taseen loppusumma oli 150,7 miljoonaa markkaa, jossa kasvua on 5,4 miljoonaa markkaa.

SAK:N TASEVERTAILU

Vastaavaa	1985	1984	Ero
	Mmk	Mmk	Mmk
Rahoitusomaisuus	42,5	44,7	-2,2
Käyttöomaisuus	12,3	12,2	+0,1
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	70,0	61,7	+8,3
Yhteensä	124,9	118,6	+6,3

Vastattavaa	1985	1984	Ero
	Mmk	Mmk	Mmk
Vieras pääoma	71,9	70,2	+1,7
Varaukset	2,8	1,9	+0,9
Rahastot	2,3	2,1	+0,2
Muu oma pääoma	47,9	44,4	+3,5
Yhteensä	124,9	118,6	+6,3

Muihin pitkäaikaisiin sijoituksiin on kirjaantunut sijoitukset Kiinteistö Oy Kristiinankatu 8:aan (Turku), Kiinteistö Oy Kauppakatu 16:een (Kuopio) ja Kiinteistö Oy Itäkeskukseen (Helsinki).

Taloudenhoito

SAK:n pitkäaikaisen talouspäällikön Rauno Kousan tultua nimitetyksi Kantava Oy:n toimitusjohtajaksi talousosaston toiminta painottui henkilövaihdoksista johtuvien käytännön asioiden hoitamiseen.

Keskeisin vuonna 1986 valmistunut asiakirja oli muistio SAK:n sijoitustoiminnan perusteista. Muistiossa määritellään periaatteet SAK:n harjoittamassa sijoitustoiminnassa, kirjataan vastuunjakokysymykset ja todetaan,

miten sijoitustoimintaa harjoitetaan yhteistyössä jäsenliittojen kanssa. Muita selvityskohteita olivat työväenlehtien kehitysyhtiöt ja SAK:n ja liittojen toimitilat Helsingissä.

Toimistopalvelut

Keskustoimiston lisätila saatiin kunnostettua työ- ja kokoushuoneiksi. Kuopion ammattiyhdistyskeskuksen rakennustyöt etenivät hyvää vauhtia. Muiden ay-keskusten perustamismahdollisuuksia tutkittiin.

Talousvaliokunnan toiminta

Talousvaliokunta toimi taloudenhoidon ja henkilöstöasioiden valmistelun ohella asiantuntijaelimenä valmisteltaessa työväenlehtien kehitysyhtiöselvitystä, muistiot sijoitustoiminnan perusteista ja työväen liikelaitosten ja ammattiyhdistysliikkeen pääomatutkimusta.

Talousvaliokunta laati selvityksen työterveydenhoidon järjestämisestä SAK:n ja jäsenliittojen henkilökunnalle. Talousvaliokunta käsitteli myös SAK:n ja E-osuuskunta EKA:n neuvottelemaa ammattiyhdistyssopimusta. Talousvaliokunta antoi lausunnon sääntötyöryhmän osaraportista ja päätti pyytää kirjanpitolautakunnalta lausunnon liittojen tuloslaskelman mallista.

Henkilöstöasiat

Keskusjärjestön palveluksessa oli vuoden päättyessä 144 työntekijää, kolme enemmän kuin edellisellä vuonna.

Määräaikaisia työntekijöitä oli neljä, projektityöntekijöitä samoin neljä. Eläkkeellä oli 22 henkilöä, ja neljä henkilöä sai perhe-eläkettä.

Toimitsijoita oli 79, kaksi enemmän kuin edellisellä vuonna. Toimistotyöntekijöitä oli 65. Talousosastolle perustettiin uusi tekstinkäsittelijän toimi.

Henkilöstökoulutukseen osallistui kaikkiaan 110 työntekijää, suurin osa heistä atk-koulutukseen.

Henkilöstökoulutus

Ammattiyhdistysliikkeen henkilöstökoulutuksessa käynnistettiin laaja kehittämistyö, jonka keskeisenä tavoitteena on saada koulutuksen tarjonta vastaamaan mahdollisimman hyvin koulutuksen tarvetta.

Kehittämistyön osaprojekteina valmistuivat asiakirja Henkilöstön perehdyttäminen ammattiyhdistysliikkeessä sekä palkansaajajärjestöjen yhteinen henkilökoulutuksen kurssiesite. Kehittämistyö jatkuu vuonna 1986.

Henkilöstökoulutusvaliokunnan järjestämään koulutukseen osallistui yhteensä 804 henkilöä (vuonna 1984 osallistujia oli 523). Kursseja tai koulutusohjelmia toteutettiin 56 (vuonna 1984 vastaava luku oli 40). Määrällisesti eniten lisääntyivät atk-kurssit, joiden osuus kaikesta pidetystä koulutuksesta oli n. 40 %. Huolimatta kurssien ja osallistujien määrällisestä kasvusta kurssveja peruutettiin lähes 30 %.

Henkilöstökoulutusvaliokunnan järjestämän koulutuksen lisäksi liitot järjestivät liitoittain koulutusta, ja ammattiyhdistysliikkeen työntekijät käyttivät hyväksi myös muuta koulutusta.

Työpaikkatoimikunta

Toimikunta seurasi työpaikan oloja sekä henkilöstöasioita ja teki niistä aloitteita toimistovaliokunnalle sekä järjesti henkilöstölle kulttuuri-, koulutus-, virkistys- ja liikuntatoimintaa.

Ammattiyhdistysarkiston toiminta

Arkistoaineiston karttuminen

Asiakirja-aineistoa arkistossa oli vuoden 1985 lopussa 395,85 hyllymetriä. Vuoden aikana aineistoa karttui 14,73 hyllymetriä. SAK:n arkistoaineiston lisäksi arkisto sai seuraavat arkistoluovutukset:

Riihimäen työväenyhdistys luovutti 14. 5. 1985 Yleis- ja erikoisalojen ammattiliiton arkistoaineistoa vuosilta 1959-1969.

Typen Metallityöntekijäin ammattiosasto nro 297 luovutti 7. 12. 1985 arkistoaineistonsa vuosilta 1952—1977.

Maaseututyöväen Liiton osasto nro 178 luovutti 17.4. 1985 arkistoaineistonsa ay-arkistoon.

Jämsän Puutyöväen ammattiosasto nro 30 luovutti 22.2. 1985 arkistonsa vuosilta 1925—1975.

Postiliiton Pieksämäen Matkapostimiesosasto luovutti 16.2. 1985 arkistoaineistonsa vuosilta 1948—1984.

Puolustusministeriön Rakennustöimihenkilöt luovuttivat 9. 10. 1985 arkistoaineistonsa vuosilta 1973—1980.

Käsitöjälästä oli vuoden 1985 lopussa 15 229 nidettä, joista valtaosa siirrettiin maaliskuussa päätearkistotiloihin tilanpuutteen vuoksi. Kartunkirjaan merkittiin vuoden kuluessa 560 kirjaa. Kirjoja lainattiin 97 nidettä.

AINEISTON JÄRJESTÄMINEN

SAK:n aineistosta järjestöosaston arkistoa on järjestetty ja työ jatkuu edelleen. Vuoden aikana luovutetuista

aineistoista on kaikki kahta kokonaisuutta lukuunottamatta järjestetty.

Arkiston laaja valokuvakokoelma saatiin järjestettyä kertomusvuoden aikana. Valokuvia on yhteensä 7 800 kappaletta.

SAK:n antamista lausunnoista, kiertokirjeistä ja matkaraporteista on tehty luettelot.

Aineiston käyttö

SAK:n hallitus teki 14. 1. päätöksen SAK:n arkistojen salaisuusrajan alenemisesta 12 vuoteen 1.2. alkaen. Salaisuusraja oli aikaisemmin 25 vuotta. Muut arkistot olivat tarvitsijain käytettävissä luovuttajan asettamin ehdoin.

Arkistossa kävi vuoden 1985 aikana 109 henkilöä, joista arkistoaineistoa tutki 49. Arkistoyksikköjä tilattiin 79, painotuotteita 120, valokuvia 54 ja julkisteita 6. Filmejä lainattiin 5 kertaa ja videoita 17 kertaa.

SAK:n 12 vuotta nuoremman aineiston tutkimiseksi myönsi arkistovaliokunta yhden luvan.

Koulutus

Arkistoinnin peruskurssi SAK:n ja VTY:n jäsenliittojen henkilöstölle oli 4.—8. 11. Kurssille osallistuivat myös muut keskusjärjestöt.

Arkistointikurssi Paperiliiton ammattiosastolle oli Kajaanissa 5.—6. 1. 1985.

Arkistointikurssi ammattiosastoille oli Pohjolan Opistolla 13.—15. 12. 85.

Imatran naisjaoston arkistointikurssi oli 28. 5. 85.

Muu toiminta

SAK:n historiatoimikunta ja arkistovaliokunta tutustuivat 7. 5. 85 Tampereella Amurin työläiskotimuseoon ja Paperiliiton ammattiosastojen historiantutkimusprojektiin.

Arkistolle valmistui käyttöopas ja uusi esite.

Sihteeriöryhmän jäsenet kokoontuivat Helsingissä Sakinpirtissä 28. elokuuta. Kuvassa vasemmalta Mikko Laaksonen, Aarne Koskinen, Ahti Fredriksson, Jaakko Riikonen, Sulo Penttilä, Simo Elo-maa, Pentti Öhman, Paavo J. Paavola ja Marjaana Valkonen.

Keskustelu antoi runsaasti virikkeitä ja tärkeitä tietoja SAK:n historiankirjoitusta varten. Ns. sihteeri-junta teki syksystä 1966 lähtien merkittävän työn neuvoteltaessa SAK:laisen ammattiyhdistys-liikkeen eheytyksestä, sillä se valmisteli useimmat ratkaisut.

SAK:n historian- kirjoitus

Historiatoimikuntaan ovat kuuluneet puheenjohtajana Pentti Öhman, varapuheenjohtajana Elsa Aaltonen ja jäseninä Pirjo Ala-Kapee, Simo Elomaa, Lauri Ihalainen, Pekka Ahmavaara, Kalle Pirttijärvi, Pekka Oivio, Edvin Salonen sekä sihteerinä historiankirjoittaja Marjaana Valkonen.

Käsikirjoituksen tarkastaminen työlisti historiatoimikuntaa eniten vuoden 1985 aikana. SAK:n historian "Yhdessä elämä turvallisiksi" II osa, joka kertoo keskusjärjestön toiminnasta vuosina 1930—1947, ilmestyy 15.4. 1987. Historian lyhennelmä Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö 1907—1982 ilmestyi ruotsin, saksan, venäjän ja englannin kielellä.

Historiatoimikunta teki 7. toukokuuta retken Tampereelle, jossa tutustuttiin museotoimenjohtaja Martti Heliinin opastuksella Amurin työläiskorttelimuseoon. Lisäksi toimikunta oli Pa-

periliiton tamperealaisten osastojen vierana.

SAK:n historiankirjoitusta varten on pyritty kokoamaan mahdollisimman laaja aineisto ammattiyhdistysliikkeen hajaannuksesta ja eheytyksestä. Ns. sihteerijuntan jäsenet Ahti Fredriksson, Simo Elomaa, Aarne Koskinen, Mikko Laaksonen, Paavo J. Paavola, Sulo Penttilä ja Jaakko Riikonen kokoontuivat Sakinpirtissä 28. elokuuta keskustelemaan eheytyksen visaisimmista pulmista.

Veteraanitapaamiseen osallistui 31. lokakuuta 25 veteraania. Eheytyksestä

käytiin vilkas keskustelu, joka taltioitiin historiankirjoitusta varten. Lisäksi historiankirjoittaja sai käyttöönsä arvokasta alkuperäisaineistoa.

Keskustelussa paneuduttiin erityisesti vuosien 1966—1969 tapahtumiin. Ammattiyhdistysliikkeen eri tehtävissä tuolloin mukana olleet veteraanit kertoivat näkemyksiään ja tulkintojaan eheytyksen kannalta keskeisistä kysymyksistä. Näitä SAK:n historian merkittäviä vaiheita valotettiin eri puolilta. Samalla pohdittiin myös hajaannusta ja sen syitä.

Ay-liikkeen veteraanit tapasivat Seurahuoneella 31. 10. 1985 ja keskustelivat SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen eheytyksestä 1960-luvulla. Eturivi vas. Veikko Ahtola, Irene Vähätalo, Pekka Oivio, Arvo Hautala, professori Heikki Waris, Simo Elomaa, Sulo Penttilä, toinen rivi vas. Paavo J. Paavola, Aarne Koskinen, Paavo Markkola, Väinö Arvola, Erkki Pohjolainen, Veikko Oksanen, kolmas rivi vas. Ahti Fredriksson, Kalle Pirttijärvi, Edvin Salonen, Elsa Aaltonen, Toivo Anttila, Jaakko Viitasaari, neljäs rivi vas. Aarre Happonen, Lauri Vilponiemi, Onni Koski, Olavi Keitele, takana vas. Pekka Ahmavaara, Olavi Hänninen, Pertti Viinanen, Lauri Ihalainen ja Aarno Aitamurto.

Sopimustoiminta

Työajan lyhentäminen

28. 3. 1984 allekirjoitetussa tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa sovittiin työajan lyhentämisestä 32 tunnilla vuodessa. Lyhentämistä koskeva suositus SAK:n ja STK:n välillä saatiin valmiiksi 8. 1. 1985. Suosituksen mukaan työntekijälle kertyy vapaata kalenterivuoden aikana yhteensä 32 tuntia erityisen kertymisjärjestelmän perusteella. Mikäli liitot pitävät muuta järjestelmää tarkoituksenmukaisempana, liitoille annettiin mahdollisuus sopia siitä erikseen. Liittojen sovittavaksi jäi ajankohta, johon mennessä kertynyt vapaa annetaan, ja vapaan antamisessa noudatettavat menettelytavat. Työajan lyhentäminen tuli toteuttaa ansiota pienentämättä.

Työajan lyhennyksen voimaantulo ajoittui vuoden 1986 alkuun. Suositukseen liittyi tulopoliittisen kokonaisratkaisun teksti mahdollisesta välimiesmenettelystä, ellei sopimusaloittain päästä yhteisymmärryksen työajan lyhennyksen toteuttamistavasta tai muista työajan lyhentämiseen liittyvistä järjestelyistä.

Pääosa liitoista neuvotteli ratkaisun työajan lyhentämisestä liitoittain. Lyhentämisestä sovittiin pääsääntöisesti seuraavasti: teollisuudessa ja valtion aloilla saa vapaata työvuoroon kerrallaan työnantajan määräämänä aikana. Rakennusosalalla liitoittain sovitaan kutakin kalenterivuotta varten ennalta neljä kiinteätä vapaapäivää. Kunnan aloilla lyhentäminen toteutettiin siten, että viikottaista työaikaa lyhennettiin 20 minuutilla.

Välityslautakunnalle jäivät ratkaistavaksi seuraavat sopimusalat: Rakenustyöläisten liitolta asfaltti- ja veden-eristysala (ratkaisu 18. 12. 1985), Suomen Sähköalan työn tekijäin Liitolta puhelinala (ratkaisu 19. 12. 1985) ja sähköasennusala (ratkaisu 20. 12.

1985) sekä Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitolta tekstiili- ja vaatetusala (ratkaisu 20. 12. 1985).

Välityslautakunnan muodostivat STK:n edustajana varatuomari Rolf Widén, SAK:sta II puheenjohtaja Raimo Kantola ja puheenjohtajana osastopäällikkö Pekka Ojala. Välityslautakunnan sihteereinä toimivat varatuomari Iiro Lehtonen ja varatuomari Tuomo Mäkinen. Widénin sairastuttua hänen sijaisenaan toimi hallinnonjohtaja Lauri Stålberg.

Ulkopuolisen työvoiman käyttö

Loppuraportti ulkopuolisen työvoiman käyttöä selvittävältä SAK-STK-työryhmältä valmistui 20. 5. 1985. Raportista tehdyssä päätöksessä sovittiin mm. seuraavista toimenpiteistä:

Ulkopuolisesta työvoimasta ilmoitetaan ennakoon vastaanottavan yrityksen pääluottamusmiehelle ja mikäli mahdollista myös työsuojeluvaltuutetulle. Sopimusaloilla, joilla ulkopuolista työvoimaa käytetään, sovitaan näiden työntekijöiden asemasta työpaikan työsuojeluorganisaatiossa. Ulkopuolista työvoimaa käyttävissä yrityksissä vuokratyövoiman käyttöä koskevat periaatteet käsitellään YT-lain mukaisesti neuvottelumenettelyssä. Keskusjärjestöt ryhtyvät toimenpiteisiin, jotta ulkopuolisen työvoiman käyttöä koskevat säännöt koottaisiin yhteen ja ne julkaistaisiin tarkoituksenmukaisessa muodossa.

Palkkaseminaari

SAK:n tulevaa palkkapolitiikkaa käsiteltiin huhtikuussa järjestetyssä palkkaseminaarissa. Käsittelyn kohteena olivat: palkkojen osuus kansantulosta, miten teollisuuden liitot, yksityisten palvelualojen liitot ja julkisten alojen liitot sovittavat yhteen käsityksensä liukumista ja matalapalkkakysymys tarkasteltuna nimellisansioina sekä todellisina nettoansioina.

Sopimusseminaari

SAK:n jäsenliittojen puheenjohtajille ja paikkavastaaville marraskuussa järjestetyssä sopimusseminaarissa oli aiheena seuraavaan työmarkkinakierrokseen valmistautuminen. Käsiteltävinä olivat mm. seuraavat asiat: 1) Ansio-, hinta- ja reaaliasiokehitys, työllisyyskehitys ja talouspolitiikan näköalat tarkasteltuna pitkältä ajalta. 2) SAK:n toiminnan kehittäminen, kuten hallituksen hyväksymät SAK:n sopimustoiminnan strategiset toimintalinjat, valittava sopimusmalli sekä muiden palkansaajajärjestöjen ja omien jäsenliittojen asenteet. 3) Jäsenliittojen esityksistä erityisesti palkkaratkaisu, työajan lyhentäminen, työttömyysturvajärjestelmä ja uuden teknologian edellyttämät sopimusmuutokset.

Seminaarin päätöksessä todettiin, että SAK:ssa jatketaan edelleen valmisteluja, joiden tavoitteena on laaja tulopoliittinen kokonaisratkaisu.

Työmarkkinakierrokselle valmistautuminen

Jäsenliittoja koskeva tavoitetiedustelu vuoden 1986 työmarkkinakierrokselle valmistautumista varten uudistettiin. Tiedustelu toteutettiin kaksivaiheisena. Syyskuun puoliväliin mennessä liittojen tuli toimittaa omat tavoitteensa SAK:lle. Sopimusjaostossa koottu tiivistelmä palautettiin liitoille. Näin liitoilla oli tiedossa kaikkien SAK:n jäsenliittojen esitykset.

Toisella tiedustelukierroksella pyydettiin liittoja esittämään lokakuun loppuun mennessä tavoitteensa tärkeysjärjestyksessä. Liitot saattoivat ottaa kantaa sekä omiin että toisten liittojen esityksiin. Kooste toisen kierroksen tiedoista toimitettiin SAK:n sopimusvaliokunnan ja hallituksen käsitteilyn jälkeen sopimusseminaarin aineistoksi. Päätökset sopimuspoliittisesta

linjasta tehtiin SAK:n valtuuston kokouksessa joulukuussa. Päätösten pohjana olivat jäsenliittojen tekemät esitykset. Valtuusto edellytti, että yksilöidyt tavoitteet valmistelee hallitus ja neuvottelukunnat. Tavoitteiden yksilöinti siirtyi tammikuun 1986 puolelle.

Ensimmäistä kertaa SAK:ssa käytettiin jo neuvottelutavoitteiden käsittelyvaiheessa tietokonejärjestelmää. Kysymyksessä oli kokeilu. Kokemukset osoittivat, että järjestelmästä kehittynee tehokas työkalu liittojen ja SAK:n välisessä kanssakäymisessä.

Arkipyhien siirtäminen

Kirkolliskokouksessa 1980 tehty esitys eräiden arkipyhien siirtämisestä entisille paikoilleen tuli ajankohtaiseksi huhtikuussa. Hallituksen esityksessä eduskunnalle todettiin mm. seuraavaa: "Loppiaisen, Kristuksen taivaaseenastumisen päivän ja helluntain valmistuspäivän nykyinen ajankohta hämärtää kirkon julistuksen raamatullisia perusteita ja kirkon traditioita. Kirkollinen kalenterimme ei ole yhtäpitävä muiden pohjoismaiden kanssa."

SAK esitti, että ennen kuin kirkkolain 19 §:n muutoksesta päätetään, selvitetään mm.

- miten työajat järjestetään lainmuutoksen jälkeen
- miten lainmuutos vaikuttaa työntekijöiden ansioihin
- miten lainmuutos vaikuttaa kokonaiskustannuksiin sekä
- mitä muita mahdollisia muutoksia tarvitaan työaikalakeihin ja työmarkkinajärjestöjen välisiin sopimuksiin.

Vastoin SAK:n kantaa eduskunnassa saatiin marraskuussa kirkkolain muutos läpi. Lain muutoksen yhteiskunnallisista vaikutuksista huolimatta sen käsittelyyn voivat ottaa eduskunnassa osaa ainoastaan evankelisluterilaiseen kirkkoon kuuluvat kansanedustajat.

Työmarkkinaratkaisun ulkopuolella solmitut työehtosopimukset

Tulopoliittisen työmarkkinaratkaisun ulkopuolella oleville sopimusaloille solmittiin työehtosopimuksia seuraavasti: Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto, Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto, Ilmailualan Unioni, Suomen Merimies-Unioni, Laivapäällystöliitto sekä Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliiton graafiset automiehet ja Teknisten ja Erikoisammattien Liiton elokuvatuotannon, kuvanvalmistamoiden ja Yleisradion kuvanvalmistamoiden työntekijät.

Sopimusvaliokunnan toiminta

Alkuvuodesta sopimusvaliokunnan työskentelyä hallitsi ratkaisuvaiheessa olevien pelisääntö-, työaika- ja ulkopuolisen työvoiman käyttöä käsittelevien työryhmien työn edistymisen seuranta ja käsittely. Valiokuntaa informoitiin pitkin vuotta työskentelyään jatkaneiden YRT- ja rationalisointityöryhmien neuvottelujen edistymisestä.

Valiokunta järjesti kaksi seminaaria, huhtikuussa palkkapoliittisen seminaarin ja marraskuussa sopimusseminaarin. Molemmissa tilaisuuksissa olivat käsiteltävänä asiat, jotka liittyivät vuoden 1986 työmarkkinakierroksen valmisteluihin. Valiokunta osallistui neuvottelutavoitteiden asettamisjärjestelmän uudistamiseen ja tähän liittyvän kaksivaiheisen liittotiedustelun aineiston käsittelyyn.

Syyskaudella valiokunta seurasi työajan lyhentämistä koskevien neuvottelujen edistymistä liitoissa ja tehtyjen ratkaisujen sisältöön paneutumista. Valiokunta järjesti joulukuussa liittojen työaika vastaa ville erillisen tiedotustilaisuuden, jossa selvitettiin työajan lyhentämisestä käytyjä neuvotteluja.

Teknologia- ja rationalisointiasiat

SAK:n toimistovaliokunnan asettama teknologiatyöryhmä valmisteli muistion "Uusi tekniikka ja työelämä". Muistiolla käsitellään teknisen kehityksen vaikutuksia mm. ammattirakentamiseen, työllisyyteen, koulutukseen, järjestötoimintaan, tutkimustoimintaan, sopimuspolitiikkaan sekä työelämän uudistamiseen liittyviä kysymyksiä. Lisäksi siinä hahmotettiin SAK:n teknologiapoliittista toimintalinjaa ja sen keskeisimpiä tavoitteita. Muistio käsiteltiin 7.-8.6. 1985 pidetyssä valtuuston kevätkokouksessa. Valtuusto hyväksyi samassa kokouksessaan teknologiajulkilausuman.

Valtioneuvoston teknologiapoliittinen selonteko annettiin eduskunnalle 12.9. 1985. Selonteko jatkaa valtioneuvoston teknologiapoliittisessa periaatepäätöksessä vuonna 1982 omaksuttua teknologiapoliittista linjaa. Siinä pidetään tärkeänä, että suomalaisen tuotannon kilpailukyvyyn säilyttämiseksi etsitään ja kehitetään uusia kasvualoja. Selonteon mukaan valtion ja elinkeinoelämän on investoitava sekä uusiin, nopeasti kehittyviin tuotannon aloihin että aloihin, joissa Suomella on etuja mm. maantieteellisen sijainnin tai luonnonvarojen vuoksi.

Valtioneuvosto toteaa selonteossaan myös, että tuotannon tärkein voimavara on ihminen, inhimillinen kekseli-

äisyys sekä ihmisen omaksuma tieto ja taito. Yritysten menestyminen kansainvälisillä markkinoilla perustuu yhä enemmän osaamiseen. Työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia tulisi parantaa mm. kehittämällä osallistumisjärjestelmiä. Työnantajien ja yritysten henkilöstön yhteistoimintaa pitää edistää ensisijaisesti sopimuksin ja tarvittaessa työmarkkinaosapuolten ja valtion voimin.

Sopimusjaosto järjesti 1.—2. 10. 1985 teknologiaseminaarin. Sen tavoitteena oli ammattiyhdistysliikkeen teknologiapoliittisten tavoitteiden täsmentäminen ja selventäminen seuraavan tulopoliittisen neuvottelukierroksen ja kesäkuussa 1986 pidettävän SAK:n 13. edustajakokouksen valmistelua varten. Teknologiaa koskevien sopimustavoitteiden valmistelu saatettiin loppuun keskusjärjestön sisäisessä teknologiatyöryhmässä liittojen esitysten ja järjestetyn seminaarin pohjalta.

Teknologiatyöryhmä valmisteli 13. edustajakokousta varten luonnoksen teknologiaselonteoksi. Siihen liittyy myös toimenpideoita teknologian hallitun soveltamisen edellyttämistä toimenpiteistä.

Teknisen valiokunnan toiminta

Teknisen valiokunnan toiminnassa oli etualalla STK:n kanssa käydyt koko vuoden jatkuneet neuvottelut rationalisointisopimuksista. Neuvotteluihin liittyneiden asioiden lisäksi valiokunta käsiteli kokouksissaan mm. työntutkimustoiminnan ongelmia, teknologiatavoitteiden sisältöä, rationalisointialan konsulttien toimintaa ja rationalisointin koulutuskysymyksiä. Vuonna 1984 solmitun tulopoliittisen kokonaisratkaisun pohjalta käynnistyneitä neuvotteluja rationalisointisopimuksista ei saatu vuoden aikana päätökseen.

Valiokunta järjesti tammikuussa liittojen toimitsijoille tietokoneavusteisen työntutkimuksen kurssin. Kurssilla an-

nettiin perustietoja tietokoneavusteisen työntutkimuksen suorittamisesta ja tietokoneelle sovellettujen standardiaikajärjestelmien rakentamisesta sekä tehtiin työntutkimusharjoituksia.

Sopimusjaoston ja valiokunnan järjestämä työntutkimusseminaari pidettiin Liikeliiiton kurssikeskuksessa 3.—5. 9. 1985. Seminaari oli tarkoitettu työntutkimusasioita hoitavien toimitsijoiden ja päluottamusmiesten jatko- ja täydennyskoulutustapahtumaksi. Seminaarissa käsiteltiin ajankohtaisia työntutkimukseen ja sitä koskevaan edunvalvontaan kuuluvia asioita.

Rationalisointineuvottelukuntien toiminta

SAK-STK-rationalisointineuvottelukunta järjesti syksyn aikana viisi tiedotustilaisuutta ajankohtaisista rationalisointiasioista. Tilaisuuksissa käsiteltiin uuden tekniikan soveltamista ja sen vaikutuksia työorganisaatioon ja työmenetelmiin sekä yhteistoimintaa muutosten yhteydessä.

Neuvottelukunta teki opintomatkan syyskuussa Belgiaan ja Hollantiin. Matkan tarkoituksena oli saada informaatiota Euroopan talousyhteisön (EC:n) teknologiaohjelmista sekä tutustua nykyaikaiseen tuotantotekniikkaan ja siihen, miten se vaikuttaa työntekijöiden työllisyyteen, ammattirakentamiseen ja palkkaukseen. Matkan ohjelmaan sisältyi vierailu EC-komissiossa ja Euroopan maiden työntekijäjärjestössä ETUC:ssä.

LTK:n ja SAK:n rationalisointineuvottelukunta järjesti kaksi tiedotustilaisuutta, joissa selvitettiin yhteistoimintaa-, rationalisointi- ja tiedotussopimuksen sisältöä. Molempien tilaisuuksien ohjelmaan sisältyi myös käytännön esimerkki työpaikan rationalisointiyhteistyöstä. Neuvottelukunta teki toukokuussa opintomatkan Ruotsiin ja Tanskaan.

Oikeudelliset asiat

Vuotta 1985 hallitsi työmarkkinoiden pelisääntöjen uudistamiseen liittyvä työ. Työriitakomitean työn päätyttyä umpikujaan toimitusjohtaja Matti Pekkanen sai tehtäväksi rakentaa järjestöjen välille pelisääntösopua. Pelisäännöistä keskusteltiin paljon SAK:n jäsenistössä. Myös SAK:n valtuusto otti komiteatyöhön kantaa. Poliittisia paineita lisäsivät sosiaalidemokraatit sekä hallituksessa että eduskunnassa nostamalla pelisääntöjen uudistamisen hallituskysymykseksi.

Työriitakomitea tulokseton

Työriitakomitean työ välimietinnön antamisen jälkeen jatkui vaivalloisesti. SAK:n hallitus edellytti tammikuun kokouksessaan valtioneuvoston toteuttavan ne lainsäädäntömuutokset, joita palkansaajien edustajat yksimielisesti välimietinnössä esittivät. Komitean jatkotyötä varten SAK asetti tavoitteiksi työnantajien yksipuolisen määräämisen ja tulkintavallan rajoittamisen sekä työntekijöiden päätösvallan lisäämisen heitä itseään koskevilla asioilla. SAK:n edellyttämällä tavalla ei edetty työriitakomiteassa eikä valtioneuvostossa. Pääministeri Kalevi Sorsa pyrki useaan otteeseen vaikuttamaan siihen, että järjestöt pääsisivät yhteisymmärrykseen. Muussa tapauksessa maan hallitus olisi joutunut tekemään tarpeelliseksi katsomansa uudistusehdotukset.

Kevään kuluessa ratkaisuja pyrittiin löytämään sekä itse komiteassa että työmarkkinaosapuolien välisissä suorissa keskusteluissa. Täydellinen lukkiutuminen johti pääministeri Sorsan toimeksiantoon, jonka mukaan työriitakomitean puheenjohtajan Teuvo Kalli-

on tuli selvittää kesäkuun loppuun mennessä, oliko komiteassa mahdollista päästä ratkaisuihin. Määräaikaan mennessä komitean virkamiesjäsenet esittivät jatkotyöskentelyä varten luettelon tehtävistä uudistuksista. Työnantajapuoli hyväksyi ne työskentelyn pohjaksi, kun taas palkansaajapuoli piti niitä riittämättöminä. SAK edellytti kuitenkin komiteatyötä jatkettavaksi määräaikaan syyskuun loppuun saakka.

Ay-liikkeen kannalta työriitakomitean puolitoistavuotinen työ päättyi lähes tuloksettomasti. Komitean virkamiehet pysyttäytyivät kesäkuisissa ratkaisuissaan, joille STK ja LTK antoivat tukensa. Palkansaajajärjestöjen edustajat joutuivat jättämään omat pääosaltaan yhdensuuntaiset mielipiteensä.

Palkansaajapuolen lähtökohtana komiteatyölle oli, että työn tulisi keskittyä ensisijaisesti palkansaajien esittämiin työelämän uudistuksiin. SAK nosti tärkeimmäksi tavoitteeksi työntekijöiden irtisanomissuojan parantamisen niin, että yksilöperusteisissa irtisanomiserimielisyyksissä työsuhte jatkuisi tuomioistuimen ratkaisuun saakka. SAK vaati myös sellaisen menettelytapa-säännösten luomista, jolla työnantaja estettäisiin yksipuolisesti heikentämästä työsuhte-etuuksia. Työehtosopimusjärjestelmään liittyvä vaatimus oli saattaa työnantajien kaikki työehtosopimusrikkomukset hyvityssakkoseuraamuksen piiriin. Vaatimuksena oli myös se, että laaditaan luettelo anteeksiannettavista syistä, jotka koskevat työehtosopimuslain vastaisia työrauharikkomuksia.

Komitean enemmistö ei tehnyt lainkaan ehdotuksia työsuhteen jatkuvuudesta eikä työsuhteen ehtojen muutoksia säätelevistä menettelytavoista. Sen sijaan komitea ehdotti, että yksittäisen työnantajan törkeästä huolimattomuudesta johtuva työehtosopimusrikkomus kuuluisi hyvityssakkoseuraamuksen piiriin ja että erityisestä syystä hyvi-

tyssakko voitaisiin jättää tuomitsematta. Lisäksi komitean enemmistö ehdotti, että ryhdyttäessä myötätunto-, poliittisiin tai muihin vastaaviin työnseisauksiin tulisi tällaisesta ilmoittaa työnantajalle ja valtakunnansovittelijalle kolmea päivää ennen aiottua toimenpidettä.

SAK:n hallitus katsoi komitean ehdotuksien merkitsevän taaksepäin menoa. Hallitus edellytti, että työriitakomitean palkansaajan yksimieliset esitykset asetetaan ministeriön jatkotyöskentelyn pohjaksi.

Pelisäännöt Pekkasen johdolla

Lokakuun lopussa pääministeri Sorsa pyysi toimitusjohtaja Matti Pekasta selvittämään, voivatko työmarkkinajärjestöt päästä riitaissa pelisääntöasiassa yhteisymmärrykseen. Näissä Pekkasen johdolla käydyissä neuvotteluissa työmarkkinaosapuolten onnistui päästä yhteisymmärrykseen. Vaikeimmaksi osoittautunut kysymys työsuhteen jatkuvuudesta rakennettiin sellaisista osista, joilla pyritään irtisanomiserimielisyyksien ratkaisemiseen työsuhteen kestäessä. Tämä kokonaisuus käsitti irtisanomisaikojen pidentämisen, työntekijän toimeentulon turvaamisen irtisanomisajan jälkeen sekä työtuomioistuinmenettelyn nopeuttamisen. Työehtosopimusjärjestelmää kehitetään siten, että yksittäisen työnantajan työehtosopimuksen tulkintavastuuta tiukennetaan ja työntekijäpuolen vastuuta omista velvoitteistaan lievennetään. Työsuhteen ehtojen muutoksia koskevat menettelytavat sovittiin hoidettaviksi keskusjärjestöjen kannanotoilla. Työntekijäpuolen velvoitteiden kovenemista merkitsivät työsopimuslain koeajan enimmäismäärän sekä työntekijän noudatettavan irtisanomisajan pidentäminen.

Siihen nähden, millaisia poliittisia paineita pelisääntökysymyksen käsitte-lyyn liittyi, tulokset myönteisyydes-

tään huolimatta jäivät suhteellisen vaatimattomiksi. Työmarkkinajärjestöjen yhteisymmärryksellä saatiin kuitenkin poistettua ne uhat, jotka olisivat olleet olemassa, jos pelisäännöt olisi ratkaistu poliittisesti hallituksessa. Arvaamattomuutta olisi lisännyt se, että tuolloin työnantajapuoli olisi esittänyt uudestaan omat laillisten lakko-oikeuksien rajoittamista koskevat vaatimuksensa, mikä olisi saattanut johtaa ay-liikkeen puolustustaisteluun.

SAK:n hallitus hyväksyi joulukuun kokouksessaan pelisääntöjen uudistamista koskevan neuvottelutuloksen ja sen osana irtisanomisaikojen pidentämistä ja luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen korvauksia koskevat keskusjärjestösopimukset. Maan hallitus antoi pelisääntöihin liittyvät lakiesitykset eduskunnalle 13.12.1985.

Muut lainsäädäntöhankkeet

Kevätistuntokaudella hallitus antoi eduskunnalle pitkään valmistellun lainsäädäntöesityksen, joka koskee naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Vaikka SAK sinänsä on ollut tyytyväinen lakiesityksen sisältöön, se on vielä eduskuntakäsittelyvaiheessa kiinnittänyt huomiota ennen kaikkea niihin naispuolisiin työntekijöihin, joita (pienien) lasten hoitovapaajärjestelmän vuoksi mahdollisesti syrjitään työmarkkinoilla yhä enemmän. Lain käsittely pitkittyi eduskunnassa siksi, että sen eräistä kohdista pyydettiin perustuslakivaliokunnan lausunto. Laajasta poliittisesta yksimielisyydestä huolimatta STK ja LTK ovat vastustaneet voimakkaasti lain säätämistä.

Hallituksen esitys valtiosääntöuudistukseksi on edelleen ollut eduskunnan perustuslakivaliokunnan käsiteltävänä.

SAK:n valtuusto edellytti kevätkokouksessaan, että kyseiseen lakiesitykseen tehdään sellaiset muutokset, ettei järjestöjen vapaa neuvottelu- ja sopimus oikeus vaarannu.

Perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa SAK totesi, että SAK:n kanta kyseessä olevaan lainsäädäntöön on kielteinen, ellei tehdä sen ehdottamia muutoksia lakiesitykseen.

Vuonna 1985 säädettiin työnvälityslain muuttamisesta laki, jolla ammattimainen työvoiman vuokraustoiminta tehtiin luvanvaraiseksi. Samalla annettiin työvoiman vuokrauksesta asetus, jossa lähemmin säädetään vuokratyövoiman käytön rajoituksista, ehdoista ja valvonnasta.

Uusien lainsäädännösten ja sopimusmääräysten soveltamiskäytäntö työtuomioistuimessa

Työehtosopimuslain muutos, jolla hyvityssakkojen enimmäismääriä korotettiin 90 000 markkaan, tuli voimaan vuoden 1985 alusta. Vuosi 1985 merkitsi siis sekä korotettujen hyvityssakkojen että 1.9. 1984 voimaan tulleen työsuhteturvalainsäädännön pohjalta solmittujen irtisanomissuojasopimusten soveltamisvaihetta. Hyvityssakkokorotuksen voimaan tullessa maan ylimmätkin asiantuntijat arvioivat, etteivät tuomittavien sakkojen määrät yhtäkkisesti nousisi, vaan uusi sakkokäytäntö muotoutuisi aiemman 10 000 markan enimmäissakon pohjalta vähitellen. Arvio osoittautui jossain määrin virheelliseksi: ammattiosastoille tuomittujen sakkojen määrä on ollut enimmäkseen 15 000—20 000 markkaa, sen sijaan perusteettomissa irtisanomisissa työtuomioistuin on harjoittanut niukempaa linjaa siitä huolimatta, että tältä osin lainsäätäjät tarkoitti korvausten moninkertaistamista. Korvausten pienuus on johtanut siihen, että niissäkään tapauksissa, joissa on lainsäätäjän tarkoittamat edellytykset työsuhteen jatkumiselle, ei työsuhteita ole uusittu. Yleisissä alioikeuksissa korvaukset näyttivät kuitenkin olevan suurempia kuin työtuomioistuimessa;

ylempien tuomioistuimien ratkaisuja ei vielä vuonna 1985 ollut käytettävissä. Irtisanomismenettelyä, erityisesti monimutkaista riitautusjärjestelmää tiukkoi-ne määräaikaikoinen, ovat arvostelleet sekä jäsenistö että irtisanomisriitojen selvittelystä vastaavat henkilöt.

Muu työtuomioistuinikäytännön seuranta

Työtuomioistuimen tuomitsemiskäytännössä on havaittu työntekijöiden kannalta kielteistä kehitystä. Useista työtuomioistuimen vuonna 1985 antamista tuomioista käy ilmi, ettei työtuomioistuin ole noudattanut 1960- ja 1970-luvuilla vakiintuneita työehtosopimuksen tulkintaperiaatteita tai -käytäntöä. Tämä on lähes poikkeuksetta koitunut työntekijöiden vahingoksi. Muun muassa tästä syystä työtuomioistuimen toiminta on ollut poikkeuksellisen kiinnostavaa ja sen toimintaan on pyritty vaikuttamaan.

Mallasjuoma-oikeudenkäynti

Mallasjuoma-oikeudenkäynnissä annettiin joulukuussa lainvoimaiseksi jäänyt hovioikeuden tuomio. Hovioikeus katsoi, että ennakkoilmoitusvelvollisuus koskee myös työehtosopimuslain vastaisia lakkoja. Hovioikeus jätti kuitenkin syytettyinä olleet kolme työntekijää tuomitsematta, koska käytännössä ilmoitusvelvollisuutta ei ole näissä tapauksissa noudatettu eivätkä työnantajatkaan ole yleensä ilmoittaneet rikkomuksista.

Muu toiminta

Jaostossa on laadittu ohjeisto "Menettelytavat työsuhdetta päätettäessä" ja lomakkeet työsuhteen irtisanomisen ja purkamisen riitauttamisesta sekä työntekijän irtisanoutumista varten. Lisäksi jaostossa on yhteistyössä sosiaaliosaston kanssa laadittu muistio äitiys-

isyys- ja vanhempainlomasta, hoitovapaasta ja kotihoidontuesta.

Jaostossa on käynnistetty ATK-projekti, jonka tarkoituksena on korkeimman oikeuden ja hovioikeuksien tuomioita, keskusjärjestöjen neuvottelumuistioita sekä jaoston toimeksiantoja koskevien ATK-tiedostojen luominen lähinnä ay-lakimiesten käyttöön.

Oikeudellisen valiokunnan toiminta

Oikeudellisen valiokunnan kokouksissa on käsitelty mm. työmarkkinapelisääntöjä, työsulkuproblematiikkaa, virkamieslainsäädännön uudistusta, ns. pakotelakia, työturvallisuuslain uudistusta, ulkopuolisen työvoiman käyttöä, työvoiman vuokrausta, ns. työajan joustoa kansainvälisten suuntausten mukaan sekä yhteistoimintalain toimuutta. Kaikissa kokouksissa on käyty keskustelua tuoreista oikeustapauksista.

Sosiaali- ja työsuojelutoiminta

Kaksivuotisen tulopoliittisen ratkaisun ollessa voimassa SAK:n sosiaalitoiminnassa keskityttiin yhtäältä jo sovittujen uudistusten seurantaan ja toimeenpanoon ja toisaalta tulevaisuuden sopimus- ja muiden tavoitteiden kartoitukseen. Vuoden alusta voimaan tullut työttömyysturvauudistus paransi työttömien turvaa, mutta uusine säännöksineen aiheutti alkuvuodesta myös ongelmia työttömyyskassoille ja työttömille viivästymien takia.

Uusien eläkejärjestelmien, varhennettun varhaiseläkkeen ja yksilöllisen varhaiseläkkeen voimaantuloon varauduttiin osallistumalla soveltamisohjeiden laatimiseen ja tiedottamalla asiasta jo etukäteen.

Kun edellisen lisäksi osa-aikaeläke ja mahdollinen perhe-eläkeuudistus aikanaan toteutuvat, on eläkkeellä olevien toimeentulo pitkälle turvattu. Sosiaalitoiminnasta aloitetussa keskustelussa todettiin, että tulevaisuus on pitkälti perhepolitiikan. Julkisuudessa laajalle levinnyt huoli väliinpuotoavista, yhteiskunnan a- ja b-ihmisistä, oli myös keskeinen aihe SAK:n sosiaalipoliittisessa keskustelussa.

Työsuojelutoiminnassa saavutettiin sopimus, jolla työalatoimikuntia, Työsuojelun keskustoimikuntaa ja Työturvallisuuskeskusta koskevat säännökset keskitettiin yhteen sopimukseen. Työturvallisuuslain uudistuksen käsittely aloitettiin eduskunnassa.

Yhteistoimintasopimuksen kehittämisestä neuvoteltiin edelleen työnantajapuolen kanssa. Työnsä aloitti myös STM:n asettama hallintoedustuskomitea.

Ympäristöpolitiikassa keskityttiin laatimaan SAK:lle järjestöllisiä ja laadullisia tavoitteita.

Perhepolitiikka

Sairausvakuutus- ja työsopimuslakiin sisältyvät äitiys-, isyys- ja vanhempainlomaa koskevat säännökset muuttuivat ja selkiytyivät mm. nimityksiltään. Isän oikeudet pitää vanhempainlomaa laajenivat. Asteittain laajeneva oikeus hoitaa alle 3-vuotiaasta lasta työsuhteen katkeamatta tuli voimaan. Myös asteittain voimaan tulevaa lakisääteistä kotihoidontukea ryhdyttiin maksamaan niille perheille, joiden alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnallisessa tai siihen verrattavassa hoidossa.

Sosiaaliosasto ja oikeudellinen jaosto yhdessä valmistivat aineiston äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta sekä hoitovapaasta ja kotihoidontuesta. Aineisto lähetettiin kiertokirjeenä jäsenliitoille sekä edelleen luottamushenkilöille ja työsuojelu valtuutetuille.

Vuoden 1985 alusta on maksettu äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa kaikilta 258 päivältä sairausvakuutuslain päivärahan tasoisena. Tätä sairausvakuutuslain mukaista menettelyä SAK oli useaan otteeseen vaatinut. Vuosina 1982–1984 äitiysrahan taso 100 äitiysrahopäivän jälkeen oli poikkeussäännöksiin pidetty 70-prosenttisena.

Budjettiesityksissään SAK edellytti mm. sitä, että yhteiskunta lisää lasten hoitopaikkoja vähintään 7 000:lla vuositain ja että suurelle kaupungille varataan lisäksi erillinen lisäksiintiö.

Työttömyysajan toimeentuloturva

Uudet työttömyysturva- ja työttömyyskassalait tulivat voimaan vuoden alusta. Työttömyysajan toimeentuloa kohentava uudistus aiheutti säännöksiin ja käytäntöön huomattavia muutoksia. Uudistukset ruuhkauttivat alkuvuodesta pahoin monia työttömyys-

kassoja. Jopa päivärahojen maksaminen saattoi viivästyä. Paikallisia koulutustilaisuuksia järjestettiin runsaasti.

Työttömyysturvalain toimeenpanoa seuraamaan ja mahdollisten epäkoh- tien korjausesityksiä valmistelevaan asetettiin SAK:ssa seurantatyöryhmä. Työryhmä valmisti seuraavan sopi- musneuvottelukierroksen tavoitteet. Pääpaino tavoitteissa on pitkäaikais- työttömien ja osa-aikatyötä tekevien toimeentuloturvan parantaminen.

Eläketurva

Eduskunta hyväksyi lait yksilöllisestä varhaiseläkkeestä ja varhennetusta vanhuuseläkkeestä. Yksilöllisen var- haiseläkkeen ikärajaksi säädettiin SAK:n tavoitteena ollut 55 vuotta. Osa-aikaeläke päätettiin toteuttaa vuo- den 1987 alusta. STM asetti työryh- män valmistelevaan lakia edelleen sekä selvittämään osa-aikatyön järjeste- lyitä.

SAK:n hallitus asetti joustavan elä- keiän toteutumisen seurantatyöryh- män. Työryhmä valvoo erityisesti myöntökäytännön kehittymistä. Ta- voitteemme on, että 55 vuotta täyttä- nyt pääsee varhaiseläkkeelle silloin, kun hänen varsinainen työnsä on käy- nyt hänelle liian rasittavaksi.

SAK:n hallitus esitti, että työttö- myyseläkkeen ikärajan korottamisesta pidättäytyttäisiin, mikäli pitkäaikais- työttömien toimeentuloturvaa ei ole varmistettu. Eduskunta päättikin, että kun työttömyyseläkkeen ikärajaa nos- tetaan asteittain 60 vuoteen, vuonna 1986 pääsevät työttömyyseläkkeelle vielä vuonna 1931 syntyneet, joiden työttömyys on kestänyt vähintään 200 päivää kesäkuun loppuun mennessä. Sosiaalivaliokunta edellytti ponsissaan myös, että hallitus esittää kevään 1986 aikana ehdotuksensa työttömyystur- van ja erityisesti pitkäaikaistyöttömien aseman parantamiseksi.

Esiintyvien taiteilijoiden ja toimitta- jien eläketurvaa parannettiin säättämäl-

lä erillinen eläkelaki. Tämä SAK:n kii- rehtimä laki astuu voimaan vuoden 1986 alusta. Työeläkekassan yhteydes- sä toimii erillinen esiintyvien taiteilijoi- den eläkekassa.

Työsuojelutoiminta

TYÖSUOJELULAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

Maan hallitus antoi eduskunnalle esi- tyksensä työturvallisuuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Hallituksen esitys perustuu vuoden 1983 työsuojelukomitean mietintöön. Eduskunta ehti käsitellä esitystä kerto- musvuoden aikana vain perustuslaki- valiokunnassa. Käsittely jatkuu vuo- na 1986.

Työsuojelulainsäädäntöä ei juuri- kaan uudistettu vuoden aikana. Valti- oneuvosto, sosiaali- ja terveysministe- riö sekä työsuojeluhallitus vahvistivat vain muutamia työsuojelupäätöksiä.

SOPIMUSPERUSTEINEN TYÖSUOJELUTOIMINTA

Edellisessä keskitetyssä ratkaisussa so- vittiin, että asetetaan työryhmä osa- puolten välille selvittämään työalatoi- mikuntia, työsuojelun keskuksimikun- taa ja Työturvallisuuskeskusta koske- vien sopimusten muuttamista. Työryh- män työn perusteella osapuolet vahvis- tivat 28. 5. 1985 sopimuksen, jolla yh- teistyöelinten hallintoa koskevat sään- nökset keskitettiin yhteen sopimuk- seen.

Edellisellä sopimuskierroksella sovit- tiin myös yt- ja tiedotussopimuksen kehittämisestä. Sopimukseen on tarkoi- tus yhdistää myös työsuojelusopimus. Neuvottelut keskittyivät vuoden lopul- le ja ne jatkuvat vuonna 1986.

Kemiallinen työsuojelu

Lokakuussa 1985 astui voimaan uusi luettelo sellaisista aineista, jotka saat- tavat altistaa syöväälle. Luetteloon oli

otettu lähes 100 uutta ainenimikettä. Kemiallisten aineiden terveysvaaran arviointineuvosto sekä kemian työsuojeluneuvottelukunta säädettiin perus- tettavaksi kesäkuussa 1985. Sekä arviointineuvosto että neuvottelukunta aloittavat työnsä vuoden 1986 alusta. Myös kansainvälinen ammattiyhdistys- liike on ollut aktiivinen kemiallisessa työsuojelussa. Syynä ovat olleet suuret katastrofit, joista tunnetuin tapahtui Intiassa Bhopalissa.

Ympäristönsuojelu

Järjestön merkittävin ympäristötapahtuma oli "SAK:n ympäristöpoliittinen seminaari Karjaalla 14.—15. 5. 1985. Seminaarissa hahmoteltiin järjestön ta- voitteita ympäristöpoliittisissa kysy- myksissä. Erityisesti pohdittiin keinoja työntekijöiden vaikutusmahdollisuuk- sien lisäämiseksi. Heidän on voitava puuttua työpaikkansa mahdollisiin ympäristövaikutuksiin. Ympäristönsuoje- lua vaadittiin keskeiseksi SAK:n edunvalvonta-alueeksi. Työntekijöillä on oltava lakeihin ja sopimuksiin pe- rustuva oikeus puuttua ympäristöhait- toihin.

Ympäristöpoliittinen työryhmä kes- kittyykin toimintavuonna erityisesti laatimaan SAK:lle niin järjestöllisiä kuin laadullisiakin tavoitteita ympäris- tötoiminnassa.

Ympäristöpoliittisella työryhmällä oli yhteinen keskustelutilaisuus, Metsä- teollisuuden Keskusliiton kanssa. Tilai- suudessa etsittiin yhteistä linjaa ympä- ristöongelmien ratkaisemiseksi teolli- suudessa.

Osastossa valmistui selvitys SAK:n jäsenliittojen ympäristönsuojelun ta- voitteista. Tarkoituksena oli hahmot- taa SAK:n eri jäsenliittojen ympäris- tönsuojelua koskevia tavoitetiloja ja -alueita 1980-luvulla. Samalla arvioi- daan eri liittojen käsityksiä, kiinnostus- ta ja asenteita ympäristönsuojelua kohtaan.

Erorahat

Vuoden 1985 erorahojen A-summa oli 3 880 markkaa ja B-summa 3 340 markkaa. Erorahoja jaettiin vuoden aikana kaikkiaan 171,3 miljoonaa markkaa. Nousua edellisestä vuodesta oli 42 miljoonaa markkaa. Erorahan saajia oli yhteensä 12 920. A-summan saajien korvaus oli vuoden aikana keskimäärin 9 329 markkaa ja B-summan saajien vastaava luku oli 4 419 markkaa.

Ryhmähenkivakuutus

Ryhmähenkivakuutuksen korvauksia maksettiin 2 300:lle edunjäntäjän omaiselle. Yhteensä maksuja suoritettiin 95,5 miljoonaa markkaa. Keskisummaksi muodostui 41 538 markkaa. Tapaaturmakorotusta maksettiin 259 edunjäntäjälle. Hylättyjä korvaushakemuksia oli 385, joista 185 oli ns. toisijaisten edunsaajien hakemuksia.

Vuoden alussa korotettiin ryhmähenkivakuutuksen keskeisiä summia noin 8 prosentilla. Lisäksi ryhdyttiin maksamaan täysimääräistä korvausta kahdelle uudelle ikäluokalle niin, että myös 45-vuotiaat saivat täyden korvauksen. Keskikorvaus suureni edellisestä vuodesta 17,8 prosenttia. Työntantajan ryhmähenkivakuutusmaksu oli 1,1 promillea maksetuista palkoista.

Yritysdemokratia

Viime työehtosopimusratkaisussa sovittiin, että yhteistoimintasopimusta kehitetään. Asiaa on käsitelty useissa valiokunnan kokouksissa ja asiasta on neuvoteltu työnantajapuolen kanssa. Neuvotteluja jatketaan vuonna 1986.

Työntekijöiden osallistumista yritysten hallintoon on käsitelty STM:n asettamassa hallintoedustuskomiteassa. Komitea aloitti työnsä vuoden alusta, ja valmiiksi sen tulisi saada työnsä

vuoden 1986 loppuun. SAK:illa on komiteassa kolme edustajaa.

Valtionyhtiöiden hallintoedustuskoukeilu on käynnistynyt, ja sitä seuraa KTM:n asettama seurantatyöryhmä.

Valiokunta järjesti seminaarin "Työpaikkaoikeudet ja hallintoedustus" jäsenliittojen edustajille 25.-26.4. 1985 Karjalohjalla. Seminaarin teemat olivat yhteistoimintamenettelyn kehittäminen, työntekijöiden hallintoedustus, palkansaajarahastot sekä työpaikkaoikeudet. Seminaarin yhteenvedossa todetaan mm. seuraavaa: "Työläisillä tulee olla oikeus vaikuttaa työelämässä kaikkiin niihin ratkaisuihin, jotka vaikuttavat heidän toimeentuloonsa ja hyvinvointiinsa. Vaikuttamisen ja osallistumisen päätöksentekoon tulee tapahtua kaikilla yrityksen päätöksentontasoilla. Yritysten vastuuta henkilöstöstä on nostettava. Yritysten on oltava vastuussa myös henkilöstölle eikä pelkästään omistajille." Seminaari pohjusti tulevan edustajakokouksen ohjelmatyötä.

Osastolla valmistui "Selvitys SAK:n jäsenliittojen yritysdemokratiaa koskevista tavoitteista". Tarkoituksena oli hahmottaa SAK:n jäsenliittojen yritysdemokratiaa koskevia tavoitteita ja -alueita 1980-luvulla. Samalla arvioitiin liittojen käsityksiä, kiinnostusta ja asenteita yritysdemokratiaa kohtaan.

Taloudellinen demokratia

Hallituksen asettama palkansaajarahastotyöryhmä sai valmiiksi alkuvuodesta keskusteluaineiston "Taloudellinen demokratia ja palkansaajarahastot". Raportti lähetettiin liitoille jäsenkäsitteilyyn. SAK:n valtuusto sai raportin tiedokseen kevätkokouksessaan. Valtuuston päätöksellä esitettiin valtioneuvostolle, että tämä asettaisi komitean selvittämään taloudellista demokratiaa ja palkansaajarahastojen eri vaihtoehtoja. Käydyn keskustelun ja aineiston poh-

jalta työryhmässä on valmisteltu kannanottoa ja selontekoa taloudellisesta demokratiasta tulevalle edustajakokoukselle.

Kansainvälinen toiminta

SAK:n kuusijäseninen työsuojeluvaltuuskunta oli Moskovassa VZSPS:n vieraana 4.—10. 2. Valtuuskunta osallistui VZSPS:n näyttelyyn "Työsuojelu-84" ja tutustui työsuojelulainsäädäntöön sekä työsuojelun valvontaan ja tutkimukseen Neuvostoliitossa.

Osasto järjesti yhdessä suomalaisten yritysten ja Bulgarian ammatillisen keskusjärjestön kanssa "Henkilökoh- taisten suojainten näyttelyn ja työsuojeluseminaarin" Sofiassa 6.—10. 85.

SAK:n kolmijäseninen yt- ja sosiaalivaltuuskunta vieraili Bulgarian ammatillisessa keskusjärjestössä 2.—6. 6. Valtuuskunta tutustui matkallaan laajasti Bulgarian sosiaalilainsäädäntöön sekä ay-liikkeen rooliin sosiaaliasioiden hoidossa ja työpaikkaoikeuksissa.

Unkarilainen kaksihenkinen sosiaali- ja työsuojeluvaltuuskunta oli sosiaaliosaston vieraana 27.—31.5. Valtuuskunta tutustui eläketurvaan ja työsuojelutoimintaan Suomessa.

Sosiaalivaliokunta oli Ruotsin LO:n vieraana 12. 11. tutustuen tämän toimintaan sekä ajankohtaisimpiin sosiaalipoliittisiin uudistuksiin ja tavoitteisiin. Valiokunta kävi myös Riksförskäringsverketissä ja tutustui Ruotsin perhe- ja osa-aikaeläkeuudistuksiin.

Valtuuskunta kävi Norjassa 14.—15. 11. tutustumassa maan hallintoedustusjärjestelmään. Valtuuskunta oli kolmijäseninen.

Vuoden aikana on osallistuttu PAY:n konsernityöryhmän työhön. Työryhmä selvitteli mahdollisuuksia ay-yhteistyöhön yrityksissä, jotka toimivat kahdessa tai useammassa pohjoismaassa. Työryhmä antoi selvityksensä PAY:n hallitukselle.

Järjestötoiminta

SAK:n järjestötoiminnan eräs keskeisin kohde oli käynnistää keskustelua sisäisestä järjestöllisestä tilasta ja rakennemuutosten seurausten arvioinnista.

Valmistunut järjestötutkimus ja sen pohjalta käyty julkinen ja järjestön sisäinen keskustelu on luonut edellytyksiä tarvittaville uudistuksille. YK:n nuorisovuosi sävytti osaltaan SAK:n järjestötoimintaa, josta vastasi SAK:n nuorisovaliokunta.

SAK:n ja jäsenliittojen järjestöllinen toiminta

SAK:n ja liittojen välinen järjestöyhteistyö on kehittynyt viime vuosina aktiivisemman vuorovaikutuksen suuntaan. Mainittavia järjestörajaongelmia tai vastaavia ei ole ollut.

Elokuussa Liikelitto ja Suomen Liikeväen Liitto (TVK) perustivat yhteisen Liikealan ammattiliittojen valtuuskunnan (LAV). Valtuuskunnan tehtäviä on tehostaa alan edunvalvontaa, liittojen yhteistyötä sekä edistää kaupan alan voimien kokoamista yhteen liittoon.

Loppuvuodesta kiihtynyt pääomien keskittäminen johti useisiin yrityskauppoihin ja fuusioihin aiheuttaen työpaikkojen menetyksiä tai pelkoa työttömyydestä. Lievestuoreen selluloosatehtaan lopettamista arvosteltiin solidaarisuustoimin ja työnseisauksin paperiteollisuudessa ja Keski-Suomen alueella. Samoin OK-lihan myynti johdatti SEL:n boikotoimaan tavaratoimituksia. Solidaaritoimet Etelä-Afrikan rotusortoa vastaan johtivat AKT:n käynnistämien toimien vuoksi täydelliseen tavaravientisaartoon.

Liittokokoukset

Seuraavat liitot pitivät toimintavuoden aikana liittokokouksen: Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y., Ilmailualan Unioni r.y., Maaseututyöväen Liitto r.y., Kemian Työntekijäin Liitto r.y., Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y., Paperiliitto r.y., Puutyöväen Liitto r.y., Postiliitto r.y., Rautatieläisten Liitto r.y., Veturimiesten Liitto r.y., Julkisten työalojen ammattijärjestö JTA r.y., Suomen Laivanpäälystöliitto-Finlands Skeppsbefälsförbund r.y., Suomen Muusikkojen Liitto r.y., Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y., Toimittajaliitto r.y., Yleinen Lehtimiesliitto r.y.

Järjestövaliokunnan toiminta

Valiokunta valmisteli SAK:n keskeiset järjestöpoliittiset asiat tehden niistä esityksiä. Vähäiset sisäisiin järjestörajoihin liittyvät kysymykset voitiin ratkoa yksimielisesti. Syksyllä valmistui paikallisjärjestöjen järjestökäsittelyyn esitys uusista läänin neuvottelukuntien toimintaohjeista ja vuoden lopussa esitys järjestöpoliittisesta selonteosta. Molemmat esitykset on tehty XIII edustajakokouksen käsittelyä varten.

Kansainvälinen toiminta

Järjestöosasto valmisteli yhdessä kansainvälisen jaoston kanssa 13.—14. 4. pidetyn rauhankokouksen, johon osallistui 500 henkeä. YK:n aseidenriisuntaviikon aikana 19.—27. 10. järjestettiin rauhankulkuet 98 paikkakunnalla. Osanottajia oli hieman aiempaa vähemmän. SAK antoi suosituksen toimenpiteistä aseidenriisuntaviikolla. Valiokunta teki opintomatkan Norjaan ja Ruotsiin tutustuen LO:n toimintaan ja rakennemuutoksen vaikutuksiin järjestöpolitiikassa.

Paikallisjärjestöjen toiminta

Toimintavuoden lopussa ammatillisia paikallisjärjestöjä oli 173. Toiminnan pääkohde on ollut alueellisen vaikuttamisen parantaminen. Useat paikallisjärjestöt ovat tiivistäneet yhteydenpitoa kunnallisiin viranomaisiin ja ottaneet kannanotoin ja lausunnoin osaa paikalliseen kehitystyöhön.

Syyskaudella paikallisjärjestöt käsitelivät järjestötutkimuksen tuloksia yhdessä jäsenammattiosastojen kanssa. Noin 115 paikallisjärjestöä järjesti tilaisuuden näistä asioista.

APJ:n toimihenkilökoulutusta jatkettiin Pohjolan Opistolla. Paikallisjärjestöjen ay-kouluja järjestettiin noin 40 paikkakunnalla.

Läänien yhteistyö

Läänin neuvottelukuntien työ on jatkunut vakiintuneessa muodossa.

Kiinteä yhteistoiminta piirihallinto-viranomaisten kanssa ja osallistuminen läänien neuvottelukuntien ja toimikuntien työhön on lisännyt mahdollisuuksia vaikuttaa läänien suunnitelmiin ja päätöksentekoon.

Mittavan valmistelutyön SAK:laiset läänin neuvottelukunnat tekivät antaessaan lausunnot omien lääniensä alueellisista kehittämissuunnitelmista (LAKS). Neuvottelukuntien lausunnot saivat myönteisen ja näkyvän vastaanoton sekä lääninhallinnossa että aluelehdistön piirissä.

Neuvottelukunnat osallistuivat kannanotoihin ja esityksiin lääniensä palkan-saajien kannalta keskeisiin asioihin kuten työllisyyteen, koulutukseen, liikenteeseen, ympäristökysymyksiin, rauhantyöhön ja aluepolitiikkaan.

SAK:n järjestötutkimusprojekti

Toimintavuoden aikana järjestötutkimusprojektissa keskityttiin tutkimustulosten raportointiin. Kevään lopulla ilmestyi "Ehetyksestä uusiin haastei-

SAKilaiset läänin neuvottelukunnat tekivät mittavan työn antaessaan lausunnot omien lääniensä alueellisista kehittämissuunnitelmista.

Uudenmaan läänin maaherra Jakob Södermanille ja suunnittelupäällikkö Into Parmelle (oikealla) lausunnon luovuttivat toimitsija Kauko Viitala (vasemmalla), neuvottelukunnan jäsen Urpo Hakanen ja neuvottelukunnan puheenjohtaja Reijo Savaloja.

Turun ja Porin läänin suunnittelusihteeri Tuula Halttuselle ja läänin suunnittelupäällikkö Pekka Ojaselle lausunnon luovuttivat neuvottelukunnan puheenjohtaja Jukka Aalto ja piirisihteeri Tauno Rosten (oikealla).

siin", joka käsittelee SAK.laisen ammattiyhdistysliikkeen järjestöllistä kehitystä 1970-luvulla. Syksyllä 1984 postikyselynä koottuun laajaan kyselytutkimusaineistoon SAK raportoi kahdessa osassa: syyskuussa ilmestyi jäsenistön rakennetta ja työtä käsitellyt "Työtä työlle" -raportti ja lokakuussa järjestöön kiinnittymistä sekä ammattiyhdistysliikkeeseen kohdistuneita odotuksia käsitellyt "Tarpeista toimintaan" -raportti. Kyselytutkimuksen alkuperäisen toteutusajatuksen mukaisesti käynnistyi vuoden aikana kyselytutkimuksen tuloksen analysointi myös liitoissa. Vuoden loppuun mennessä valmistui 15 liitossa liittokohtainen raportti.

Järjestötutkimuksen tuloksia käsiteltiin laajasti myös ammatillisissa paikallisjärjestöissä. Loka-marraskuun aikana tutkimustuloksia käytiin esittelemässä käytännöllisesti katsoen kaikissa paikallisjärjestöissä. Sekä ammattiyhdistysliikkeen omassa organisaatiossa että julkisuudessa tutkimus otettiin vastaan myönteisesti. Viimeisenä ilmestynyt "Tarpeista toimintaa" -raportti sai jopa poikkeuksellisen paljon julkisuutta.

SAK:ta käsitelneiden raporttien valmistuttua käynnistettiin aineiston jatkoanalyysi. Vuoden 1986 aikana tullaan julkaisemaan erillisiä raportteja nuorisesta, naisista ja ammattiyhdistysaktiiveista.

Toiminta yhteistyöjärjestöjen kanssa

SAK:n ja TVK:n hallinnot pitivät yhteisen kokouksen 14. 11. sopien samalla järjestöjen välisestä yhteistyöstä.

Yhteistyö SAK:n, EKA:n ja KANSAYHTIÖN välillä on saanut kiinteät muodot. Molemmissa yhteistyön pääkoordinaattoreina ovat johtavat toimikunnat, joiden alaisuudessa osastot ja työryhmät työskentelevät. Finnoil, jonka kanssa aiempi yhteistyö hoidettiin kahdenvälisesti, tuli mukaan EKA-yhteistyöhön. EKA-yhteistyötä

on suunnattu paikallisjärjestöihin, ammattiosastoihin ja E-toimipisteiden jäsenitoimikuntiin.

SAK-TUL-yhteistoimintaa jatkettiin vakiintuneella pohjalla. Yhteistoiminnan tärkein kohde oli paikallistason yhteistyön edistäminen. Yhteistoimintaa ohjasivat SAK-TUL-yhteistyötoimikunta ja sen alainen sihteeristö.

SAK:n, TUL:n ja Työväen Kuntoliiton yhteistyöllä käynnistettiin säännöllinen kuntoliikuntatoiminta 120 paikkakunnalla. Tällä toiminnalla jatkettiin Tervettä menoa -kampanjoin-tia. Perinteiseen tapaan toteutettiin Ay-keilailu-, Ay-pingis- ja Pilkiten kuntoa -tapahtumat. Uutena toimintamuotona juostiin 12 paikkakunnalla EKA-hölkät.

Elämäntapa-kurssikokeilu

Toimintavuonna aloitettiin uusi kaksi vuotta kestävä kurssikokeilu. Siihen osallistuvat SAK:n lisäksi Metallityöväen Liitto, Liiketyöntekijäin Liitto, Paperiliitto, Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto, Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain Liitto sekä ALKO ja Työväen Kuntoliitto.

Mukana olevien liittojen paikallisten ammattiosastojen valitsemille kurssiryhmille, joita oli 9 paikkakunnalta järjestettiin kullekin kaksi viikonloppukurssia vuoden 1985 aikana. I jaksolla kartoitettiin työelämän ja vapaa-ajan nykyisäältä. II jaksolla selviteltiin itsetuntoon vaikuttavia asioita sekä yhteiskunnassa vallitsevia arvoja ja asenteita.

Kurssikokeilun tavoitteena on antaa tietoja ja laajentaa keskustelua elämäntapakysymyksistä ay-liikkeen sisällä, saada aikaan elämäntapakysymyksiä käsittelevää pienryhmätoimintaa työpaikoilla ja ammattiosastoissa sekä etsiä uusia toimintamahdollisuuksia ja organisoitumismuotoja, jotka vastaavat muuttuneita elämäntapoja.

Kuluttajatoiminta

Kuluttajansuojalainsäädäntöhankkeet eivät ole edenneet toimintavuoden aikana toivotulla tavalla. Valtakunnan kuluttajatoimintaa ja -keskustelua on edelleen työllistänyt tuoteturvallisuus-, elintarvike- ja kulutusluottokin valmistelu. Yhdessä Kuluttajaneuvontaliiton ja Kulutusosuustoiminnan Keskusliiton kanssa on pyritty vaikuttamaan laihankkeiden etenemiseen ja sisältöön.

SAK:n kuluttajatoiminnassa on yhdessä Kuluttajaneuvontaliiton kanssa käynnistetty toimintamuotoja, joissa yhdistyvät kuluttaja- ja ympäristöpoliittiset kysymykset. Eräs keskeinen hanke on ollut jätteiden hyötykäyttöä kunnissa ja eri talousalueilla pohtivien tilaisuuksien järjestäminen. Järjestelyissä ovat olleet mukana myös lasi-, paperi-, metalli- ja tekstiili- ja vaatetusalan ammattiliitot.

Tasa-aryötyöryhmä

SAK ja TVK järjestivät Lahdessa 27.-28.4. 1985 YK:n naisten vuosikymmenen päätösvuoden seminaarin ja juhlan. Tapahtumassa, johon osallistui 1 000 naista, käsiteltiin naisten vuosikymmenen tuloksia ja kokemuksia Suomessa sekä työstiettiin yhteinen kymmenen kohdan tasa-arvo-ohjelma vuosikymmeneksi eteenpäin.

Tasa-arvotyöryhmä vastasi Lahden juhlan yhteyteen valmistetusta näytelystä "Naisten työ", joka on ollut esillä myös muissa tilaisuuksissa.

Tasa-arvotyöryhmä valmisti Lahden tapahtumaan mennessä myös naisia yhteistoimintaan kehottavan esitteen NAISSET — osaavat ja tekevät, taitavat ja kätevät, tietävät ja pätevät.

Tasa-arvotyöryhmä seurasi tiiviisti tasa-arvolakiesityksen etenemistä eduskunnassa. Joulukuussa 1985 SAK:n naisvaliokunta, tasa-arvotyöryhmä sekä TVK:n tasa-arvotoimikunta kiirehtivät kannanotossaan tasa-arvolain säätämistä mahdollisimman pikaisesti.

Naisten toiminta

YK:n naisten vuosikymmenen päättyminen leimasi myös ammattiyhdistys-naisten toimintaa. Useissa seminaareissa ja tilaisuuksissa arvioitiin vuosikymmenen kansallisia ja kansainvälisiä saavutuksia.

Yleisesti todettiin, että vaikka meillä työssäkäynnin edellytyksiä korjattiin, niin työelämässä ei paljon edistytty. Tasa-arvolaki jäi säätämättä. Todettakoon, että SAK:n hallitus kansainvälisen naisten päivän kannanotossaan sekä naisvaliokunta yhdessä TVK:n naisten kanssa useampaan otteeseen vaati mainittua lakia säädettäväksi. Sukunimilaki annettiin vihdoin kertomusvuoden elokuussa.

Naisvaliokunnan toiminta

Naisvaliokunta kokoontui yksitoista kertaa. Edunvalvontakysymyksissä painotettiin pienituloisten aseman korjaamista palkka-, vero- ja sosiaalipoliittisin keinoin. Erityisesti korostettiin sairaan lapsen hoito-oikeuden parantamista.

YK:n naisten vuosikymmenen päätöseseminaarissa Lahdessa yhdessä TVK:n naisten kanssa asetettiin konkreettinen kymmenen kohdan ohjelma tulevalle vuosikymmenelle syrjinnän poistamiseksi työelämästä. Pohjois-suomen ay-naiset kokoontuivat Leville pohtimaan paitsi naisten vuosikymmenen saavutuksia myös ajankohtaisia talouspoliittisia ja valtion budjettikysymyksiä.

Naisvaliokunta esitti pohdittavaksi pidemmän ay-poliittisen koulutuksen toteuttamista vaihtoehtoisesti myös etäopiskeluna. SAK:ssa on paljon jäse-

niä, jotka eivät mm. perhevelvoitteiden vuoksi voi pitkäksi aikaa irrottautua arkielämästään ja lähteä kurssikeskuksiin.

Naisvaliokunta yhdessä nuorisovaliokunnan ja tasa-arvoryhmän kanssa esitti, että ay-kurssikeskuksissa järjestetään lastenhoito joidenkin kurssien yhteydessä.

Naisvaliokunta vetosi SAK:n ja VTY:n jäsenliittoihin, että nämä valitessaan edustajia SAK:n edustajakouksiin ja nimittäessään henkilöitä päättäviin elimiin ottaisivat huomioon valinnoissaan naiset samassa suhteessa kuin jäsenistössä on naisia.

Naisvaliokunnan tilaamista kolmesta kurssista toteutui kaksi "Nainen työelämässä" -kurssia.

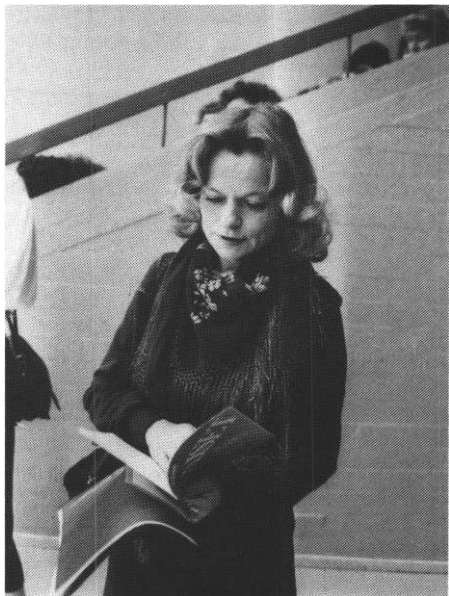
Kansainvälinen toiminta

YK:n naisten vuosikymmenen päätöstilaisuus ja kansalaisjärjestöjen forum pidettiin Nairobissa Keniassa. Siellä arvioitiin tuloksia kolmen laajan teeman eli kehityksen, rauhan ja tasa-arvon alueilla. Noin 50 naista Suomesta osallistui Nairobinkin tilaisuuksiin. Eine Mikkonen oli edustamassa SAK:laista ammattiyhdistysliikettä. Samoin VAKL:n Madridissa pidettyyn YK:n naisten vuosikymmenen päätösseminaariin

osallistui neljä naista SAK:sta. Pohjoismaiden ay-naisten yhteistoiminnalla on pitkät perinteet. 50-vuotisjuhlakonferenssi järjestettiin Leankollenilla Norjassa. Konferenssin aloitteesta PAY:n hallitus päätti perustaa tasa-arvotyöryhmän seuraamaan Pohjoismaiden Ministerineuvoston tasa-arvoprojektia.

DGB:n 11. naisten edustajakokous pidettiin Ludwigshafenissa Saksan Liittotasavallassa ja kokousta seuraamassa oli naisvaliokunnan edustaja. DGB:stä oli kolmen naisen valtuuskunta viikon ajan tutustumassa SAK:n naistoimintaan.

Naisten vuosikymmenen päätösjuhlissa Lahden urheilutalossa oli yli 1 000 naista. Päivien juhlaan osallistui myös opetusministeri Kaarina Suonio.

SAK:n naiss sihteeri Vieno Hämäläinen kannusti jäähyväispuheessaan naisia toteuttamaan päivillä hyväksytyt kymmenen teesiä tulevalle vuosikymmenellä.

Nuorten toiminta

Ennätysvilkas nuorisovuosi

Vuosi 1985 oli kansainvälinen nuorisovuosi tunnukseksi "Osallistuminen, kehitys, rauha". Nuorisotoiminta oli ennätysellisen vilkasta ja menestyksellistä. Kymmenet tapahtumat ja sadat tilaisuudet, runsas uusi materiaali ja nuorten aktivoituminen luonnehtivat nuorisovuotta SAK:laisessa ammattiyhdistysliikkeessä.

Nuorisovuoden päätavoitteet olivat SAK:laisen nuorisotoiminnan tunnetuksi teko, nuorten mielenkiinnon herättäminen ammattiyhdistystoimintaan ja työssä käyvien nuorten ongelmien nostaminen kansainvälisen nuorisovuoden julkiseen keskusteluun.

Nuorten edunvalvonta

Nuorisovaliokunta jatkoi toimintaa nuorten työllisyyden parantamiseksi. Kesäkuussa SAK:n hallitus otti hyväksymässään nuorisovuoden kannanotossa tavoitteeksi, että yhteiskunta takaa jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle koulutus-, harjoittelu- tai työpaikan. Yhdessä TVK:n nuorisotoimikunnan kanssa lähestyttiin keväällä Kaupunkiliittoa ja Kunnallisliittoa nuorten asun- totilanteen parantamiseksi.

Nuorisovaliokunnan asettama työryhmä selvitti nuorten palkkojen määrittymistä 17 alan sopimuksessa. Tämä "Nuoren palkka" -raportti luovutettiin SAK:n johdolle 5. 11. Raportin keskeiset johtopäätökset olivat, että nuoret saavat jo nyt sopimusten alimpia palkkoja ja että palkkojen laskeminen erityisillä sisääntulopalkkoilla STK:n esittämällä tavalla johtaisi useassa tapauksessa siihen, että palkkakulu maksaisi sosiaalihuolto. Raportti sai hyvän vastaanoton liitoissa ja julkisuudessa.

Oppilasjäsenyyden edistäminen

Helmikuussa järjestettiin ensimmäinen laaja ammattikoululaisten tapaaminen. "Ammattikoululainen -85" -tapahtumat kokosi ammattikoululaisia laajasti eri puolilta maata. Tapahtumassa käsiteltiin koulun ja työelämän suhteita ja ammattikoululaisten edunvalvonnan asioita.

Oppilasjäsenyyden oli vuoden loppuun mennessä eri tavoin toteuttanut sääntömuutoksin 15 SAK:n jäsenliittoa, joihin oli yhteensä liittynyt noin 10 000 oppilasjäsentä. SAK:n toimistovaliokunnan asettama Oppilasjäsenryhmä aloitti syksyllä työnsä, jossa selvitetään oppilasjäsenyydestä ja koulutiedotuksesta saatuja kokemuksia. Saatujen tietojen pohjalta laaditaan edustajakokoukselle esityksiä.

Vilkas tapahtumavuosi

Järjestöllisesti vuosi oli poikkeuksellisen rikas. Nuorisovuosi avattiin SAK:n nuorisovaliokunnan ja TVK:n nuorisotoimikunnan yhteisellä nuorisokonferenssilla Turussa alkuvuodesta. SAK:n nuorisovaliokunta oli myös mukana valtakunnallisessa nuorisovuoden päätapahtumassa Porissa 20.—21.4. omalla ammattiyhdistysvaltuuskunnalla.

Lääneittäin nuorisovuoden tilaisuuksia järjestettiin Uudenmaan, Keski-suomen, Vaasan ja Kymen lääneissä. Monissa läänin neuvottelukunnissa pohdittiin nuorisotoiminnan edistämistä.

Nuorisovuoteen liittyvää materiaalia tuotettiin ennätysmäärä: kaikkiaan yli 200 000 kappaletta julisteita, esitteitä ja tarroja. Palkkatyöläinen julkaisi oman nuorisovuoden teemanumeronsa.

SAK:n hallitus suositti lokakuun viimeistä erityiseksi nuorisokuukau- deksi, jonka aikana ammattiosastojen toivottiin järjestävän nuorisotilaisuuksia. Useat ammattiliitot vastasivatkin

tähän haasteeseen myönteisesti. Saatu-
jen kokemusten pohjalta otettiin selvi-
tettäväksi nuorisokuukauden säännöllinen
toistaminen osana uusien nuorten
jäsenten vastaanottamista ammattio-
sastoissa ja työpaikoilla.

Jäsenliittojen nuorisotoiminta vah-
vistui edelleen. Palvelu- ja julkisen
alan liitot lisäsivät panostaan nuoriso-
toiminnassa: KTV ja Liikeliitto voi-
mistivat omaa nuorisotoimintaansa.
SAK:n nuorisovaliokunnan edustajat
tapasivat kahden kesken lähes kaik-
kien liittojen edustajat kevään ja syk-
syn aikana.

SAK:n omat nuorten koulutus- ja
neuvottelutilaisuudet toteutettiin toi-
mintasuunnitelman mukaisesti. Yli-
määräisiä kursseja järjestettiin kaksi.
Vuoden aikana aloitettiin keskustelu
nuorten koulutusjärjestelmän uusimi-
sesta.

SAK:n nuorisovaliokunta osallistui
yhteistyössä Metallityöväen Liiton, Liik-
kelyöntekijäin Liiton ja Tekstiili- ja
Vaateustyöväen Liiton kanssa nuor-
ten FESTA-messuille Tampereella
20—23. 9. 1985. Messuja varten tuo-
tettiin oma videositys sekä valmistet-
tiin näyttely. SAK:n osasto osoittautui
menestykseksi: siellä vieraili runsaasti
yli 10 000 nuorta, lähinnä kouluikäi-
siä, tutustuen ammattiyhdistysliikkeen
nuorisotoimintaan.

Nuorisovaliokunnan esityksestä
SAK oli mukana tukemassa Rockin
SM-kilpailujen järjestämistä.

Rauhan ja solidaarisuuden puolesta

Nuorisovuoden teemoituksessa toimin-
ta rauhan ja kansainvälisen solidaari-
suuden puolesta oli vahvasti esillä.
Vuoden merkittävin kansainvälinen ta-
pahtuma oli Maailman nuorison festi-
vaalit Moskovassa 29. 7.—3. 8. Mos-
kovassa pidettyyn festivaaliin osallistui
yli 20 000 nuorta kaikista maapallon

osista. Suomalaisia mukana oli lähes
500 nuoren valtuuskunta, josta am-
mattiyhdistysliikkeen lähettejä oli 80.
SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen
osallistuminen festivaalivaltuuskuntaan
oli kaikkien aikojen laajinta. Festivaali-
leilla oli myös vahva ammattiyhdistys-
edustus eri puolilta maailmaa. Festi-
vaalin ohjelmistossa oli ensimmäistä
kertaa Työläisnuorison oikeuksille
omistettu keskus. SAK:n nuorisovali-
okunta tuotti yhdessä Festivaaliyhdis-
tyksen kanssa festivaalilevyn.

SAK:n nuorisovaliokunnan valtuus-
kunta osallistui myös Suomen ja Neu-
vostoliiton nuorison ystävyysfestivaali-
in tapahtumiin 19.—25.5. Suomessa.
Osana festivaalin ohjelmaa toteutettiin
myös Neuvostoliiton VZSPS:n nuori-
sovaltuuskunnan vierailu neljän suo-
malaisen palkansaajajärjestön vieraana.

Pohjoismainen kanssakäyminen jat-
kui säännöllisenä. Pohjoismaiset nuori-
sosihteerit tapasivat toisensa kaksi ker-
taa ja lisäksi Suomi oli isännöitsyvuorossa
järjestämässä pohjoismaista nuori-
soseminaaria, joka pidettiin Murikas-
sa 22.—25. 10. Seminaarin erityistee-
mana oli työnantajien kiristynyt toi-
mintapolitiikka nuorten kannalta.
SAK:n nuorisovaliokunta osallistui
Ruotsin LO:n työläisnuorison valta-
kunnanfoorumiin.

SAK:n nuorisovaliokunta lähetti
valtuuskunnat Ranskan CGT:n vie-
raaksi ja kesäleiri valtuuskunnan Sak-
san Demokraattisen Tasavallan
FDGB:n vieraaksi. Vierailulla Saksan
Liittotasavallassa huhtikuussa sovittiin
kahden vuoden yhteistyöohjelmasta.
Unkarin SZOT:n nuorisovaltuuskunta
vieraili Suomessa lokakuussa.

Lisäksi SAK:n nuorisovaliokunta
osallistui Euroopan Ammatillisen Yhteis-
järjestön nuorisoseminaareihin ja
EAY:n nuorisorakenteen johtoryhmän
työhön. Tarkkailijana osallistuttiin
Maailman Ammattiyhdistysten Liiton
nuorisokomission kokouksiin.

Solidaarisuustyössä tärkein tapahtu-
ma oli koko kevään valmisteltu ja syk-
sällä toteutettu Taksvärkki -85
-kampanja. Asetettu kahden miljoonan
markan työpaikkakeräyksen tavoite
ylitettiin 200 000 markalla. Näin ke-
räystulos lähes kaksinkertaistui edelli-
sestä vuonna 1982 toteutetusta ke-
räyksestä. Liitoista parhaiten keräystu-
lostaan paransivat Paperiliitto,
Tekstiili- ja Vaateustyöväen Liitto ja
KTV.

Lisäksi nuorisojaostot osallistuivat
Maailman festivaalien merkeissä Suo-
men Festivaaliyhdistyksen järjestä-
mään solidaarisuuskeräykseen Salvado-
rin kansalle. EKA-osuuskunnan johtoa
SAK:n nuorisovaliokunta kävi tapaa-
massa kesällä yhdessä SNK:n ja
SDNL:n kanssa esittäen Nicaragua-
kaupan lisäämistä.

Nuorille Parempi Tulevaisuus!

- O tasa-arvoinen koulutus
- O toimeentulon turvaava työ
- O vuokra- tai omistusasuntoja
- O perheen perustamismahdollisuus
- O henkisesti rikas elämä
- O viihtyisä elinympäristö
- O vaikuttamismahdollisuudet
- O osallistumismahdollisuudet
- O yhdessätekemisen mahdollisuudet

On
aikatoimia!

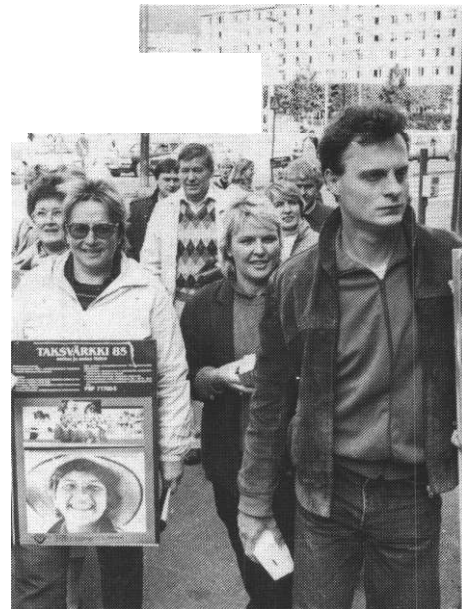

Puheenjohtaja Pertti Viinanen Harlekinin totuusleikissä SAKilaisten ja TVK:laisten nuorten konferenssissa Turussa.

Nuoret toivat jälleen väriä YK:n aseidenriisuntaviikon rauhan marsseihin.

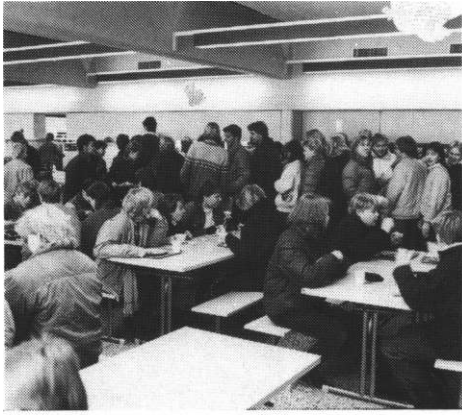
Täältä tullaan! Nuoria Piispalassa nuorisotoiminnan leirillä.

SAK:n ja TVK:n toimistojen työntekijät osallistuivat "Taksvärkki 85" -keräyksen avajaistem-paukseen Helsingissä. Keräys tuotti yli 2,2 miljoonaa markkaa.

Festa-messuilla, Tampereella, kävi yli 60000 nuorta ympäri maata. SAK:n osaston suosio yl-lätti järjestäjät. Osastolla kävi, kaupallisen tar-jonnan keskellä, yli 10 000 nuorta.

Nuori päättää peruskoulunsa viisitoistavuotiaana. Lukiolainen alle kaksikymppisenä. Kaksikymmentäviisivuotiaana, jos hyvin käy, nuori on valmis työelämään. Alkaa nuoruuden odotusten soveltaminen elämän todellisuuteen.

Todellisuus on vain monesti toisenlainen. Työtä ei löydy, asuntoa ei ole, opintovelat painavat päälle...

Peruskoululaisista jäi jälle jatkopaikkaa vuonna 1985 8 000 ja lukiolaisista 30 000, noin puolet. Nuoria alle 25-vuotiaita oli työttömänä 39000 (9,7 %).

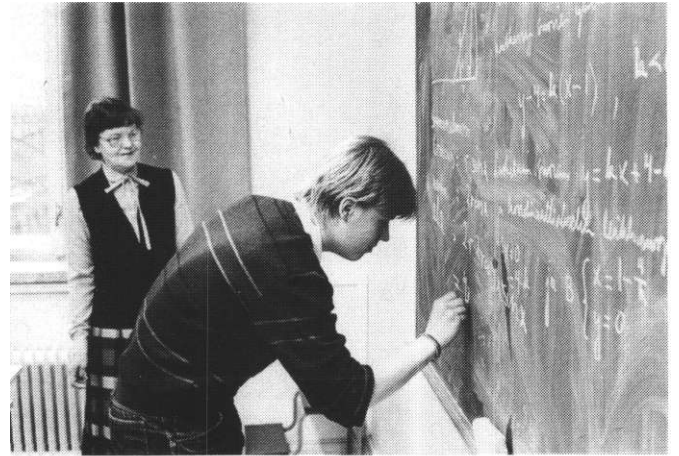

SAK:n nuorisovaliokunta vaati nuorisovuoden kannanotossaan yhteiskuntatakuun vahvistamista ja sen alkuperäisen ajatuksen toteuttamista niin, että yhteiskunta antaa nuorille jäsenilleen todellisen takuun koulutus-, harjoittelu- tai työpaikasta.

Ensisijaisena tavoitteena valiokunta piti nuorten ohjaamista kunnolliseen ammatilliseen koulutukseen ja tätä kautta työelämään.

SAK:n jäsenistöstä nuoria alle 30-vuotiaita on 250 000. Heissä nuorisovaliokunta totesi olevan käyttämättömiä voimia ammattiyhdistystoiminnassa.

Nuorten jäsenten ammattiyhdistystoimintaan mukaan saanti edellyttää valiokunnan mielestä nuorten jokapäiväisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä, monipuolisten ja elävien vapaa-ajan toimintojen kehittämistä ja nuoria jäseniä puhuttelevan tiedotustoiminnan lisäämistä.

Asuntopula on työn saannin ohella eniten nuorten elämää vaikeuttava tekijä. SAK:n nuorisovaliokunta totesi kannanotossaan nuorten asumismahdollisuuksien parantamisen edellyttävän ensisijassa vuokra-asuntojen lisäämistä.

Valiokunta vaati vuoden 1986 valtion budjettiin määrärahoja vähintään 19000 valtion lainoittaman asunnon tuottamiseksi. Näistä 10 000 asunnon tulisi olla vuokra-asuntoja, joista osa kiinnittäisiin nuorille.

SAK:n Kymen läänin nuorisotapahtumassa valtio sai nuuskaa nuorilta paneelissa. Ammattiyhdistysliikkeeltä toivottiin lisää huomiota nuorten aseman parantamiseksi.

Esko Pajunen (toinen oikealta) opetteli ohjelman tekoa SAK:n paikallisradiokurssilla. Esko toivoi voivansa tehdä joskus ohjelman, jossa pohditaan, miten nuoret saadaan mukaan ay-toimintaan.

Nuorille Parempi Tulevaisuus!

Tunnuksella "Huomio nuoriin jäseniin" vetosivat SAK:laiset nuoret koko ammattiyhdistysliikkeeseen nuorten jäsenten huomion ottamiseksi ammattiyhdistystoiminnassa ja edunvalvon-
nassa.

Nuoret totesivat nuorisovuoden onnistuvan vasta, kun yhteiskunta tekee konkreettisia päätöksiä nuorten toimeentulon ja vaikutusmahdollisuuksien hyväksi ja toisaalta nuoret itse aktivoituvat ajamaan asioitaan.

Yhteiskunnan terveen tulevaisuuden merkki on, että se kiinnittää huomiota kasvavan sukupolven elämän järjestämiseen. Työssä käyvien nuorten kannalta keskeisimpiä yhteiskunnallisia kysymyksiä ovat: työpaikka, asuminen ja todelliset osallistumismahdollisuudet.

Julkisessa keskustelussa ja päätöksenteossa nuorten ja erityisesti työelämän nuorten asiat ovat jääneet SAK:laisten nuorten mielestä liian vähälle huomiolle.

Nuoret pitivät välttämättömänä yhteiskuntatakuun vahvistamista ja sen alkuperäisen ajatuksen toteuttamista niin, että yhteiskunta antaa nuorille jäsenilleen todellisen takuun koulutus-, harjoittelu- tai työpaikasta. Nuoria on ohjattava kunnolliseen ammatilliseen koulutukseen ja tätä kautta työelämään. Nuoret vaativat elinkeinoelämälle lisää vastuuta nuorten työllistämisestä. Valtion ja kuntien on viime

kädessä yhteisvastuullisesti taattava nuorten työn saanti. Yhteiskuntatakuun toteuttaminen on nuorten mielestä säädettävä lailla.

Nuorten asumismahdollisuuksien parantamiseksi nuoret vaativat ensisijaisesti vuokra-asuntotuotannon lisäämistä ja toissijaisesti oman ensiasunnon hankkimisen helpottamista.

Ensiasunnon hankkimisen helpottamiseksi vaadittiin laina-aikojen pidentämistä, omarahoitusosuuden alentamista, starttirahan käyttöönottoa ja asp-järjestelmän kehittämistä.

Ammattiyhdistysliikkeen on omassa edunvalvontatyössään otettava huomioon nuorten tarpeet ja ajatukset. Sopimustoiminnassa ja palkkapolitiikassa on turvattava nuorten oikeudet tasavertaisina jäseninä. Työnantajan vastuuta on korostettava nuoren työhön perehdyttämisessä ja työn ohjaamisessa.

SAK:laiset nuoret vetosivat jäsenliittoja lisäämään nuoriin jäseniin suuntautuvaa toimintaa. Luottamus meihin nuoriin on myös luottamustehtävä. Ottamalla nuoret huomioon tänään vierellämme turvaamme ammattiyhdistysliikkeen huomista, tulevaisuutta!

Maailman nuorison ja opiskelijoiden 12. festivaali oli poliittinen menestys. Erilaisia ajatusmaailmoja edustavat nuoret haluavat säästää maailman ydinsodalta ja ymmärtää paremmin toisiaan. Mukana oli myös kaikkien aikojen ay-edustus.

Ruotsinkielinen toiminta

SAK:n ja liittojen ruotsinkielinen toiminta on yhteisellä koordinoinnilla tehostunut. Ruotsinkielisille toimitsijoille liitoissa, TSL:ssä ja FBF:ssä järjestettiin 17.—18. 10. toimintaseminaari, jonka tavoitteena oli yhteydenpito ja toiminnan parantaminen. Tämän yhteistoiminnan ansiosta toiminta on elpynyt parhaalla mahdollisella tavalla jäsenistön hyväksi.

Vuoden aikana toimitsijan palkkaaminen Ahvenanmaalle tuli ajankohtaiseksi. SAK:n ja Suomen Merimiesunionin tekemä sopimus mahdollistaa osa-aikaisen SAK-toimitsijan, Inkeri Tuomisen nimittämisen Ahvenanmaalle 1.1. 1986 alkaen.

Tiedotustoiminta

Sihteeristö kokoontui 25. 4. Kristiinankaupungissa. Kokouksen jälkeen järjestettyyn tiedotustilaisuuteen osallistui n. 30 henkilöä Kristiinankaupungista ja Närpiön seudulta.

Ahvenanmaalla järjestettiin lehdistötilaisuus 4.11. osa-aikaisen SAK-toimitsijan maakuntaan tulon vuoksi.

Etelä-Afrikan ostoboikottiin ruotsinkielinen sihteeristö osallistui painattamalla 10 000 kpl "Tue toveriasi Etelä-Afrikassa" -postikorttia ruotsiksi. Muusta ruotsinkielisestä materiaalista voidaan mainita "Menettelytavat työsuhdetta päätettäessä" -vihkonen ja kalvosarja koulutiedottajille nimeltä "Asiaa ammatti-, peruskouluille ja lukioille".

Ruotsinkieliset seminaarit

Työympäristöseminaarissa Ahvenanmaalla 23.—24. 3. keskusteli 170 osallistujaa siitä, miten työ on kehittynyt

20 vuoden aikana, miten tulevaisuus muuttaa työtä ja onko meillä oikeus viihtyä työpaikalla.

Syksyllä 30 ay-aktiivia kokoontui Vaasaan keskustelemaan uuden teknologian vaikutuksista työelämään.

Skandinaavinen kesäkoulu

Kesäkoulu teema "Ay-liike ja elinympäristö" oli kerännyt pohjoismaista 39 osallistujaa, joista 5 oli Islannista.

Ympäristöministeri Matti Ahteen alustus "Hyvinvointi ja ympäristö" antoi aihetta vilkkaaseen keskusteluun. Ohjelmassa oli myös tutustumiskäyntiä nyky- ja eilispäivän asuin-, vapaa-aika-, työ- ja teollisuusympäristöihin Suomessa. Ryhmätöinä tehtiin neljä loppuraporttia mainituista ympäristöistä.

Koulutustoiminta

Toimintavuotena ovat painottuneet erityisesti aikuiskoulutuksen kehittämistyö sekä paikallisen ay-koulutuksen lisääminen.

Koulutusosasto on aikaisempaa enemmän keskittynyt oman toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen sekä pyrkinyt ottamaan käyttöön eräitä työtä helpottavia atk-sovellutuksia.

Koulutuspolitiikka

Vuonna 1979 asetettu aikuiskoulutuksen väliaikainen kehittämisorganisaatio esitti konkreettisia toimenpiteitä, joilla

lisätään aikuisten mahdollisuuksia sekä ammatillisiin opintoihin että ns. yleisvistäväan koulutukseen. Aikuiskoulutuksen johtoryhmä luovutti tätä koskeneen mietintönsä 27. 5. 1985.

SAK otti kantaa esityksiin ja korosti kiireellisimpinä asioina aikuisten ammatillisen koulutuksen lisäämistä ja osallistumismahdollisuuksien parantamista.

Erityisesti aikuisten opintotuen parantaminen tuli ajankohtaiseksi toimintavuoden lopussa, kun asiaa selvittänyt työryhmä julkisti mietintönsä. Samanaikaisesti on valmisteltu myös opintovapaalain muuttamista siten, että opintovapaa-oikeus pitenee. SAK on eri vaiheissa vauhdittanut uudistuksia ja ottanut kantaa esityksiin.

Keväällä järjestettiin aikuiskoulutuksesta jäsenliitoille tarkoitettu seminaari yhteisten toimintalinjojen luominen kehittämistyön jatkoa varten. Koulutusvaliokunta asetti syksyllä erillisen aikuiskoulutustyöryhmän valmistelemaan SAK:n kannanottoja.

Keskiasteen ammatillista koulutusta koskeva lainsäädännön kokonaisuudistus on ollut vireillä. Asian käsittely siirtyi vuoteen 1986.

Oppi- ja koulutussopimuskoulutusta on seurattu ja käynnistetty oman laajan kannanoton valmistelu asiasta. Oppisopimuskin väliaikainen muutos (1983) päättyy vuonna 1988.

KOULUYHTEISTYÖ

SAK järjesti valtakunnalliset seminaarit ammattikoulujen rehtoreiden ja kansalaistiedon opettajien, peruskoulujen oppilaanohjaajien sekä lukion historian ja yhteiskuntaopin opettajien kanssa.

Paikallisille koulutiedottajille valmistettiin keskusjärjestöä esittelevä koulukalvosarja oheisteksteineen. Koulutiedottajakoulutusta järjestettiin Pohjo-lan Opistossa sekä yhteistyössä Kymen piiritoimiston kanssa.

Ay-koulutus

PAIKALLINEN KOULUTUS

Paikalliseen koulutukseen kuuluvat opintokerhotoiminta, liittojen, piirien ja paikallisten järjestöjen lyhytkurssi-toiminta ja ammatillisten paikallisjärjestöjen ay-koulut sekä näihin liittyvä materiaalituotanto ja -jakelu.

Osallistuminen paikalliskoulutuksen eri muotoihin väheni edellisvuodesta, erityisesti opintokerho-opiskelussa.

Ay-koulujen toiminta pysyi määrällisesti samana kuin ennen, mutta tavoitteena ollutta vakiintumista ei kaikin osin saavutettu.

Ay-kouluille tuotettiin uusi edunvalvonta-aineisto ja uusittiin aikaisemmat kouluttajan ohjeistot.

Työsuojelukoulutuksen kehittämiseksi perustettiin moniosainen projekti. Sen päätavoitteena on kehittää paikallisesti toteutettava työsuojelun peruskurssi organisointi- ja kouluttajaohjeineen sekä opintoaineisto.

Uusia tai perusteellisesti uusittuja opintoaineistoja sekä opintokerhoille että ay-kouluille tuotettiin yhteensä 11 kpl. Näistä 6 oli SAK:n yleisiä aineistoja ja 5 liittojen. Yhteensä tarjolla oli 51 aineistonimikettä, joista 30 kpl SAK-aineistoja ja 21 liittokohtaisia.

Myynnistä SAK-aineistojen osuus oli 45 prosenttia. Myynnin määrä oli 19 787 kpl (22 080 kpl v. 1984).

Aineistotuotannosta ja sen kytkeytymisestä opintotoiminnan eri muotoihin laadittiin selvitys, jonka perusteella tehtiin erillinen tuotantosuunnitelma vuosiksi 1986 ja 1987.

Opistojen toiminta

Toimintaa kuvaaviin lukuihin sisältyivät ensimmäistä kertaa kolmipäiväiset kurssit, joita voitiin järjestää kansanopistokin mukaisena vuoden 1984 syksystä alkaen.

SAK:n ja liittojen opistojen sekä kurssikeskusten kurssien määrä lisääntyi 4 %. Opiskelijamäärä kasvoi 6 %,

mutta opiskelijapäivien määrä väheni 4 %.

Ammattiyhdistysopiston kurssirakenne muuttui olennaisesti. Kolmipäiväisistä kursseista noin 65 % järjestettiin Kiljavalla.

Opetusta voitiin tarjota yhä useammalle ja monipuolisempaan kuin ennen, samalla kuitenkin opetusaika oppilasta kohti hieman laski. (Ks. taulukko)

AMMATTIYHDISTYSOPISTO

Opistossa jatkui kurssisisältöjen ja opetusmateriaalin kehittäminen. Uusina kursseina käynnistyivät tietotekniikan ja luottamusmiesten täydennyskurssit. Työsuojelun täydennyskurssien tarjontaa monipuolistettiin.

Opiston sisäisen toiminnan kehittämässä painottui atk-järjestelmän käyttöönotto ja siihen liittyvä henkilöstön koulutus.

Vuosikurssin oppilashankintaan kiinnitettiin erityistä huomiota. Opiston vanhan osan saneeraus käynnistyi syksyllä.

POHJOLAN OPISTO

Pohjolan Opiston tilat uudistuivat. Vastaanotto- ja palvelutoimiston tilojen saneeraus valmistui. Samoin valmistuivat tasokkaat vapaa-ajan tilat. Opiston sisäistä hallintoa parantamaan saatiin atk-laitteisto.

Järjestöjohtamisen kurssien oppilasmäärät ylittivät odotukset. Uutena kurssina käynnistettiin arkistokurssit ammattiosastojen toimihenkilöille.

Kulttuuritoiminta

Kulttuuritoiminnan pääkohteena on ollut paikallisen kulttuuritoiminnan suunnittelu- ja järjestämiskoulutus. Alkuvuodesta valmistui ammattiosastojen ja ammatillisten paikallisjärjestöjen käyttöön tarkoitettu kulttuuritoiminnan opas — SYTYKE.

Pohjolan Opistolla pidetty kulttuuritoiminnan koulutus onnistui edellisvuotista paremmin sekä osanottajamäärältään että sisällöltään.

Helmikuussa järjestettiin SAK:n kulttuuriseminaari Petäyksessä. Seminaarin teemana oli SAK:n kulttuuripoliittisen ohjelman toteutuminen.

Työväen Näyttämöpäivien yhteydessä tammikuussa järjestettiin Työväen Näyttämöiden Liiton kanssa yhteistyöseminaari.

Pohjoismaista kulttuuriyhteistyötä jatkettiin edelleen ja vuotuinen kulttuurikonferenssi järjestettiin tällä kertaa Tanskassa.

Loppuvuodesta vieraili SAK:n ensimmäinen kulttuurivaltuuskunta Neuvostoliitossa VZSPS:n vieraana. Matkan aikana tutustuttiin laajasti ja monipuolisesti Neuvostoliiton kulttuuritalojen järjestämään kulttuuritoimintaan.

PAIKALLISKOULUTUS V. 1984 ja 1985

	TSL		KSL		YHTEENSÄ	
Osallistujia	1984	1985	1984	1985	1984	1985
Opintokerhoissa	11 200	9 150	2 800	2 450	14 000	11 600
Lyhytkursseilla	43 000	38 900	13 900	12 200	56 800	55 200
Opintokerhon ohjaajakursseilla	2 020	1 460	310	300	2 330	1 760
Opintosihteeri-kursseilla	560	530	—	—	560	530
Osallistujia yhteensä	56 680	54 140	17 010	14 950	73 690	69 090

KULTTUURIRAHASTO

Kulttuuriapurahojen kokeiluluonteista hakumenettelyä jatkettiin. Tänä vuonna haku koski musiikkia. Hakemuksia tuli 175 kpl ja apurahoja myönnettiin 31 kpl. Jakosumma oli 92 000 mk.

Tuotantotukeen osoitettiin 14 ja välinehankintoihin 7 apurahaa. Apurahoja sai suoraan tai ryhmien kautta yhteensä noin 350 harrastajaa.

Apurahoja saivat seuraavat ryhmät: Eespäin-teatteri, Helsingin Metallityöväen ammattiosasto 5, Kaakelin kuoro, KTV:n osasto 24, Interralli, Oma-toimiset, Papos, Tikuttaret, Rauman Työväen Mieslaulajat, Rieväkylän tytöt ja pojat, SEL:n Etelä-Suomen aluejärjestön kuoro, Soitinyhtye Metso, tanssiryhmä Piroksa, Typen Lauluveikot, Vapuset-kuoro, voimistelu- ja urheiluseura Kotkat.

Lisäksi apurahoja saivat seuraavat henkilöt: Eino Halme, Voitto Holm, Juha Hämäläinen, Erkki Keinänen, Aulis Kupiainen, Matti Lahtinen, Irma Lunkka, Kari Morkila, Erkki Nieminen, Jiri Nikkinen, Ari Pulkkinen, Altti Rintala, Pellervo Suutari, Aune Vesa, Pekka Vänskä.

Kulttuurialan ammattiliittojen neuvottelukunta

Neuvottelukunta kokoontui vuoden aikana viisi kertaa.

Keväällä järjestettiin Petäyksessä yhdessä SAK:n kanssa seminaari, jossa käsiteltiin viestintä- ja kulttuurikysymyksiä.

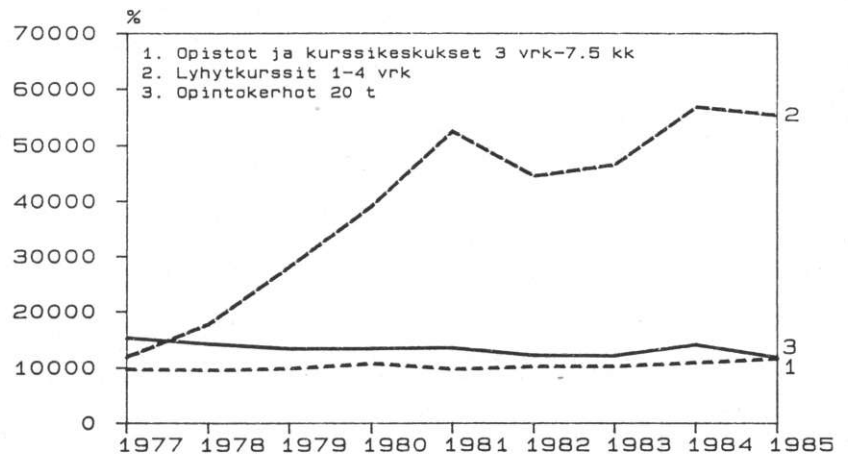
Muusikkojen yhteisjärjestön lopetettua toimintansa ravintolamusikoita ja laivamusikoita edustaa neuvottelukunnassa HRHL:n edustaja.

Tärkein saavutus oli se, että eduskunta vihdoinkin sääti vuoden 1986 alusta voimaan astuvaksi lyhyissä ja määraaikaisissa työsuhteissa työskentelevien ns. freelance-työntekijöiden eläkelain.

OPISTOJEN KURSSIT V. 1984 ja 1985

	Kursseja		Opiskelijoita		Opiskelijapäiviä	
	1984	1985	1984	1985	1984	1985
Ammattiyhdistysopisto						
3—4 pv	—	27	—	480	—	1 457
5 pv ja pidemmät	257	240	4 915	4 432	34 991	31 793
Yhteensä	257	267	4 915	4 912	34 991	33 250
Pohjolan Opisto						
3—4 pv	—	3	—	64	—	192
5 pv ja pidemmät	48	49	961	837	7 532	6 145
Yhteensä	48	52	961	901	7 532	6 337
Liittojen opistot ja kurssikeskukset						
3—4 pv	—	12	—	463	—	1 389
5 pv ja pidemmät	239	237	4 953	5 230	33 562	31 689
Yhteensä	239	249	4 953	5 693	33 562	33 078
KAIKKI YHTEENSÄ	544	568	10 829	11 506	76 085	72 665

OSALLISTUMINEN AY-KOULUTUKSEN ERI MUOTOIHIN 1977-1985

Tiedotus- ja julkaisutoiminta

Ulkoinen viestintä

SAK:n ulkoisen tiedotustoiminnan kannalta keskeistä vuonna 1985 oli valmistautuminen seuraavaan tulopoliittisten neuvottelujen kierrokseen. Paljon huomiota kiinnitettiin myös kannanottoihin valtion vuoden 1986 tulo- ja menoarvioon, työllisyyskysymyksiin heikentyvien työllisyysnäkemien vuoksi ja ns. pelisääntökiistan ratkaisuun. Vuoden loppupuolen tiedotustoimintaa sävytti jo niiden kysymysten käsittely, jotka yhä selvemmin erottuivat muista neuvottelutavoitteista asetettaessa. Nämä koskivat luonnollisesti palkkapolitiikkaa ja verotusta yleisen talouspolitiikan ja hidastuvan inflaation valossa. Erityiskysymyksistä nousi yhä selvemmin esille työajan lyhentäminen, teknologiaan ja koulutukseen liittyvät kysymykset, työntekijäin oikeudet ja vaikutusmahdollisuudet työpaikoilla sekä useat sosiaalipoliittiset ja toimeentuloturvaan liittyvät kysymykset.

Vuoden 1985 aikana SAK joutui myös kehittämään omia valmiuksiaan sähköisen viestinnän alalla. Paikallisradioiden koeluvat myönnettiin SAK:lle ja Lappeenrannan ammatilliselle paikallisjärjestölle Lappeenrannan alueelle ja SAK:n Ammattiyhdistysopistolle. Lappeenrannassa aloitti Saimaan Aallot -niminen paikallisradio toimintansa marraskuun alussa 1985. Ammattiyhdistysopistolle annetun luvan hyödyntämisessä jäätin kuitenkin odottamaan kokemuksia toiminnasta Lappeenrannan alueella.

Saimaan Aallot osoittautui heti alusta pitäen kuuluvuusalueellaan, johon

tuli myös Imatra jonkin ajan kuluttua, perin kuunnelluksi ja suosituksi. SAK:n mukana olo perustui ensisijaisesti siihen, että viestinnän kehittyessä tiedonvälityksen monipuolinen pohja taataan tässä uudessa, suurelta osin mainostulojen varassa olevassa toiminnassa sillä, että myös SAK on mukana. Mikäli työväenliike ei millään tavoin olisi osallistunut paikallisradiotoiminnan aloittamiseen, todellinen vaara olisi ollut se, että nämä uudet viestimet olisivat muodostuneet pääosaltaan porvarillisen sanomalehdistön ulokeiksi. Siten ne olisivat lisänneet kaupallisilla ehdoilla toimivaa tiedonvälitystä eivätkä suinkaan olisi monipuolistaneet tarjontaa.

Paikallisradiotoiminnan kehittyminen merkitsisi myös sitä, että SAK ryhtyi tuottamaan omia lyhyitä ohjelmia, joita loppuvuodesta 1985 alettiin lähettää Saimaan Aalloilla. Tätä kautta saatiin lisäkokemusta sähköisten tiedotusvälineiden käyttämisestä.

Sisäinen viestintä

Hallinto- ja talousosasto järjestivät henkilöstölle useita SAK:n ajankohtaisista asioista kertovia tiedotustilaisuuksia, kuten tiedotustilaisuuden SAK:n järjestötutkimuksesta ja tietohallinnosta.

SAK TIEDOTTA

SAK:n sisäinen tiedotuslehti SAK tiedottaa ilmestyi vuonna 1985 9 kertaa 3 000 kappaleen ja 1 kerran 4 700 kappaleen painoksena.

Lehdessä kerrottiin hallintoelinten päätöksistä, tulevista tapahtumista, markkinoitiin SAK:n painotuotteita ja av-aineistoja sekä kerrottiin SAK:n opistoissa järjestettävästä henkilöstöjä järjestökoulutuksesta.

Lehden sisällöstä ja toimittamisesta vastasi järjestö- ja tiedotusosasto.

Av-toiminta

Vuoden 1985 aikana ohjelmatoiminnassa keskityttiin olennaisen arkistomateriaalin keräämiseen. Tiedotusosastolle kerättiin vanhat liittojen ja SAK:n filmien videokopiot, perustettiin kalvo- ja dia-arkistot. Ohjelmallisuus siirrettiin vuoden lopussa Työväen Sivistysliitto TSL:ään.

Tiedotusvaliokunnan toiminta

SAK:n tiedotusvaliokunta on käsitellyt kokouksissaan ay-toimittajien ja -tiedottajien koulutuksen sekä paikallisradiokoulutuksen järjestämistä. Toimittajien ja tiedottajien koulutusta suunnittelemaan on nimitetty työryhmä. Esillä oli myös viestintälainsäädännön nykytila sekä mahdollisuudet parantaa työväenlehtien toimintaedellytyksiä. Tiedotusvaliokunta käsiteli SAK:n tavoitteita ja toimintalinjoja v. 1986—1991 viestintäpolitiikan osalta sekä laati oman ehdotuksensa edustajakokouksen ohjelmatyöryhmälle. Tiedotusvaliokunta seurasi myös YRT neuvottelujen edistymistä.

SAK Palkkatyöläinen

Erityistä huomiota kiinnitettiin vuonna 1984 keskusjärjestön äänenkannattajan SAK Palkkatyöläisen sisällön ja luottavuuden parantamiseen.

Lehti kertoi SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen tavoitteista ja kannanotoista. Se valaisi työmarkkinatapahtumien taustaa. Palkkatyöläisessä oli työmaareportaaseja ja SAK:n jäsenten haastatteluja enemmän kuin aiempina vuosina. Lehden monipuolisuutta ja keskusteluvuutta lisättiin liittotapahtumien seurannalla, lukuisilla yhteiskuntamme vaikuttajien haastatteluilla sekä tasokkaalla kolumnistijoukolla.

Palkkatyöläinen antoi virikkeitä yhteiskunnalliseen keskusteluun. Vuoden aikana tehtiin viisi teemanumeroa. Nämä käsitelivät nuorten asioita, ammattiyhdistysliikkeen vastaisia ilmiöitä,

tulevaisuutta, köyhyyttä ja amerikkalaisuutta.

SAK:n lehdet, SAK Palkkatyöläinen ja Löntagaren, irrotettiin SAK:n tiedotusosastosta, mikä osaltaan nosti lehtien journalistista tasoa.

Palkkatyöläisen levikin lisäämistä jatkettiin SAK:n hallituksen päätöksen mukaisesti. SAK:n hallitus suositteli, että liitot ja ammattiosastot tilaavat Palkkatyöläisen kaikille ammattiyhdistysliikkeen luottamustehtävissä toimiville.

Löntagaren

Vuonna 1985 Löntagaren lehteä ilmestyi 41 numeroa. Viisi numeroa oli teemanumerolta. Ne toimitettiin yhdessä SAK Palkkatyöläisen kanssa. Teemanumeroiden aiheina olivat: nuorisovuosi, ay-liikkeen vastainen toiminta, tulevaisuuden yhteiskunta, amerikkalainen elämäntapa ja ns. uskoyhyys.

Lehden sisällössä kiinnitettiin erityistä huomiota mm. ruotsinkielisten alueiden kehitykseen, SAK:n järjestötutkimukseen ja pelisääntöihin.

Toimitusneuvosto osallistui kahdella kokouksella lehden kausisuunnitteluun.

Löntagaren-lehti irrotettiin, yhdessä SAK Palkkatyöläisen kanssa, SAK:n tiedotusosastosta, mikä osaltaan lujitti lehden asemaa ja paransi sen toimintamahdollisuuksia.

Työväenlehtityö

Kilpailu työväenlehtien asemasta ja levikistä on kiristynyt entisestään vuoden 1985 aikana. Lehtien jakelukustannusten nousu on rasittanut työväenlehtien talouksia enemmän kuin valtalehdistöä. Samaan aikaan työväenlehtien ilmoitustulot ovat vähentyneet. Vuonna 1985 työväenlehtivaliokunta on käynnistänyt laajan keskustelun niistä toimenpiteistä, joilla ammattiyhdistysliike voi tukea työväen-

LEHTISETELEIDEN JAKAUTUMINEN SD- JA SKDL:N LEHDILLE

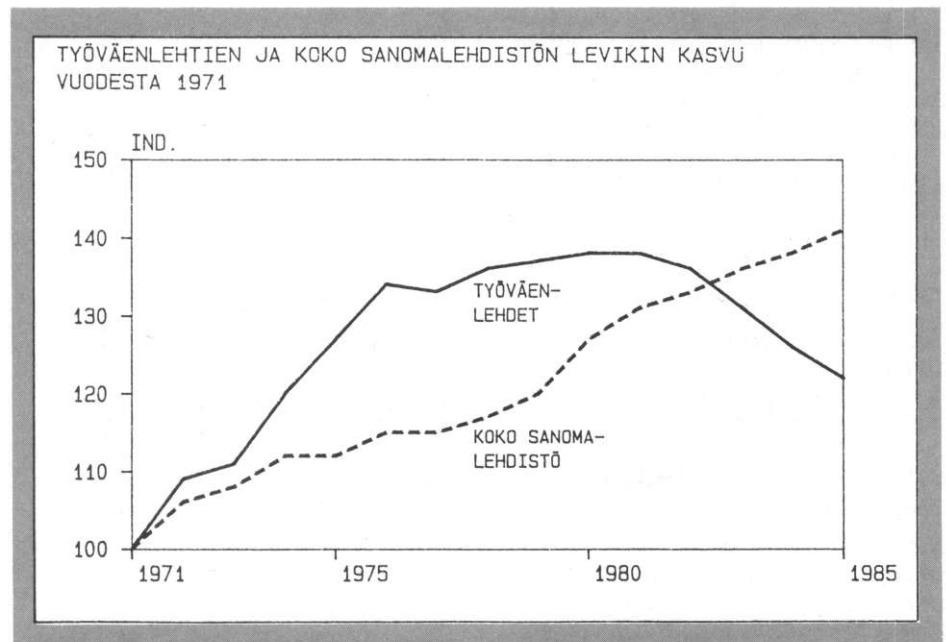
Vuosi	Liittojen lukumäärä	setelit yhteensä/kpl	sos.dem. lehdet/kpl	%	SKDL:n lehdet/kpl	%
1973	7	21 228	10 956	51.61	10 272	48.39
1974	10	73 277	34 360	46.89	38 917	53.11
1975	19	112 258	54 340	48.41	57 918	51.59
1976	20	138 894	69 033	49.70	69 861	50.30
1977	22	170 531	87 137	51.10	83 394	48.90
1978	22	198 608	105 716	53.23	92 892	46.77
1979	22	198 648	108 616	54.68	90 032	45.32
1980	23	202 808	114 821	56.62	87 987	43.38
1981	23	203 559	115 553	56.77	88 006	43.23
1982	24	199 273	114 514	57.47	84 759	42.53
1983	24	200 073	119 195	59.58	80 878	40.42
1984	24	193 867	116 510	60.10	77 357	39.90
1985	24	188 316	111 434	59.17	76 882	40.83

Sos.dem. lehdet

Suomen Sosialidemokraatti, Helsinki, Eteenpäin, Kotka, Hämeen Kansa, Hämeenlinna, Kansan Lehti, Tampere, Pohjanmaan Kansa, Vaasa, Pohjois-Karjala, Joensuu, Pohjolan Työ, Oulu, Turun Päivälehti, Turku, Uusi Aika, Pori, Valpas, Kuopio, Vapaus, Mikkeli, Vastin, Jyväskylä, Arbetarbladet, Helsinki.

SKDL:n lehdet

Kansan Uutiset, Helsinki, KU-Viikkolehti, Helsinki, Kansan Tahto, Oulu, Satakunnan Työ, Pori, Hämeen Yhteistyö, Tampere, Kansan Sana, Kuopio, Kansan Ääni, Vaasa, Folkidningen Ny Tid, Helsinki.

lehtiä. SAK:n kannanotto varhaisjake-
lusta jätettiin liikenneministerille 24. 4.
1985.

SAK:n hallitus käsitteli työväenleh-
tien asemaa ja levikkiä 6.5. 1985 ja
esitti, että lehtisetelin hinta korotetta-
isiin 60 markkaan, ja päätti samalla
työväenlehtituen kehittämisestä am-
mattiyhdistysliikkeessä. Päätökseen liit-
tyvää selvitystyötä on tehty vuoden
1985 aikana.

Työväenlehtien päätoimittajien ja
SAK:n johdon yhteiskokous pidettiin
16. 10. 1985.

Valiokunta on suunnannut työväen-
lehtikeskustelua entistä enemmän alu-
eelliseksi. Ammatillisten paikallisjärjes-
töjen neuvottelupäivillä 31.8. — 1.9.
85 paikallisjärjestöjen ja ammattiosas-
tojen työväenlehtityöstä keskusteltiin
ja tehtiin ryhmätyöraportti.

Työväenlehtivaliokunta palkitsi yh-
den ammatillisen paikallisjärjestön ja
neljä ammattiosastoa aloitteellisesta ja
tuloksellisesta työväenlehtiyhteistyöstä.

Liittoja koskevan työväenlehtityön
suunnitelma valmistettiin seminaarissa
Karjaalla 28.-29. 3. 1985.

Vuoden 1985 työväenlehtivaliokun-
nan käytännön tehtävistä ja yhteyksis-
tä jäsenliittoihin vastasivat projekti-
työntekijät Jarmo Pikkarainen/T-leh-
distö ja Leo Tolonen/DKL.

Lehtisetelikampanja jatkui perintei-
sesti. Mukana oli 24 jäsenliittoa. Kam-
panjalla kerättiin yhteensä 188 316
lehtiseteliä.

TYÖVÄENLEHTIPÄIVÄ

Perinteen mukaan työväenlehtipäivä
vuonna 1985 oli 2. päivänä maaliskuu-
ta. Valtakunnallinen pääjuhla järjestet-
tiin Helsingissä.

YHTEISTOIMINTA VIIKKO

Tehostettu työväenlehtien levikkikam-
panja, ns. yhteistoimintaviikko oli vii-
kolla 39. Työväenlehdet käsittelivät
viikon aikana erityisesti ammattiyhd-
istysliikkeen aihepiiriin liittyviä asioita.

TYÖVÄENLEHTISETELIT LIITOITTAIN

LIITTO	Lii- tolia on lehti	Lii- tolia ei ole lehteä	Lehti ilmes- tyy	TLS (työ- väen lehti- seteli)
AKT	X		23	X
HRHL	X		18	X
IAU		—		X
Järjestötoimitsijat		—		—
KTL	X		18	X
Kiinteistöliitto	X		11	X
KNL	X		11	X
KTV	X		24	X
LPL	X		10	X
Liikeliitto	X		20	—
Maaliitto	X		11	—
Metalli	X		44	X
Paperiliitto	X		23	X
PTL	X		23	X
Rakennusliitto	X		45	X
SEL	X		24	X
Kirjaliitto	X		20	X
SLPL—FSBF	X		11	—
SM-U	X		12	X
Muusikkoliitto	X		11	—
SSSL		—		—
Sähköliitto	X		22	X
Tekeri	X		10	X
TLML	X		2	X
TVL	X		23	X
Toimittajaliitto		—		—
Yleinen				
Lehtimiesliitto				X
YTY	X		12	—
PL	X		12	X
Raut.liitto	X		50	X
Tullimiesliitto	X		12	X
VTVL	X		14	X
Veturimiehet	X		10	X
VVL	X		8	X
34 liittoa	29			X = 2

LEHTIEN SAK PALKKATYÖ- LÄINEN JA LÖNTAGAREN TILAUKSET LIITOITTAIN

LIITTO	SAK/PT	LT
AKT	768	513
HRHL	122	156
IAU	35	6
Järjestötoimitsijat	32	8
KTL	983	715
Kiinteistöliitto	—	37
KNL	71	26
KTV	2367	5602
LPL	310	92
Liikeliitto	258	2557
Maaliitto	40	235
Metalli	528	3715
Paperiliitto	778	194
PTL	86	655
Rakennusliitto	725	627
SEL	81	489
Kirjaliitto	233	304
SLPL—FSBF	19	34
SM-U	102	4
Muusikkoliitto	31	1
SSSL	—	—
Sähköliitto	324	879
Tekeri	553	57
TLML	10	1
TVL	140	683
Toimittajaliitto	—	—
Yleinen	—	—
lehtimiesliitto		
YTY	21	5
PL	44	140
Raut.liitto	76	6
Tullimiesliitto	82	37
VTVL	176	490
VVL	17	—
Veturimiehet	122	—
Yhteensä	9 404	18 268

AMMATTIYHDISTYSLEHDISTÖ				
Lehti		Levikki		
Kerran viikossa ilmestyvät				
Ahjo	(44 numeroa)	175 000		
Löntagaren	(42 numeroa)	20 000		
Rakentaja	(42—45 numeroa)	105 000		
Rautatieläinen	(50 numeroa)	24 000		
SAK Palkkatyöläinen	(42 numeroa)	20 000	344 000	
Kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyvät				
Auto- ja Kuljetusala	(23 numeroa)	42 000		
Elintae	(24 numeroa)	42 000		
Kirjatyö	(20 numeroa)	27 446		
Kunta ja Me	(24 numeroa)	185 000		
Liikeliitto	(20 numeroa)	108 000		
Paperiliitto	(23 numeroa)	53 000		
Puutyöläinen	(23 numeroa)	51 000		
Ravintolahenkilökunta	(18 numeroa)	47 500		
Reaktio	(18 numeroa)	23 000		
Teva	(23 numeroa)	43 500		
Vasama	(22 numeroa)	28 500	650 946	
Kerran kuukaudessa ilmestyvät				
Kiinteistötyö	(11 numeroa)	15 000		
Lasi- ja Posliinityöväen Liiton tiedote!	(10 numeroa)	6 000		
Maaseututyöväen Viesti	(11 numeroa)	23 900		
Merimies	(12 numeroa)	16 000		
Muusikko	(11 numeroa)	4 500		
Nahka- ja Kumityöläinen	(11 numeroa)	17 000		
Postimies	(12 numeroa)	22 100		
SAK tiedottaa	(10 numeroa)	4 700		
Suomen Merenkulku	(11 numeroa)	4 000		
Tekeri-lehti	(12 numeroa)	11 000		
Tulli	(12 numeroa)	3 800		
Työ ja Virka	(14 numeroa)	38 500		
Vankilavirkailija	(8 numeroa)	2 200		
Veturimies	(10 numeroa)	6 300		
VTY tiedottaa	(12 numeroa)	15 000	190 000	
Harvemmin ilmestyvät				
HRHL tiedottaa	(7 numeroa)	3 800		
Kunnalliset — Luottamusmies	(4 numeroa)	55 000		
Kunnalliset — Terveystieteiden Liiton	(4 numeroa)	14 000		
Tekstiililaitosmiesten Liiton tiedotuslehti	(2 numeroa)	1 300	74 100	
Yhteensä			1 259 046	

Lausunnot

Järjestöosasto

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

YK:n naisten vuosikymmenen aikana tapahtunut tasa-arvokehitys
(12.6.1985)

Kansainvälinen jaosto

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

ILO:n apartheidin vastainen julistus
(5.11.1985)

Koulutusosasto

POHJOLAN AMMATILLINEN YH-
TEISJÄRJESTÖ

Rakennusalan koulutuksen yhdenmu-
kaistaminen pohjoismaissa
(14.1.1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Ajoneuvonosturikuljettajan oppisopi-
muskoulutus
(26.3.1985)

OPETUSMINISTERIÖ

Ammatillisen koulutuksen säästötoimi-
kunnan I ja II osamietintö
(4.9.1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Opintovapaalain muutosesitys
(18.9.1985)

OPETUSMINISTERIÖ

Esitys valtioneuvoston periaatepäätökseksi nuorten yhteiskuntajärjestelmän kehittämisestä
(30.9.1985)

OPETUSMINISTERIÖ

Aikuiskoulutuksen johtoryhmän mietintö
(30.9.1985)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Taloudellisen suunnittelukeskuksen selvitys aikuiskoulutus ja sen kehittäminen
(24.10.1985)

OPETUSMINISTERIÖ

Aikuisopiskelun rahoitustyöryhmän muistio
(19.12.1985)

Nuorisajaosto

OPETUSMINISTERIÖ

Nuorisovuoden komitean mietintö
(15.11.1985)

Oikeudellinen jaosto

POHJOLAN AMMATILLINEN
YHTEISJÄRJESTÖ

Raportit "Harmaa toiminta", "Talousrikollisuus"
(7.1.1985)

NORDISKA MINISTERRÅDET

Rapporten "ekonomisk brottslighet"
(21.1.1985)

OIKEUSMINISTERIÖN
LAINVALMISTELUOSASTO

Säädösten kääntäminen vieraalle kielelle
(30.1.1985)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi ennakkoperintälain 31 §:n ja verotuslain 45 §:n muuttamisesta
(14.2.1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Määräaikainen vapautus työstä yrityksen käynnistämiseksi
(28.3.1985)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tulo- ja varallisuusverolain 20 ja 22 §:n muuttamisesta
(1.4.1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Vuosilomalain muuttaminen
(23.3.1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

ILO:n vuosiraportti 1985
(6.9.1985)

OIKEUSMINISTERIÖ

Pohjoismaisen kauppalakityöryhmän ehdotus Suomen kauppalaiksi
(15.9.1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalaain muuttaminen
(1.10.1985)

Sopimusjaosto

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Palvelualojen teknologiatyöryhmän muistio
(28.1.1985)

KAUPPA- JA
TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Teknologian siirtotyöryhmän mietintö
(15.4.1985)

Sosiaaliosasto

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Sosiaali- ja terveydenhuollon teknologiatyöryhmän muistio
(4.1.1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Rakennustyömaiden henkilöstötilojen tilamitoitus, asunvaihtotilat, liitettävät elementit. Rakennustyömaiden henkilöstötilojen tilamitoitus, yksittäiset tilaelementit. Rakennustyömaiden henkilöstötilojen tilamitoitus, työmaavau-
nut
(4.1.1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Ammattisyöpäsäädöstoimikunnan mietintö
(17.1.1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Syöpäkomitean mietintö 1984:42
(24.1.1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Mielenterveystyön komitean mietintö
1984:17
(25.1.1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Henkilökuljetukseen tarkoitetut yksiköysiradat
(28.1.1985)

KAIVOSLAUTAKUNTA

Teknillinen tarkastuskeskus
Suositusluonnos "kaivoksessa käytettävien ajoneuvojen ja työkoneiden tarkastusohjeet"
(30.1.1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Power lawn and garden equipment — safety specifications for commercial turf care equipment
(31.1.1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Ehdotus valtioneuvoston päätökseksi henkilönostoista nosturilla
(31.1.1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Turvallisuustiedoteluonnos valoputkilaitteiden valmistuksesta
(31.1.1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Vuoden 1983 työsuojelukomitean mietintö
(4.2.1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Suojakäsineiden käyttö, esiteluonnos
(12.2.1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Vaatetus palovaarallisissa töissä -turvallisuustiedote
(8.3.1985)

LÄÄKINTÖHALLITUS

Tupakansavun vähentäminen työympäristössä
(11.3.1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Turvallisuusmääräykset "riipputelineet" (TM nro 17)
(15.4. 1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Sosiaalimenoja- ja niiden rahoitusta vuosina 1984—2000 koskeva selvitys
(25.4. 1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Vanhusten huoltotoimikunnan mietintö
(30.4. 1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Yhteispohjoismainen työympäristön tietokeskus
(13.5. 1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Lääkehuoltotoimikunnan mietintö
(3.6. 1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon valtakunnalliset suunnitelmat vuosiksi 1986—1990
(4.6. 1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Panostajakurssityöryhmän mietintö
(5. 11. 1985)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Työsuojeluhallituksen ASA-tiedostoa koskevan päätöksen (991/78) uusiminen
(20.11. 1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

ILO:n 71. kansainvälisen työjärjestön hyväksymät asiakirjat: työterveyshuoltoa koskeva yleissopimus 161 ja suositus
(26.11. 1985)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Lastensuojelutoimikunta 1982:n III mietintö
(19. 12. 1985)

Talousosasto

KAUPPA- JA
TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Kirjanpitoasetuksen tehtäväksi ehdotetut muutokset
(23. 10. 1985)

Talouspoliittinen jaosto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ

SEV-kaupan tutkimus- ja suunnitte-
luinformaatiopalvelun kehittäminen
(16. 1. 1985)

KAUPALLINEN SIHTEERI HEIK- KI KOLJONEN

OECD:n sihteeristön protektionismin
kustannuksia ja hyötyä käsittelevä tut-
kimus CPE/PEU (84)
(23. 1. 1985)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Yritysverotuksen kehittämislinjakomi-
tean mietintö
(28. 1. 1985)

POHJOLAN AMMATILLINEN YHTEISJÄRJESTÖ

Tiedustelu PAY:n tutkimuspoliittisen
ohjelman uudistamisesta
(20.2. 1985)

ALUEPOLIITTINEN NEUVOTTELUKUNTA

Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan
edistäminen
(22.4. 1985)

EDUSKUNNAN SOSIAALI- VALIOKUNTA

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
vuodelta 1985 suoritettavasta työnan-
tajan lapsilisämaksusta annetun lain 1
§:n muuttamisesta
(16.5. 1985)

TYÖVOIMAMINISTERIÖ

Ammattiluokituksen uudistaminen
(4.6. 1985)

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Pääkaupunkiseudun kehittäminen
(10.6.1985)

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Lisenssivalvontatyöryhmän muistio
(2.9.1985)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Veroluokitustyöryhmän muistio
(2.9.1985)

SISÄASIAINMINISTERIÖ

Lääneittäisen väestö- ja työpaikka-
suunnitteen tarkistusesitys
(30.9.1985)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Ulkomaantyöntulon verottamista kos-
keva hallituksen esitys
(30.9.1985)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Maatalouden ja elintarvikkeiden tukia
selvittäneen työryhmän muistio
(14.10.1985)

POHJOLAN AMMATILLINEN YHTEISJÄRJESTÖ

Vastaus PAY:lle koskien pohjoismai-
den neuvoston jäsen ehdotusta kuuden
tunnin työpäivän käyttöönoton kokei-
lusta julkisella sektorilla
(18.10.1985)

Tiedotusosasto

ULKOASIAINMINISTERIÖ

OECD:n talousarvio ja toimintaohjel-
ma vuodelle 1986
(14.11.1985)

I YMPÄRISTÖPOLIITTINEN TYÖRYHMÄ

Lausunto ympäristöministeriön asetta-
man projektiryhmän vesi- ja ympäris-
töhallinnon uudelleenjärjestämistä ja
tehtävänjakoa koskevasta ehdotuksesta
(29.4.1985)

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Seudullisten virkistysalueiden toteutta-
mistyöryhmän muistio
(2.10.1985)

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

Väestöhankkeiden vaikutusten arvioin-
timenettelyä koskeva ns. AAMEN-
projekti
(5.11.1985)

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

Väestöhankkeiden menettelytapatoimi-
kunnan mietintö
(5.11.1985)

Palkansaajakeskusjärjestöt

OIKEUSMINISTERIÖ

Asunto-osakeyhtiölakitoimikunnan
mietintö
(SAK, TVK, 13.2.1985)

OIKEUSMINISTERIÖ

Ehdotus kansainvälisluonteisiin sopi-
muksiin sovellettavaa lakia koskevaksi
lainsäädännöksi
(SAK, TVK, 17.6.1985)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Perhe-eläkekomitean osamietintö I
(SAK, TVK, STTK, 18.11.1985)

Valiokuntien tapahtumat

Järjestövaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
22. 1. 8. 2.	Keuruu Oulu Turku Vaasa	Piirikohtaiset neuvotte- lutilaisuudet liittojen aluetoimitsijoille		SAK:n jäsenliittojen piiritoimitsijat
12. 2.	Kuopio			
14. 2.	Rovaniemi			
21. 3.	Helsinki			
6. 9.	Vaasa			
23. 9.	Varkaus			
9. 10.	Turku			
10. 10.	Pori			
30. 3.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Työvoimatoimikuntien jäsenten	Työttömyysturvalain uudistus ja	Työvoimatoimikuntien SAK-laiset jäsenet 243
31. 3.	Oulu	koulutustilaisuus	työvoimapolitiikka	
27. 4.	Seinäjohti Rovaniemi			
11.-15. 11.	Pohjolan Opisto Haukipudas	APJ-toiminnan suunnittelukurssi		APJ:n toimihenkilöt
14. 9.	Joensuu	Ammatillisten paikallis- järjestöjen läänin edus- tajiston kokous		APJ:n läänin edustajiston jäsenet
21. 9.	Haukipudas Uusikaupunki Vimpeli			
22. 9.	Mikkeli			
28. 9.	Kiljava Kuopio			
29. 9.	Lappeenranta Rovaniemi Saarijärvi Tampere			

18.-22. 2.	Pohjolan Opisto Haukipudas	APJ-toiminnan suunnittelukurssi		APJ:n toimihenkilöt
18.-22. 3.	Pohjolan Opisto Haukipudas	Koulutiedottajakurssi		APJ:n koulutiedottajat
13.—14. 4.	Lahti	SAK:n rauhanpäivät		500
15.—16. 4.	Mäntyharju	Järjestöpoliittinen seminaari	Järjestöpoliittinen toimintaohjelma	Liittojen toimitsijat, luot- tamusmiehet ja am.os. luottamushenkilöitä 80
1.5.		Vappujuhlat		61 paikkakunnalla
1.—2.6.	Valkeala	Läänin neuvottelukun- tien puheenjohtajien, varapuheenjohtajien ja sihteereiden kokous		Läänin neuvottelukuntien puheenjohtajat, varapu- heenjohtajat ja sihteerit
31.8.—1.9.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Valtakunnalliset APJ:jen neuvottelupäivät	Valmistautuminen SAK:n XIII edustaja- kokoukseen, lääniyh- teistyön tehtävät, järjestökoulutus	290

Koulutusvaliokunta

Aika	Paikkakunta	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
10.—11. 1.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Ammattikoulujen reh- torien seminaari	Työmarkkinapolitiikka, ammattillisen koulutuk- sen arvostaminen, jär- jestäytymisen tulevai- suus sekä metalli- ja hotelli- ja ravintola- alan tulevaisuus	73
17.—18. 1.	Mikkeli	Yhteistyöseminaari SAK-TNL	Ammattiyhdistysväen ja työväennäyttämöi- den yhteistyö	31

1.—2. 2.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Keskiasteen oppilaan- ohjaajien seminaari	SAK:n historia, nyky- aika ja tulevaisuus se- kä työelämän muutok- set liike- ja metallialalla	58
26.-27. 2.	Petäys Tyrvääntö	Kulttuuriseminaari ja yhteistyöseminaari kult- tuurialan ammattiliitto- jen neuvottelukunnan kanssa	Kulttuuripoliittisen oh- jelman toteutuminen ja kulttuuri ja viestintä	
26.-28.4.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Ammattikoulujen kan- salaistiedon opettajien seminaari	Teknologian kehityksen vaikutukset työelä- mään, työelämää sääte- levät säädökset, nuoren työntekijän asema työ- elämässä, SAK:laisen ay liikkeen toiminta paikallisella tasolla, SAK:n AV- opetusaineisto sekä am- matillisen koulutuksen arvostaminen	64
18.-19.5.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Ay-koulujen neuvottelupäivät	Ay-koulujen toiminnan kehittäminen ja vakiinnuttaminen	51
21.—22. 5.	Hotelli Valkeala Valkeala	Aikuiskoulutusseminaa- ri		25
10.—12. 6.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Lukion historian ja yh- teiskuntaopin opetta- jien seminaari	Ay-liike jälkiteollisessa yhteiskunnassa, ay- liikkeen tulevaisuuden näkymät, työn luon- teen ja sisällön muut- tuminen, puolueet ja ay-liike sekä ay-liikkeen ajankohtaiset asiat	19
6.-8.9.	Pohjolan Opisto Haukipudas	Peruskoulun oppilaan- ohjaajien seminaari	SAK:n laadulliset ta- voitteet, SAK:n ja pe- ruskoulujen yhteistyö sekä työolosuhteet Ke- mian teollisuuden aloilla	34

28.1.-1.2.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Nuorisotyön peruskurssi
16.--20.9.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Nuorisotyön peruskurssi
20.--24.5.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Nuorisotyön jatkokurssi
25.--29.11.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Nuorisotyön jatkokurssi

Oikeudellinen valiokunta

Aika	Paikkakunta	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
6.3.	Helsinki	Vierailu keskusrikospoliisissa	Ay-liikkeen ja poliisin yhteistyömahdollisuudet taloudellisen rikollisuu- den ehkäisyssä	Valiokunnan jäsenet Ay- lakimiehet
19.3.	v v o Helsinki	Seminaari	Asianajo työuomioistuimessa	SAK:n, TVK:n ja STTK:n lakimiehet
18.12.	Helsinki	Yhteiskokous	Korkein oikeus, preju- dikaatit ja Finlex- oikeus	Valiokunnan jäsenet Ay- lakimiehet Kutsutut alustajat

Ruotsinkielinen sihteeristö

Aika	Paikkakunta	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
18.-22.2.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Työsuojelun jatkokurs- si I osa	Työsuojelusopimus Psykologiaa työelämässä	8
11.—15.3.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Luottamusmiesten peruskurssi	Luottamusmiehen tehtävät	10

23.-24.3.	Maarianhamina	Työympäristöseminaari	Tulevaisuuden työympäristö ja sen psyykkiset heijastukset työtehtäviin	168
6.—10. 5.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Puheenjohtaja- ja sihteerikurssi	Kokoustekniikka Yhdistyslaki Tiedotustoiminta	11
12.—23. 8.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Skandinaavinen kesäkoulu	Työ-, teollisuus-, asuin- ja vapaa-ajanympäristö	39
23.—27. 9.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Työsuojelun jatkokurssi II osa	Työsuojelutoiminnan kehittäminen työpaikalla	7
23.—27. 9.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Yhteiskuntapoliittinen kurssi	Taloudellinen demokratia Ay-liike ja teknologia	9
17.—18. 10.	Tampere	Toimintaseminaari SAK:n jäsenliittojen ruotsinkielisille toimitsijoille	SAK:n ja liittojen ruotsinkielinen toiminta	26
23.—24. 11.	Vaasa	Teknologiaseminaari	Uuden teknologian vaikutukset työelämässä	27

Sosiaalivaliokunta

Aika	Paikkakunta	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
11. 11.	Viking Saga	Eläkepoliittinen seminaari	Joustava eläkeikä Työeläkejärjestelmien rahoitus Ansiosidonnainen sosiaaliturva	Sosiaalivaliokunta 24
14.—15. 5.	KTV:n kurssikeskus Karjaa	Ympäristöpoliittinen seminaari	Ay-liikkeen organisaatio ympäristökys. Ay-liikkeen tavoitteet, ympäristönsuojelussa	Liittojen ympäristöasioista vastaavat toimitsijat, 100
20. 8.	Eläkesäätiöyhdistys Helsinki		Eläkesäätiöiden toiminta LEL:in mukainen eläketurva Vapaaehtoinen lisäeläketurva	Sosiaali-, työsuojelu- ja yritysdemokratiavaliokunta

6.11.	KANSA-yhtiöt Helsinki	Vakuutuspoliittinen seminaari	Luonnos vakuutuspo- liittiseksi selonteoksi edustajakokoukselle	Liittojen sosiaaliasioista vastaavat sekä KANSAN edustajia
20. 8.	Helsinki	Toiminnan suunnitelmapalaveri	Vuoden 1986 toimintasuunnitelma	Sos-, ts- ja yd-valiokunnat

Sopimusvaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
23. 4. -85	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Palkkapoliittinen seminaari	Palkkaliukumä	Jäsenliittojen palkkasihtee- rit ja sopimusvaliokunnan jäsenet 85
8. 11. -85	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Sopimusseminaari	Valmistautuminen vuo- den 1986 sopimusneuvotteluihin	Jäsenliittojen johto ja so- pimusvastaavat sekä valio- kunnan jäsenet 112
3. 12. -85	SAK:n toimisto Helsinki	Työaika	Työajan lyhentäminen	Liittojen edustajat 30

Tekninen valiokunta

Aika	Paikkakunta	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
8.-9. 1. ja 16.-17. 1.	Ammattiyhdistysopisto Kiljava	Tietokoneavusteisen työntutkimuksen kurssi toimitsijoille	Tietokoneavusteisen työntutkimuksen suo- rittaminen ja standardi- aikajärjestelmien tietokonesovellutukset	17
3.-5. 9.	Liikeliiton loma- ja kurssikeskus Tyrvääntö	Työntutkimusseminaari	Ajankohtaiset työntut- kimusasiat sekä laatu- piirit ja JOT-tuotanto	47
1.-2. 10.	Liikeliiton loma- ja kurssikeskus Tyrvääntö	Teknologiaseminaari	Teknologiapoliittisten tavoitteiden täsmentä- minen ja 13. edustaja- kokouksen valmistelu	58

Työsuojeluvaliokunta

Aika	Paikkakunta	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
26.-27.3.	Karjaa	Työsuojelukomitean jatkotyöseminaari	Komiteatyön jatkotyön hyödyntäminen	Asiantuntijoita STM:stä, TSH:sta, TTL:sta, ammat- tiliittojen ts-siht.
28. 3.	Vantaa	Tutustuminen TTL:n T-osaston toimintaan		Valiokunnan jäsenet
16.5.	Tampere	Vierailu VTT:n ts- tekn. laboratoriossa se- kä TSH:ssa		Valiokunnan jäsenet
5.9.	Helsinki	Neuvottelupäivä	Työsuojelua koskevat neuvottelutavoitteet	Liittojen ts-sihteerit
15. 10.	Helsinki	Työalatoimikuntien SAK-laisten jäsenten ja ts-valiokunnan yhteiskokous	TTK:n kehittäminen	TTK:n työalatoimikuntien SAK-laiset jäsenet sekä vlk.
4. 11.	Helsinki	Työ- ja suojaavaateseminaari	Työ- ja suojavaatetus työehtosopimuksissa	Liittojen työehto- ja ts- sihteerit
15. 11.	Helsinki	Vierailu Pohjola- yhtiössä		Valiokunnan jäsenet

Yritysdemokratiavaliokunta

Aika	Paikkakunta	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
25.-26. 4.	Lomakeskus Päiväkumpu Karjalohja	Seminaari työpaikkaoi- keudet ja hallintoedustus	Työntekijöiden osallistumisjärjestelmät Työpaikkaoikeudet Palkansaajarahastovaih- toehdot	Liittojen yd-vastaavat, luottamusmiehet, työpaik- kojen hallintoedustajat
	HTY, Helsinki	Koulutustilaisuus	Aineiston "Taloudelli- nen demokratia ja palkansaajarahastot	Liittojen toimitsijoita

Hallinto

Hallitus

VARSINAISET JÄSENET

Liitto

Pertti Viinanen
Olavi Hänninen
Raimo Kantola
Reijo Anttila

SAK
SAK
SAK
SM-U

Per-Erik Lundh
Jouni Riskilä
Unto Keijonen

Metalli
KTV
VTY
8. 6. 85
saakka

Raimo Rannisto

VTY
8. 6. 85
alkaen
Liikeliitto
Paperiliitto
PTL
14. 12. 85
saakka
PTL
14. 12. 85
alkaen
TEVA

Kauko Suhonen
Antero Mäki
Esko Suikkanen

Heikki Peltonen

Seppo Niemi

Hallintoelimet

SAK:n XII edustajakokous valitsi hallituksen ja valtuuston varsinaisiksi-, henkilökohtaisiksi- ja yleisvarajäseniksi ja tilintarkastajiksi seuraavat jäsenet. Edustajakokouskaudella tapahtuneet muutokset on hyväksynyt SAK:n valtuusto.

HENKILÖKOHT. VARAJÄSENET

Liitto

Risto Sainio
Heikki Varjonen
Pertti Ahonen
Sigrud Norrmén

LPL
Sähköliitto
VTY
KTV

Osmo Isoviita
Jarmo Lehtonen

Metalli
KTV

Pertti Jyrkinen

VTY

Mauno Hietikko
Artturi Pennanen
Eino Sailas

Liikeliitto
Paperiliitto
PTL
14. 12. 85
saakka
PTL
14. 12. 85
alkaen
TEVA

Onni Kuutsa

Pirkko Oksa

YLEIS-VARAJÄSENET

Liitto

Heikki Pohja
Viljo Ikonen
Pentti Helo
Eero Lehtonen

KTL
KNL
VTY
SEL
14. 12. saakka
SEL
14. 12. alkaen
Metalli
Liikeliitto

Arto Talasmäki

Lauri Kuivanen
Maria Kolula

Eila Järvi

KTV

Antti Hietanen
Pirkko Meriluoto

Paperiliitto
PTL

Timo Tanner

VTY

Teuvo Peltola

Kiinteistö-
työnt.liitto

Tilintarkastajat

SAK:n tilintarkastajina toimivat: HTM Kalevi Koskivirta KK:sta, Arto Kuusiola Metallityöväen Liitosta 30. 9. 85 saakka ja Sinikka Pohja HRHL:stä 9. 10. 85 alkaen sekä Matti Kanerva Rakennustyöläisten Liitosta. Tilintarkastajien henkilökohtaisina varamiehinä toimivat: HTM Tapio Luoma OTK:sta, Sinikka Pohja Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitosta sekä Anitta Sundgren Suomen Elintarviketyöläisten Liitosta.

Hallituksen asettamat valiokunnat

TYÖVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet	
Pertti Viinanen pj.	SAK
Olavi Hänninen	SAK
Raimo Kantola	SAK
Matti Ojala	Rakennusliitto
	2. 4. 85 saakka

Hallitus

VARSINAISET JÄSENET	Liitto
Matti Haapakoski Risto Kuisma	HRHL AKT
Vilho Pekkonen	Sähköliitto
Tuulikki Kannisto	TEVA
Esa Ihalainen	Maaliitto
Pentti Levo Jarmo Koski Aura Järvinen Aarno Aitamurto	Kirjaliitto Liikeliitto TEVA Rakennusliitto
Kalevi Aronen Veikko Lehtonen Toivo Pohjonen	Paperiliitto Metalli KTV 8. 6. 85 saakka
Pekka Rautaporras	KTV 8. 6. 85 alkaen
Jarl Sund Kalevi Urpelainen	SEL KNL

HENKILÖKOHT. VARAJÄSENET	Liitto
Jorma Kallio Kauko Lehtikainen	HRHL AKT
Hannu Alanoja	Rakennusliitto
Marja Puuska Hemmo Hänninen	Liikeliitto IAU 14. 12. 85 saakka
Klaus Järvelä	IAU 14. 12. 85 alkaen
Heimo Määränen Mikko Kulmala Eeva Aalto Matti Ojala	TEKERI KTL Liikeliitto Rakennusliitto
Riitta Ruotsalainen Erik Lindfors	KTL Metalli
Martti Marttila	KTV
Kyösti Sandelin Unto Puttonen	HRHL VTY

YLEISVARAJÄSENET	Liitto
Markus Sinisalo Raimo Wikström	SLPL-FSBF Muusikkojen liitto
Viktor Ahven	VTY
Arjo Söderblom	Metalli
Seppo Patrikainen	VTY
Timo Rautarinta Kalevi Väisänen Aulis Rautiainen Leo Roppola	PTL Maaliitto Kirjaliitto AKT
Tuula Kivinen Jaakko Kiviranta	TEVA Kiinteistöliitto
Kaarina Salmi	VTY
Risto Ahonen	TEKERI

Aarno Aitamurto	Rakennusliitto	Valiokunnan sihteeri		Varajäsenet	
	2. 4. 85	Sinikka Ahtiainen	SAK	Heikki Salonen	TEVA
Unto Keijonen	alkaen			Urpo Karvinen	Sähköliitto
	VTY			Jorma Peili	Kemia
	2. 9. 85	ARKISTOVALIOKUNTA		Seppo Antikainen	AKT
Raimo Rannisto	saakka	Varsinaiset jäsenet		Juhani Mattila	Tekeri
	VTY	Jari-Pekka Jyrkänne	SAK	Orvo Pantti	TEVA
	2. 9. 85	Raili Oittinen	SAK	Kalevi Saikanmäki	VTY
Antero Mäki	alkaen		15. 6. 85	Pentti Erkkilä	Maaliitto
Per-Erik Lundh	Paperiliitto		saakka		
Jarl Sund	Metalliliitto	Pekka Kalliokoski	SAK	Asiantuntijajäsenet	
	SEL		1. 11. 85	Vieno Hämäläinen	SAK
Henkilökohtaiset varajäsenet			alkaen		1. 8. 85
Vilho Pekkonen	Sähköliitto	Jouni Jokisalo	SAK		saakka
Aura Järvinen	TEVA		14. 1. 85	Riitta Partinen	SAK
Pentti Levo	Kirjaliitto		saakka		1. 8. 85
Kalevi Aronen	Paperiliitto	Marja-Leena Jylhä	14. 1. 85		alkaen
Jouni Riskilä	KTV		alkaen	Hannu Rosengren	SAK
Esko Suikkanen	PTL	Eeva Miettinen	KTV		
Kauko Suhonen	Liikeliitto		4. 3. 85	Valiokunnan sihteeri	
Veikko Lehtonen	Metalliliitto		saakka	Pekka Sarkkinen	SAK
		Pekka Kalliokoski	KTV		
Järjestön sihteerit Lauri Ihalainen ja			4. 3. 85		
Pekka Ahmavaara osallistuvat valio-			alkaen		
kunnan kokouksiin.		Pekka Kalliokoski	KTV		
			31. 10. 85	KANSAINVÄLINEN	
			saakka	VALIOKUNTA	
Valiokunnan sihteeri		Timo Saarnio	KTV		
Pekka Ahmavaara			18. 11. 85	Varsinaiset jäsenet	
			alkaen	Pertti Viinanen pj.	SAK
		Marjaana Valkonen	SAK	Olavi Hänninen	SAK
		Eeva-Kaisa		Raimo Kantola	SAK
		Laakkonen	Kiinteistöliitto	Lauri Ihalainen	SAK
		Eeva Reiman	Rakennusliitto	Simo Elomaa	SAK
		Terttu Vántänen	SAK		14. 1. 85
					saakka
TOIMISTOVALIOKUNTA				Pekka Ahmavaara	14. 1. 85
					alkaen
Varsinaiset jäsenet		JÄRJESTÖ VALIOKUNTA		Per-Erik Lundh	Metalliliitto
Pertti Viinanen pj.	SAK	Varsinaiset jäsenet		Esko Suikkanen	2. 12. 85
Olavi Hänninen	SAK	Heikki Hyytiäinen	VTY/Raut.liit-		saakka
Raimo Kantola	SAK		to	Antero Mäki	Paperiliitto
Lauri Ihalainen	SAK	Sulo Maanonen	Metalliliitto	Pekka Salonen	KTV
Simo Elomaa	SAK	Jukka Nurmi	KTV	Aarno Aitamurto	Rakennusliitto
	31. 12. 84	Veikko Pääkkönen	PTL		2. 4. 85
	saakka	Raimo Lehtonen	Liikeliitto		alkaen
Pekka Ahmavaara	SAK	Tauno Nieminen	Rakennusliitto	Matti Ojala	Rakennusliitto
	1. 1. 85	Tauno Katavisto	Paperiliitto		2. 4. 85
	alkaen	Unto Laine	KTV	Jarl Sund	saakka
Rauno Kousa	SAK				SEL
	30. 9. 85				
	saakka				
Arto Kuusiola	SAK				
	1. 10. 85				
	alkaen				

Valiokunnan sihteeri
Markku Jääskeläinen SAK

Lisäksi valiokunnan kokouksiin on kutsuttu rauhanvaliokunnan puheenjohtaja Marja-Liisa Riskilä Kemian Työntekijöiden Liitosta ja Rauhanvaliokunnan varapj. Veikko Lehtonen Metallista.

KOULUTUSVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Timo Ronkainen Metalliliitto
Unto Luhtasaari Paperiliitto
puheenjohtaja
SM-U
Per-Erik Nelin KTV
Erkki Tapola VTY
Jouko Jaakkola SEL
Jorma Nirhamo Metalliliitto
Anneli Leppänen KTV
Pekka Pättiniemi Rakennusliitto

Varajäsenet
Teuvo Taskinen PTL
Voitto Lyytikäinen TEVA
9. 10. 85
saakka
Aki Ojakangas 9. 10. 85
alkaen
Jan Furstenborg Liikeliitto
Sointu Toivonen HRHL
Kyösti Sorsa Sähköliitto
Kirsti Saarnio TEVA
Rudolf Lindblad SEL
Reijo Lahdenperä KTL

Asiantuntijajäsenet
Tuomo Mäkinen SAK
Sakari Bergholm TSL
Eero Heinäluoma SAK
Christina Nordgren-Siivonen SAK
Timo Ylönen KSL
Opistot
Pertti Pitkänen Ay-opisto
Paavo Toivanen Pohjolan
Opisto
Jyrki Helin Ay-opisto

AMMATTIYHDISTYSOPISTON JA POHJOLAN OPISTON JOHTOKUNNAT

Varsinaiset jäsenet
Jari-Pekka Jyrkänne
pj.
Jouko Jaakkola SAK
Paavo Kelloniemi VTY
Osmo Kirkkola SEL
Unto Luhtasaari Rakennusliitto
Tuomo Mäkinen Paperiliitto
Jorma Nirhamo SAK
Timo Ronkainen Metalliliitto

Varajäsenet
Lauri Anttila Rakennusliitto
Jan Furstenborg Liikeliitto
Reijo Lahdenperä KTL
Voitto Lyytikäinen TEVA

Aki Ojakangas
Sigurd Norrmén
Teuvo Taskinen PTL
Sointu Toivonen HRHL
Terttu Vantanen SAK
Ossi Viljakainen SAK
8
alkaen

Koulutusvaliokunnan edustajina valitut lisäjäsenet:

Anneli Leppänen KTV
Per-Erik Nelin SM-U
Erkki Tapola KTV

Ammattiyhdistysopiston johtokunnan sihteeri

Pertti Pitkänen Ay-opisto

Pohjolan Opiston johtokunnan sihteeri
Paavo Toivanen Pohjolan
Opisto

NAISVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Eila Järvi pj. KTV
Irmeli Mäenpää HRHL
Marja Puuska Liikeliitto
Eine Lindberg Metalliliitto
Pirkko Meriluoto PTL
Eeva Aalto Liikeliitto
Vappu Lamminen Rakennusliitto
Kaarina Salmi VTY

Varajäsenet
Pirkko Oksa TEVA
Vappu Anttila VTY
Aila-Marja Lipponen SEL
Kaarina Kari Paperiliitto
Raakel Ryyti Kirjaliitto
Pirkko Kaskikorpi Metalliliitto
Raili Paajanen Kirjaliitto
Heljä Nenonen KTV

Asiantuntijajäsenet
Marja-Liisa Riskilä Kemia
Eine Mikkonen SAK
Kerttu Vainio SAK

Valiokunnan sihteeri
Vieno Hämäläinen SAK
1. 8. 85
saakka
Riitta Partinen 1. 8. 85
alkaen

NUORISOVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Markku Laine pj. Metalliliitto
Ritva Vilen Paperiliitto
Ulf Forsman PTL
Erkki Rimpiläinen Liikeliitto
Auli Laine TEVA
4. 3. 85
saakka
Tuula Ruokonen TEVA
4. 3. 85
alkaen
Vappu Lamminen Rakennusliitto
Seppo Wikström Metalliliitto
Riitta Ruotsalainen Kemia

Varajäsenet		RAUHANVALIOKUNTA		Valiokunnan sihteeri	
Leena-Kaisa				Kerstin Berg	SAK
Peltoniemi	KTV	Varsinaiset jäsenet			
Kyösti Sorsa	Sähköliitto	Marja-Liisa Riskilä pj.	Kemia		
Kaarina Vilppula	Maaliitto	Robert Herdin	SM-U		
Rauno Lehojoki	VTY	Pentti Helo	VTY		
Onni Peltola	Kirjaliitto	Hemmo Hänninen	IAU		
Siegbert Susmann	SEL		2.9.85		
Raimo Laitinen	Paperiliitto		saakka		
Anneli Leppänen	KTV	Hilkka Kairamo	KTV		
			2.9.85		
Valiokunnan sihteeri		Johannes Koskinen	alkaen		
Eero Heinäluoma	SAK	Veikko Lehtonen	Rakennusliitto		
		Raimo Pannila	Metalliliitto		
		Christina Nordgren-Siivonen	Rakennusliitto		
			SAK		
OIKEUDELLINEN		Valiokunnan sihteeri			
VALIOKUNTA		Hannu Ohvo	SAK		
Varsinaiset jäsenet		RUOTSINKIELINEN		Varajäsenet	
Tuomo Mäkinen pj.	SAK	SIHTEERISTÖ		Yrjö Mattila	AKT
	1.8. 85			Eero Rahkonen	VTY
	saakka	Varsinaiset jäsenet		Jorma Kallio	HRHL
Kirsti Palanko-		Jan Furstenborg pj.	Liikeliitto	Viljo Saarinen	Paperiliitto
Laaka pj.	SAK	Leif Fredriksson	Metalliliitto	Markku Metsänen	SEL
	1.8. 85	Sven-Erik Nylund	Laivanpäällystö	Reijo Lappeteläinen	SM-U
Heikki Pohja	alkaen		tö	Risto Sainio	LPL
Eija Lehto-Kannisto	Kemianliitto	Mirja Holmberg	TEVA	Pauli Suomi	TEVA
Kaija Kortekangas	KTV	Thor Granfors	KTV	Kauko Mattila	Metalliliitto
Sakari Tusa	Liikeliitto	Christer Hägg	Rakennusliitto	Jouko Eklund	KTL
Pekka Hynönen	SAK	Bo Gustafsson	Metalliliitto		9.10.85
Kalevi Hölttä	Rakennusliitto	Rudolf Lindblad	SEL	Sulo Korhonen	KTL
Jukka Heikkerö	PTL			Esko Grönlund	SEL
	KNL	Varajäsenet			
		Per-Erik Nelin	SM-U		
Varajäsenet		Seppo Antikainen	AKT	Asiantuntijajäsenet	
Yrjö Mattila	AKT	Ulf Forsman	PTL	Antti Mattila	SAK
Jouko Levonen	HRHL	Bengt Dahlqvist	VTY	Antero Tuominen	SAK
Heikki Sipiläinen	VTY	Bengt Ahlroth	HRHL	Heikki Kettunen	SAK
Seppo Salisma	Sähköliitto	Leo Roppola	AKT	Kirsti Palanko-Laaka	SAK
Jarmo Lähteenmäki	Paperiliitto	Yrjö Ronkainen	KTV	Ismo Luimula	SAK
Outi Viitamaa-		Erik Risberg	Rakennusliitto	Olavi Sulkunen	SAK
Tervonen	Ay-opisto			Tom Saxen	SAK
Kaarina Salmi	VTVL	Asian tun tija jäsenet			
Juha Jakonen	Tekeri	Tom Saxen	SAK	Valiokunnan sihteerit	
		Hans Jern	SAK	Raimo Kärkkäinen	SAK
Valiokunnan sihteeri		Christina Nordgren-Siivonen	SAK	Sakari Tusa	SAK
Jorma Rusanen	SAK				

SOSIAALIVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Lauri Kaarisalo pj. SAK
2.9.85 saakka
Markku Hyvärinen pj. SAK
2.9.85 alkaen
Risto Häkkinen Rakennusliitto
Kari Korpela HRHL
Marja-liisa Riskilä Kemia
Eero Rahkonen VTY
Maisa Halonen Metalliliitto
Veikko Varjus KTV
Eero Maanoja Sähköliitto

Varajäsenet
Mirja Holmberg TEVA
Osmo Mäkinen Liikeliitto
Tapio Kärpänniemi SEL
Markus Sinisalo SLPL—FSBF
Raakel Ryyti Kirjaliitto
Risto Pieviläinen VTY
Jaakko Kiviranta Kiinteistöliitto
Esko Kotilainen PTL

Asiantuntijajäsen
Jorma Palola SAK
1.3.85 saakka
Johannes Koskinen SAK
1.3.85 alkaen

Valiokunnan sihteeri
Seppo Niininen SAK

TALOUSVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Rauno Kousa SAK
30.9.85 saakka
Arto Kuusiola SAK
1.10.85 alkaen
Sigurd Norrmén KTV
Lasse Syrjänen VTY
18.11.85 saakka
Heikki Nurmi VTY
18.11.85 alkaen
Kauko Suhonen Liikeliitto
9.10.85 saakka

Mikko Paiho Liikeliitto
9.10.85 alkaen
Antti Hietanen Paperiliitto
Vilho Hiltunen PTL
Sinikka Pohja HRHL
9.10.85 saakka
Seppo Berg Metalliliitto
9.10.85 alkaen
Lauri Anttila Rakennusliitto
14.1.85 saakka
Juhani Reinikainen Rakennusliitto
14.1.85 alkaen
Paavo Kelloniemi SEL
Matti Jähi IAU

Valiokunnan sihteeri
Ossi Viljakainen SAK

Kokouksiin kutsutaan puhe- ja esitys-
oikeuksin tilintarkastajat Kalevi Koski-
virta (HTM), Arto Kuusiola 30.9.85
saakka, Sinikka Pohja HRHL 9.10.85
alkaen ja Matti Kanerva.

TEKNINEN VALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Into Mäkinen pj. Metalliliitto
Aarne Lehkonen VTY
Tapio Paananen Kemia
Eero Lehtonen SEL
Raimo Huitula TEVA
Antti Mattila SAK
Edvin Kenraali PTL
4.3.85 saakka
Mauri Pessi Rakennusliitto
4.3.85 alkaen
Heikki Häikiö KNL

Varajäsenet
Pertti Raitoharju Kirjaliitto
Kari Korpela HRHL
Pentti Valli KTV
Mauri Kivistö Rakennusliitto
Timo Vallittu KNL
Mauri Pessi Rakennusliitto
9.10.85 saakka

Vilho Tiainen PTL
9.10.85 alkaen
Sulho Viljanen TEVA
Jarmo Koski Liikeliitto

Asiantuntijajäsenet
Mauri Lunden Ay-opisto
Aarni Koskela Työterveys-
laitos
Raimo Kärkkäinen SAK
Veikko Trast Laivan-
päälystöliitto

Valiokunnan sihteeri
Antti Mattila SAK

TIEDOTUSVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Sakari Montonen SAK
28.2.85 saakka
Kari Tapiola SAK
1.10.85 alkaen
Tom Saxen SAK
1.3.—30.9.85

Antti Vahteristo Metalliliitto
Aarno Peltokoski Liikeliitto
Annakati Hartikka PTL
Markku Salomaa Rakennusliitto
Kimmo Kevätsalo Metalliliitto
6.5.85 saakka

Jertta Roos Metalliliitto
6.5.85 alkaen
Riitta Autiosaari KNL
6.5.85 saakka
Ritva Savtschenko SEL
6.5.85 alkaen
Hannu Tuominen VTY

Arto Nieminen 2.9.85 saakka
2.9.85 alkaen

Varajäsenet
Viljo Heinonen Maaliitto
Jouko Erkkola Sähköliitto
Vesa Seppäläinen AKT
Raimo Vikström Muusikkoliitto
Matti Ojala Paperiliitto

Viljo Leinonen	PTL	Pertti Pitkänen	Ay-opisto	TYÖVÄENLEHTIVALIOKUNTA	
Irmeli Palmu	Liikeliitto	Olli Tuuteri	Ay-opisto	Pekka Sarkkinen pj.	SAK
Airi Aalto	KTV		i4.1.85 saakka	Simo Elomaa	SAK
		Outi Miettala	Ay-opisto		14.1.85 saakka
Valiokunnan sihteeri			14.1.85 alkaen	Ossi Viljakainen	SAK
Veli Pelkonen	SAK				14.1.85 alkaen
		Sihteerit		Pertti Jyrkinen	Postiliitto/
		Sisko Seppä	SAK		VTY
		Jyrki Helin	Ay-opisto	Rauno Saarelainen	Sähköliitto
				Sakari Montonen	SAK
TUTKIMUSVALIOKUNTA					28.12.85
Varsinaiset jäsenet					saakka
Antero Tuominen pj.	SAK	TYÖSUOJELUVALIOKUNTA		Kerttu Vainio	SAK
	14.1.85 saakka			Kimmo Jokela	T-lehdistö
Pentti Öhman pj.	SAK	Varsinaiset jäsenet		Voitto Saarinen	DKL
	14.1.85 alkaen	Matti Huttunen pj.	SAK		
Mauri Kavonius	Metalliliitto	Onni Kuutsa	PTL		
Heikki Niemi	Paperiliitto	Viljo Hentula	Liikeliitto	Valiokunnan sihteeri	
Jarmo Lehtonen	KTV	Pentti Keurulainen	Metalliliitto	Hilkka Jukarainen	SAK
Jan Furstenborg	Liikeliitto	Aarne Lehtonen	VTY		
Turo Bergman	SAK	Anna-Liisa Harju	KTV		
Timo Rautarinta	PTL	Pauli Kakko	SEL		
Ralf Sund	Rakennusliitto	Esko Franssila	KTL		
	9.10.85 saakka		3. 6. 85		
Mauri Pessi	Rakennusliitto		saakka	YRITYSDEMOKRATIA-	
	9.10.85 alkaen			VALIOKUNTA	
Antero Tuominen	SAK	Kari Mäkelä	KTL	Varsinaiset jäsenet	
			3.6.85 alkaen	Kalevi Aronen pj.	Paperiliitto
Varajäsenet		Matti Huttunen	Rakennusliitto	Artturi Pennanen	Paperiliitto
Eine Mikkonen	SAK		14.1.85 saakka	Maria Kolula	Liikeliitto
Pekka Korhonen	Kirjaliitto	Pentti Junnilainen	Rakennusliitto	Markku Metsänen	SEL
Tom Saxen	SAK		14.1.85 alkaen	Seppo Juutilainen	Metalliliitto
Matti Kopperi	SAK	Pekka Ahmavaara	SAK	Heikki Sipiläinen	VTY
Pekka Ahmavaara	SAK		14.1.85 saakka	Aulis Rautiainen	Kirjaliitto
	14.1.85 saakka		14.1.85 alkaen	Olavi Sulkunen	SAK
Pauli Kakko	SEL	Jussi Koivu siht.	SAK		
	14.1.85 alkaen			Varajäsenet	
Esko Franssila	KTL	Varajäsenet		Jaakko Käyhkö	PTL
	14.1.85 saakka	Erkki Ukkonen	SM-U	Voitto Lyytikäinen	TEVA
Terttu Vántänen	SAK	Aulis Ojala	HRHL		18.11.85
	14.1.85 alkaen	Sune Kinnunen	31.12.85		saakka
Eero Hovi	Metalliliitto		saakka	Olavi Kauppila	TEVA
		Oiva Lindqvist	Ay-opisto		18.11.85
Asiantuntijajäsenet		Lasse Halme	31.12.85		alkaen
Heikki Oksanen	TTT		saakka	Jorma Kallio	HRHL
Harri Hasko	TTT	Toivo Keränen	TEVA	Ulla Westerlund	KTV
Paavo Löppönen	Suomen	Juhani Prunnila	Ay-opisto	Tapio Paananen	Kemia
	Akatemia	Eino Kilpi	Metalliliitto	Jouko Parkkonen	Rakennusliitto
	14.1.85 saakka			Edvin Kenraali	PTL
		Asiantuntijajäsenet			4.3.85 saakka
Reino Viita	Suomen	Arjo Suonperä	SAK	Vilho Tiainen	4.3.85 alkaen
	Akatemia	Markku Toropainen	SAK	Helge Talvitie	Metalliliitto
	14.1.85 alkaen				

[illegible]

SAK-STK JA SAK-LTK

Neuvottelukuntien kokoonpano

SAK-STK NEUVOTTELUKUNTA

Pertti Viinanen	SAK
Olavi Hänninen	SAK
Raimo Kantola	SAK
Lauri Ihalainen	SAK
Pekka Ahmavaara	SAK
Per-Erik Lundh	Metalliliitto
Antero Mäki	Paperiliitto
Pekka Salonen	KTV
M-L Riskilä	Kemia
Aarno Aitamurto	Rakennusliitto
Veikko Lehtonen	Metalliliitto
Kauko Suhonen	Liikeliitto
Jarl Sund	SEL

SAK-LTK NEUVOTTELUKUNTA

Kauko Suhonen	Liikeliitto
Mauno Hietikko	Liikeliitto
Jarmo Koski	Liikeliitto
Matti Haapakoski	HRHL
Jorma Kallio	HRHL
Kyösti Sandelin	HRHL
Risto Kuisma	AKT
Kauko Lehikoinen	AKT
Heimo Määränen	TEKERI
Juhani Mattila	TEKERI
Jarl Sund	SEL
Arto Talasmäki	SEL
Lauri Ihalainen	SAK
Pekka Ahmavaara	SAK
Heikki Kettunen	SAK

Valtuuston jäsenet

SAK:n XII edustajakokous valitsi valtuuston puheenjohtajaksi Pekka Salosen Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitosta ja varapuheenjohtajiksi Marja-Liisa Riskilän Kemian Työntekijäin Liitosta ja Eila Rimmin Suomen Elintarviketyöläisten Liitosta.

Valtuuston jäseniksi valittiin SAK:n hallitus ja seuraavat liittojen nimeämät jäsenet

Valtuuston puheenjohtaja Salonen Pekka, KTV

Valtuuston varapuheenjohtajat

Rimmi Eila, S.
Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y.
Riskilä Marja-Liisa,
Kemian Työntekijäin Liitto r.y.

AUTO JA KULJETUSALAN TYÖNTEKIJÄLIITTO r.y.

Varsinaiset jäsenet

Lehikoinen Kauko

Sutela Veikko

Lindstedt Leo

Johansson Reijo

Parjanen Reijo

Henkilökohtaiset varajäsenet

Westman Kalevi
Antikainen Seppo
Tuomisalo Tauno
Villa Pertti
Koro Urho
Koskela Tuomo
Manninen Hugo
Vattu Allan
Hyytiäinen Aarto
Myrskog Lars
Pekkinen Erkki
Laukkanen Jouni
Kilpeläinen Pauli
Lehtonen Reijo

HOTELLI- JA RAVINTOLA- HENKILÖKUNNAN LIITTO HRHL r.y.

Kuusikumpu Airi Perttula Anja
Vaulanen Aulikki

Vainonen Irja Miikki Elsa
Hämäläinen Eeva
Setälä Eira Selviranta Raili
Korhonen Mirja
Kinos Kari Byysing Veikko
Heikkilä Tauno
Airas Rauno Joffel Raija
Ripatti Esko
Simpanen Laura Rauhanen Salme
Europaeus Anja
Löthman Pekka
Kallio Jorma Pinomäki Laura
Mynttinen Airi Hyyryläinen Elsa
Ylitalo Kerttu

ILMAILUALAN UNIONI r.y. Kuisma Pentti Helminen Risto Kaivanto Olli

JÄRJESTÖTOIMITSIJAIN LIITTO r.y.

Leppänen Eila Härkönen Pirjo
Kouri Matti

KEMIAN TYÖNTEKIJÄIN LIITTO r.y.

Laaksonen Ritva Uschanov Eila
Kopponen Hannele
Lyhty Veikko Juvonen Aarre
Mattila Markku
Kuukkanen Unto Korhonen Sulo
Ruohola Eino
Sahlberg Eeva Vuorinen Liisa
Nikki Aune

KIINTEISTÖTYÖNTEKIJÄIN LIITTO r.y.

Majurinen Anne Söderlund Helena
Mutanen Teuvo
Möller Hannu Romppainen Seija
Stålnacke Aarne
Liehu Ahti Mauno Esko
Peltola Teuvo

KUMI- JA NAHKATYÖVÄEN
LIITTO r.y.

Hallamaa Timo Sydänmäki Rainer
Fodge Anneli
Jussila Annikki Mälkiä Helvi
Oksanen Paula
Mattila Hilikka Ikonen Viljo
Pellinen Else

KUNNALLISTEN TYÖNTEKIJÄIN
JA VIRANHALTIJAIN LIITTO
KTV r.y.

Lehto Terho Sjöroos, Anna-
Liisa
Koivusaari Heikki Leppänen Terttu
Karhu Kaija
Salo Eino
Pohjavirta Erkki Hietaranta Jorma
Vehkaniemi
Tapani
Pirinen Anneli Ahvenainen Oiva
Inkinen Marita
Kärkkäinen Laura Nuutinen Sinikka
Santala Kerttu
Grundström Matti
Lyytinen Rauha
Hoivala Pekka Virtanen Arvo
Lindström Matti
Tukiainen Eero Rajantie Irma
Äikäs Hannu
Linna Sisko Salmelin Simo
Kuronen Hilda
Airas Rauha Kautonen Seija
Kapanen Kauko
Sirén Mikko Kuisma Riitta
Lähdemäki Anneli
Törnqvist Lauri Leinonen Pentti
Kirmanen Leila
Berg Kerstin
Borgelin Seidi Still Hugo
Tölli Tuula Pennanen Eino
Jäntti Seppo
Väisälä Suomalainen
Anna-Liisa Kyllikki
Mäki-Kulmala
Mikko
Moilanen Eila Tervo Väinö
Hämäläinen Reijo
Hynynen Olavi Sievers Lasse
Räisänen
Anna-Mari

Kantojärvi Martti Luukkala Pentti
Vuorijoki Kauko
Hietanen Aune Natunen Raili
Ruhtinas Raimo
Westerholm Maija Penttilä Paula
Suominen Raili
Laiho Taisto Hakamäki Mauri
Siukola Kalevi
Kotaviita Seppo Riihimaa Mirja
Liedes Eila
Niiranen Kaija Ruotsalainen
Elina
Forsman Aimo
Meskus Reijo Vaittinen Pentti
Springare Taina
Laakso Raimo Mäkelä Matti
Suomi Elis

LASI JA POSLIINITYÖVÄEN
LIITTO r.y.

Aalto Oiva
Loukkala Seija

LIIKETYÖNTEKIJÄIN
LIITTO r.y.

Mäkinen Tellervo Ojanen Eila
Leskinen Raimo
Lahtinen Maire Kulonen Airi
Honkanen Riitta
Walma Pirkko Ekroos Jukka
Lähteenmäki Seija
Rautajoki Seppo Vesterinen
Sinikka
Saarinen Simo
Niemisalo Kyllikki Mäkinen Tyyne
Ollanketo Lilli Sonkajärvi Lassi
Savikuja Raili
Pajula Eeva Parkkonen Iines
Lavikainen Eeva
Mähönen Aimo Ruuttu Eila
Karjalainen Sirkka
Urponen Anja Suokas Irja
Kuosmanen
Hilikka
Hakkarainen Muttalainen
Maria Kyllikki
Saarela Irma
Huttunen Pauli Hytönen Tarja
Vilhunen Pentti

Kivioja Jorma Pikkumäki Riitta
Haapalainen Aila
Boman
Marja-Liisa
Grönholm
Britt-Marie
Viita Erkki Huhtala Tauno
Sinisalo Unto
Normasto Ritva Vanhala Sinikka
Saari Annikki
Viitala Toini Sivonen Eeva
Vähä Irja

MAASEUTUTYÖVÄEN LIITTO
r.y.

Hänninen Kalevi Kangasaho Jarmo
Kieleväinen Lauri
Heinonen Veikko Eklund Anja
Mustonen Armo
Nyback Fredrik
Posio Vilho
Mikkonen Veikko Ainasto Lauri
Manninen Voitto
Koponen Onni Hietanen Esko
Laaksonen Esko

METALLITYÖVÄEN LIITTO r.y.

Hänninen Reijo Hassinen Esko
Kiiski Heimo
Veisiö Altti Virtanen Pentti
Nättilä Esko
Roos Jukka Moberg Uolevi
Marjanen Aira
Yrjälä Kirsti Äijälä Erkki
Heino Hannu
Kuusinen Raili Haikonen Maria
Filatov Paavo
Partanen Harry Vierikko Kari
Peltola Seppo
Kuosmanen Toivo
Savolainen Tuula
Kontuvirta Jouko Kaurio Matti
Räsänen Erkki
Savolainen Kuusjoki Kari
Kalervo Kaipio Anja
Raittila Heikki Nisula Esa
Toikka Anna-Liisa
Väänänen Aspegren Tuula

Vuokko	Konu Martti Raita Seppo Kotila Jaakko	Mäkinen Eila	Näslund Aila Harju Marja-Leena	Peltola Kauko	Kuusela Seppo Haarala Antti
Naumanen Tuure	Karjalainen Reima	Sormunen Pekka	Räisänen Esko Leino Ari	Sairanen Kalevi	Pellinen Sakari Rinne Tapio
Wall Hans	Tourenon Viljo Holmblad Per-Ole			Salomaa Lauri	Skyttä Seppo Ahvenainen Jorma
Halttu Pentti	Smeds Guy			Suominen Jorma	Lamminen Taisto Westergård Bengt
Mäkinen Pertti	Salo Paavo	PUUTYÖVÄEN LIITTO r.y.	Kannisto Tauno	Kemppi Teppo	Otranen Pentti
Mäkelä Kalevi	Manninen Seppo Wassholm Väinö	Asikainen Kari	Kuparinen Kalevi	Saikkonen Kari	Partanen Juhani Kola Tapio
Kallio Jarmo	Virtanen Jorma Muhonen Jorma Schroderus Elis	Illman Hilikka	Koivisto Tuulikki Purhonen Ari Heinonen Kari	Salmela Heikki	Savolainen Risto Laiho Aira
	Vokkolainen Jorma	Kipinä Raimo	Mulari Toivo Matveinen Raimo	Takari Markus	Tamminen Pete Kenttinen Tuomo Rusanen Väinö
Pitkänen Anna-Liisa	Törnroos Tapio Tohmo Lea	Hautamäki Lyyli	Koivunen Aili Karjalainen Sinikka		SUOMEN ELINTARVIKE- TYÖLÄISTEN LIITTO SEL r.y.
Virtanen Reijo	Laitinen Eila Tuominen Kurt	Immonen Tyyne	Repo Aarne T. Savolainen Paavo	Kaas Asta	Zitting Arvo
Nietosvuori Oiva	Hakalahti Timo Laakso Esko	Jouppi Liisa	Korhonen Reino Mäkinen Jarmo		Riipinen Anna- Maija
Leinonen Kaija	Lehtonen Jorma Hästbacka Pirjo	Nykänen Pirkko	Kokko Esko Soukka Sulo	Kellari Anni	Lemettinen Pekka Herrala Sirkka
Aaltonen Pekka	Nurmi Eila Leino Arto	Saarinen Aarre	Mutka Pirkko Kallionpää Toimi	Rajala Taisto	Raittola Heimo Nieminen Eila
Toivola Erkki	Kaarto Anja Määttä Viljo			Aavasaari Väinö	Moilanen Erkki Hietanen Olavi
Puustinen Veikko	Ruhtinas Reijo Selin Irene			Rantakallio Inkeri	Sievinen Marjatta Pokki Irmeli
	Vanhala Hannu Anttila Urpo	RAKENNUSTYÖLÄISTEN LIITTO r.y.			Sutinen Arvi Vesänen Armi
	Rajala Jalo	Eriksson Birger	Koponen Veikko Nordström Harald	Talasmäki Arto	Rahikainen Leo Husso Aili
PAPERILIITTO r.y.		Haatainen Ossi	Kelo Raimo Kajan Reijo		SUOMEN KIRJATYÖNTEKIJÄIN LIITTO r.y.
Jokinen Irma	Toivonen Oili Lammi Anna-Liisa	Helminen Eila	Kivinen Ari- Mikko	Lahtinen Pekka	Raitoharju Pertti Rantanen Viljo
Rantanen Mauri	Tikka Pertti Moisio Tauno	Ylitalo Jouni	Uusitalo Aki Puuperä Paula	Suominen Toive	Lahtinen Juhani Käyhkö Pentti
Rantamäki Esko	Kytömäki Erkki Sipilä Veikko	Leskinen Toivo	Linna Yrjö Hirvonen Heikki	Rauhala Raimo	Väisänen Jaakko Launonen Mikko
Hautaniemi Eero	Wahlman Esa Kaarnasalmi Vilho	Lummejoki Pertti	Hämäläinen Kari Mäki Erkki	Yli-Eerola Marja	Ryyti Raakel Saaristo Kaija
Liimatta Heikki	Hentunen Heikki Arvila Eino	Mustonen Jarmo	Laine Veikko Kaijala Martti	Leino Pekka	Rautiainen Aulis Vettenranta Aimo
Turunen Teuvo	Halttu Kauko Kähärä Kimmo	Ojala Kauko	Vedenoja Hannu Vainikainen Kalervo		
Kotiranta Ilkka	Reittu Benjamin Suorsa Mauri		Salmelin Mikko		

SUOMEN
LAIVANPÄÄLLYSTÖLIITTO r.y.
Nylund Sven-Erik Sinisalo Markus
Trast Veikko

SUOMEN MERIMIES UNIONI r.y.
Ahola Risto Herdin Robert
Nelin Per-Erik
Mustapää Pentti Anttila Reijo
Heinonen Lauri

SUOMEN MUUSIKKOJEN
LIITTO r.y.
Mononen Juha Taivainen Jorma
Hakulinen Ari

SUOMEN SOSIALI-
DEMOKRAATTINEN
SANOMALEHTIMIESLIITTO r.y.
Linnanahde, Matti
Niemi Lasse

SUOMEN SÄHKÖALAN-
TYÖNTEKIJÄIN LIITTO r.y.
Helander Jouko
Kaartinen Pentti
Wikholm Hans Yliharju Gunnar
Puustinen Hannu
Järvinen Matti Söderholm Jack
Merikoski Heikki
Talala Paavo Backman Johan
Honkanen Veikko
Järveläinen Rimmistö Keijo
Markku Lax Eero

TEKNISTEN JA
ERIKOISAMMATTIEN LIITTO r.y.
Matti Juhani Lindberg Pekka
Niemi Anja
Suomi Maire Willman Lauri
Grönvall Ralf

TEKSTIILILAITOSMIESTEN
LIITTO r.y.
Mauri Teuvo Kurvinen Emil

TEKSTIILI- JA VAATETUS-
TYÖVÄENLIITTO TVL r.y.
Lantela Mirjami Saari Anna-Liisa
Sassila Raili
Helen Anneli Siivonen Raili
Metsiö Raili

Toivola Vuokko Mustonen Aune
Laakso Maritta
Järvinen Eino Nurmi Reijo
Oksanen Marja
Karttunen Hannu Kilpeläinen
Talvikki

Turunen Pirkko Pöyhönen Helvi
Pohjanen Teuvo
Pelander Anni Hanka Kari
Stålhammar
Henni

Kuusela Kaija Luoma Tuula
Salonen Irja
Pulkkinen Raimo Rostedt Eino
Vilhunen Raija

TOIMITTAJALIITTO r.y.
Uljas Risto Kihlström Lars
Hongisto Kari

VIRKAMIESTEN JA
TYÖNTEKIJÄIN
YHTEISJÄRJESTÖ VTY r.y.
Ihalainen Eino Kihlström Veijo
Kovanen Raimo
Kiuru Tauno Mäkiä Jouko
Jokinen Matti
Lepomäki Sinikka Tapaninen Eeva
Veijalainen
Jaakko
Luoma-aho Rönkkö Liisa
Marja-Liisa Vaakanainen
Elina
Koskinen Paavo Reinikainen
Anna-Liisa
Hakala Jorma
Koskela Sulo Frilander Keijo
Laaksonen Teppo
Laherto Timo Maisonlahti Reino
Oksanen Aimo

Tuhkanen Tapio Kytömäki Eelis
Kangasniemi
Pauli
Järvitalo Olavi Rautarinta Risto
Hakala Aimo
Peltola Raimo Ketonen Tuija
Vainionpää Matti
Vähämäki Toivo Rantanen Seija
Niemelä Risto
Törmänen Pirkko Varho Arto
Ahonen Seppo
Roivas Väinö Arvola Väinö
Laitinen Marja
Ropponen Piippo Raimo
Markku Penttinen Kari
Mikkola Timo Ahven Viktor
Björkgård Jan-
Erik
Syrjänen Lasse Vahtera Pentti
Kinanen Urpo
Kettunen Risto Mettomäki Viljo
Lehti Aaro
Mäkinen Risto Taipalus Tauno
Järvenmäki Risto
Rahkonen Eero Ahonen Pertti
Vingisaar, Jaan

YLEINEN LEHTIMIESLIITTO r.y.
Siivonen Seppo Korhonen Heikki
Nenonen Marjatta

Jäsenmäärät 1981—1985

		miehiä	naisia
1981	1 039 366	592 810	446 556
1982	1 038 152	593 061	445 091
1983	1 043 022	589 672	453 350
1984	1 051 860	595 886	455 974
1985	1 055 055	592 432	462 613

Jäsenistö

Vuoden 1985 päättyessä SAK:hon kuului 28 jäsenliittoa.

SAK:n jäsenmäärä oli 31. 12. 1985 1 055 055, joista miehiä 592 432 ja naisia 462 613.

Jäsenliitot ja niiden jäsenmäärät samoin kuin jäsenistön jakautuminen miehiin ja naisiin ilmenevät seuraavista tilastoista.

JÄSENLIITTOJEN JÄSENMÄÄRÄT 31. 12. 1985 VERRATTUNA 31. 12. 1984

Liitto	1984	1985	+	—	%
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT r.y.	41 581	42 888	1 307		3,1
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto HRHL r.y.	45 369	45 884	515		1,1
Ilmailualan Unioni r.y.	2 454	2 461	7		0,3
Järjestötoimitsijain Liitto r.y.	264	218	—	46	- 17,4
Kemian Työntekijäin Liitto r.y.	20 543	20 297	—	246	- 1,2
Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.	10 493	11 622	1 129		10,8
Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto r.y.	16 100	15 337	—	763	- 4,7
Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto KTV r.y. ¹⁾²⁾	173 500	179 000	5 500		3,2
Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.	5 371	5 217	—	154	- 2,9
Liiketyöntekijäin Liitto r.y.	100 323	100 337		14	0
Maaseututyöväen Liitto r.y.	24 249	22 722	—	1 527	- 6,3
Metallityöväen Liitto r.y. ²⁾	150 653	150 554	—	99	- 0,1
Paperiliitto r.y.	51 192	51 456		264	0,5
Puutyöväen Liitto r.y.	44 058	43 126	—	932	- 2,1
Rakennustyöläisten Liitto r.y.	93 902	96 329	2 427		2,6
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y.	40 495	39 185	- 1 310		- 3,2
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.	27 635	28 626	991		3,6
Suomen Laivanpäälystöliitto r.y. ²⁾	2916	2 799	—	117	- 4,0
Suomen Merimies-Unioni r.y. ²⁾	10 246	9 079	- 1 167		- 11,4
Suomen Muusikkojen Liitto r.y.	2 962	2 743	—	219	- 7,4
Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.	405	400	5		- 1,2
Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto r.y.	27 321	28 052	731		2,7
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y."	10 777	10 078	—	699	— 6,5
Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.	1 050	1 010	—	40	- 3,8
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto TVL r.y."	42 894	41 652	1 242		2,9
Toimittajaliitto r.y.	170	160	—	10	— 5,9
Virkamiesten ja Työntekijäin Liitto VTY r.y.	105 530	103 513	—	2 017	— 1,9
Yleinen Lehtimiesliitto r.y.	309	310	1		0,3
Yhteensä	1 052 762	1 055 055	2 293		0,2

1) arvio

2) kokonaisjäsenmäärä mukaan lukien VTY:n kautta järjestäytyneet: KTV 180 666, Laivanpäälystöliitto 3 099, Merimies-Unioni 10 219 ja Metalliliitto 156 675

Henkilöstö

Hallinto-osasto

HALLINTOJAOSTO

Vuoden 1985 lopussa oli SAK:n palveluksessa 144 henkilöä. Tämän lisäksi vuoden lopussa oli määräaikaissa työsuhteessa 4 työntekijää ja 4 projektityöntekijää. Eläkkeellä oli 22 ja perhe-eläkettä sai 4 henkilöä.

Puheenjohtaja Pertti Viinanen
Puheenjohtajan sihteeri Marja-Leena Jylhä
II puheenjohtaja Olavi Hänninen
II puheenjohtajan sihteeri Arja Lindstedt

III puheenjohtaja Raimo Kantola
III puheenjohtajan sihteeri Irma Raunio
Sihteeri Lauri Ihalainen
Sihteerin sihteeri Ulla Hämäläinen
Sihteeri Pekka Ahmavaara
Sihteerin sihteeri Aulikki Liukko
Hallinto-osaston sihteeri Sinikka Ahtinen.
Virkailija Marja-Leena Hakkarainen

JÄSENLIITTOJEN JÄSENISTÖN JAKAUTUMINEN 31. 12. 1985

Liitto	miehiä	%	naisia	%	yhteensä
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry.	39 581	92,3	3 307	7,7	42 888
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liitto HRHL r.y.	7 086	15,4	38 798	84,6	45 884
Ilmailualan Unioni r.y.	2 000	81,3	461	18,7	2 461
Järjestötoimitsijain Liitto r.y.	118	54,1	100	45,9	218
Kemian Työntekijäin liitto r.y.	12 003	59,1	8 294	40,9	20 297
Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.	3 641	31,3	7 981	68,7	11 622
Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto r.y.	4 974	32,4	10 363	67,6	15 337
Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto KTV r.y. ¹⁾²⁾	57 980	32,4	121 020	67,6	179 000
Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.	3 076	59,0	2 141	41,0	5 217
Liiketyöntekijäin Liitto r.y.	18 987	18,9	81 350	81,1	100 337
Maaseututyöväen Liitto r.y.	19 029	83,7	3 693	16,3	22 722
Metallityöväen Liitto r.y. ²⁾	121 196	80,5	29 358	19,5	150 554
Paperiliitto r.y.	38 191	74,2	13 265	25,8	51 456
Puutyöväen Liitto r.y.	30 782	71,4	12 344	28,6	43 126
Rakennustyöläisten Liitto r.y.	89 909	93,3	6 420	6,7	96 329
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y.	15 049	38,4	24 136	61,6	39 185
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.	13 568	47,4	15 058	52,6	28 626
Suomen Laivanpäälystöliitto r.y. ²⁾	2 750	98,2	49	1,8	2 799
Suomen Merimies-Unioni r.y. ²⁾	5 643	62,2	3 436	37,8	9 079
Suomen Muusikkojen Liitto r.y.	2 267	82,6	476	17,4	2 743
Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.	316	79,0	84	21,0	400
Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto r.y.	26 757	95,4	1 295	4,6	28 052
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y."	4 836	48,0	5 242	52,0	10 078
Tekstiililaitosmiesten liitto r.y.	1 009	99,9	1	0,1	1 010
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto TVL r.y."	3318	8,0	38 334	92,0	41 652
Toimittajaliitto r.y.	100	62,5	50	31,3	160
Virkamiesten ja Työntekijäin Liitto VTY r.y.	68 068	65,8	35 445	34,2	103 513
Yleinen Lehtimiesliitto r.y.	198	63,9	112	36,1	310
Yhteensä	592 432	56,2	462 613	43,8	1 055 055

1) arvio

2) kokonaisjäsenmäärä mukaan lukien VTY:n kautta järjestäytyneet: KTV 180 666, Laivanpäälystöliitto 3 099, Merimies-Unioni 10 219 ja Metalliliitto 156 675.

KANSAINVÄLINEN JAOSTO

Kansainvälinen sihteeri Markku Jääskeläinen
Kansainvälinen toimitsija Hannu Ohvo
Kielenkääntäjä Raili Blom
Kv. jaoston sihteeri Helena Hämäläinen
Virkailija Liisa Tervahartiala
V.t. virkailija Marjut Lindroos

SUUNNITTELUJAOSTO

Suunnittelusihteeri Pentti Öhman
Suunnittelusihteerin sihteeri Sinikka Ahtiainen
Tietohallintopäällikkö Maija Karimaa
Atk-yhteyshenkilö Toivo Pudas
Tutkija Marjaana Valkonen

Taloussosasto

Talouspäällikkö Arto Kuusiola
Taloussihteeri Ossi Viljakainen
Toimistopäällikkö Anneli Roine
Talouspäällikön sihteeri Ritva Virolainen
Isännöitsijä Aimo Parrila
Kirjanpitäjä Raija Mankinen
Kassanhoitaja Else Vanhanen
Kassavirkailija Leila Vanttinen
Henkilöstövirailija Helena Kinnunen
Kielenkääntäjä Bertel Stenius
Konekirjoittaja Aino Peltonen
Vastaava tekstinkäsittelijä Ulla Vettenranta
Tekstinkäsittelijä Riitta Kulmala
Tekstinkäsittelijä Leila Hartonen
Tekstinkirjoittaja Helena Beck
Vastaava virkailija Leena Kyöstiä
Virkailija Irmeli Kivivuori
Virkailija Erja Tolvanen
Puhelinvaihteen hoitaja Seija Kettunen
Puhelinvaihteen hoitaja Orvokki Virtanen
Emäntä Raija Korkalainen
Vahtimestari Leo Pauku

Vahtimestarin apulainen Jouko Räsänen
Autonkuljettaja Esko Peura
Lähetä Sari Hemissi
Lähetä Tuula Kourunen
Lähetä Suvi Alen
Autolähetä Jorma Virtanen
Siivooja Helka Hartikka
Siivooja Kaija Viinikka
Siivooja Riitta Jormanainen
Siivooja Pirjo Koivula
Siivooja Seija Nylander
Siivooja Sinikka Kivirinne

AMMATIYHDISTYSARKISTO

Arkistinhoitaja Pekka Kalliokoski
Arkistovirkailija Pirjo Vainio
Arkistovirkailija Pirjo Haapanen

Sopimussosasto

SOPIMUSJAOSTO

III puheenjohtaja Raimo Kantola
III puheenjohtajan sihteeri Irma Raunio
Sopimussihteeri Sakari Tusa
Sopimussihteeri Raimo Kärkkäinen
Sopimussihteeri Heikki Kettunen
Rationalisointisihteeri Antti Mattila
Sopimusjaoston sihteeri Tuula Suojanen

TALOUSPOLIITTINEN JAOSTO

Talouspoliittinen sihteeri Antero Tuominen
Tutkimussihteeri Turo Bergman
Tutkimussihteeri Pertti Parmanne
Tutkimussihteeri Ismo Luimula
Tutkimussihteeri Sisko Seppä
Tutkimussihteeri Peter Boldt
Tekninen tilastos sihteeri Terttu Laitala
Tal.pol. jaoston sihteeri Marja Peltonen
Virkailija Anja Savolainen

OIKEUDELLINEN JAOSTO

Vastaava lakimies Kirsti Palanko-Laaka
Lakimies Tuomo Mäkinen
Lakimies Jorma Palola
Lakimies Jorma Rusanen
Lakimies Olavi Sulkunen
Lakimies Arjo Suonperä
V.t. lakimies Johannes Koskinen
Oikeudellisen jaoston sihteeri Ritva Kivelä
Virkailija Paula Kivivuori-Meri
Virkailija Merike Ottosson
V.t. virkailija Tarja Kaukovaara

Sosiaaliosasto

Sosiaalsihteeri Markku Hyvärinen
Työsuojelusihteeri Matti Huttunen
Toimitsija Kaija Kallinen
Työsuojelutoimitsija Jussi Koivu
Yritysdemokratiasihteeri Matti Kopperi
Toimitsija Seppo Niininen
Asiantuntijalääkäri Markku Toropainen
Sosiaaliosaston sihteeri Marjut Karjalainen

Virkailija Irma Tornberg

Järjestöosasto

JÄRJESTÖJAOSTO

Järjestösihteeri Pekka Sarkkinen
Naissihteeri Riitta Partinen
Nuorisosihteeri Eero Heinäluoma
Ruotsinkielinen sihteeri Kerstin Berg
Toimitsija Sirpa Ilola
Toimitsija Eine Mikkonen
Toimitsija Timo Roppola
Toimitsija Kauko Viitala
Järjestöjaoston sihteeri Helvi Teppo
Virkailija Vuokko Kemppinen
Virkailija Eva Fager
Virkailija Kaisa Sember
Virkailija Auli Viikki
V.t. virkailija Paula Kivivuori-Meri

Piiritoimistot

SAK:n HÄMEEN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Seppo Jokela
Virkailija Kirsti Bister

SAK:n ITÄ-SUOMEN
PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Pentti Immonen
Piirisihteeri Raimo Laulainen
Virkailija Helga Vanttinen

SAK:n KESKI SUOMEN
PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Reino Termas
Virkailija Irma Leinonen

SAK:n KYMEN PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Kai Ritala
Virkailija Leila Oderma

SAK:n LAPIN PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Seppo Törmälä
Virkailija Maija-Liisa Kaasinen

SAK:n OULUN PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Seppo Partinen
Piirisihteeri Tatu Moilanen
Virkailija Sointu Seppänen
Puhelinvaihteenhoitaja Riitta-Liisa Ojuva

SAK:n TURUN JA PORIN
SEUDUN PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Seppo Ansamaa
Piirisihteeri Tauno Rosten
Virkailija Raija Ahlroos

SAK:n VAASAN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Erkki Varpula
Virkailija Tarja Lyttinen

SAKKANSA

Projektsihteeri Pertti T. Hyvönen
Projektsihteeri Teuvo Hömppi

Koulutusosasto

KOULUTUSJAOSTO

Koulutussihteeri Jari-Pekka Jyrkänne
Koulutustoimitsija Reijo Päivärinta
Koulutustoimitsija Pentti Vainio
Koulutustoimitsija Terttu Vantanen
Koulutustoimitsija Hannu Rosengren
V.t. Koulutustoimitsija Risto Juntunen
Koulutusosaston sihteeri Lea Niinimäki
Virkailija Jaana Pennanen

Tiedotusosasto

Tiedotuspäällikkö Kari Tapiola
Tiedotussihteeri Kerttu Vainio
Julkaisutoimittaja Kirsti Kekkonen-Montonen
Av-toimittaja Raili Kangas
Tiedotusosaston sihteeri Hilka Jukainen

LEHDET

SAK PALKKATYÖLÄINEN

Päätoimittaja Kari Arola
Toimitussihteeri Ero Kosonen
Toimittaja Aino Pietarinen

LÖNTAGAREN

PÄÄTOIMITTAJA Tom Saxen
Toimitussihteeri Hans Jern
Toimitussihteeri Christina Nordgren-Siivonen
Toimitusten sihteeri Marja-Leena Havia
Virkailija Leena Halonen

SAK TIEDOTTAA

Vastaava toimittaja Kirsti Kekkonen-Montonen

Hakaniemen

Merikiinteistö Oy

Toimitusjohtaja Aimo Parrila
Virkailija Leila Vanttinen

Asunto Oy Sakin pirtti

Kiinteistönhoitaja Kate Honkanen

Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö SAL r.y.

Toiminnanjohtaja Raili Pakarinen

Jäsenyydet ja osakkuudet

Yhdistykset

Invalidiliitto r.y., Kotimaisen Työn Liitto r.y., Kuluttajaneuvontaliitto r.y., Lomaliitto r.y., Menetelmätekniinen Yhdistys r.y., Perhelomat r.y., Pohjola-Norden r.y., Rationalisointiliitto r.y., Solaris-lomat r.y., Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö SAL r.y., Suomen YK-liitto r.y., Suomi-Neuvostoliitto-Seura r.y., Työväen Kuntoliitto r.y., Työväen Sivistysliitto r.y., Vuokralaisten Keskusliitto r.y., Kansan Sivistysrahaston Kannatusyhdistys r.y., Työterveysäätiön Kannatusyhdistys r.y., Työväen Taloudellisen Tutkimuslaitoksen Kannatusyhdistys r.y., Kansalaiskasvatuksen Keskus r.y.

Säätiöt

Ammattienedistämislaitoksen Säätiö, Asuntosäätiö, Kansan Sivistysrahaston säätiö, Kuntolomatoiminnan Tutkimussäätiö, Pohjois-Suomen Teollisuusopiston Säätiö.

Yhtiöt

Aremainos Oy, Hakaniemen Merikiinteistö Oy, Kantava Oy, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Oy Lomamatkat, Matkatoimisto Matkarengas Oy, Saimaan Aallot Oy, Tilintarkastusrengas Oy, Työväen Akatemian Kannatusosakeyhtiö, Työväen Kiinteistökeskus Oy, Ay-Tilipalvelu Oy.

Osuuskunnat

Etelä-Suomen YH-Rakennuttajaosuuskunta, Osuusliike Elanto, Osuuspankki Yhteistuki, Rakennuskunta Haka, Valtakunnallinen Vuokratalo-Osuuskunta.

Kansainväliset ammatilliset järjestöt

EAY, PAY, TUAC, VAKL.

SAK:n ja VTY:n LIITTOJEN VIRALLISET NIMET

EPÄVIRALLINEN LYHENNE

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKTr.y

Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto HRHL r.y

Ilmailualan Unioni r.y.

Kemian Työntekijäin Liitto r.y.

Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.

Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto r.y.

Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto KTV r.y.

Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.

Liiketyöntekijäin Liitto r.y.

Maaseututyöväen Liitto r.y.

Metallityöväen Liitto r.y.

Paperiliitto r.y.

Puutyöväen Liitto r.y.

Rakennustyöläisten Liitto r.y.

Suomen Elintarviketyöläisten

Liitto SEL r.y.

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.

Suomen Laivanpäälystöliitto

— Finlands Skeppsbefälsförbund r.y.

Suomen Merimies-Unioni

— Finlands Sjömans-Union r.y.

Suomen Muusikkojen Liitto r.y.

Suomen Sosialidemokraattinen

Sanomalehtimiesliitto r.y.

Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto r.y.

Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y.

Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.

Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto

TVL r.y.

Toimittajaliitto r.y.

Yleinen Lehtimiesliitto r.y.

Virkamiesten ja Työntekijäin

Yhteisjärjestö VTY r.y.

Postiliitto r.y.

Rautatieläisten Liitto r.y.

Tullimiesliitto r.y.

Valtion työntekijäin ja

viranhaltijain liitto r.y.

Vankilavirkailijain Liitto VVL r.y.

Veturimiesten Liitto r.y.

(IAU)

(KTL)

(KIINTEISTÖLIITTO)

(KNL)

(LPL)

(LIIKELIITTO)

(MAALIITTO)

(METALLI)

(PTL)

(RAKENNUSLIITTO)

(KIRJALIITTO)

(SLPL—FSBF)

(SM—U)

(MUUSIKKOLIITTO)

(SSSL)

(SÄHKÖLIITTO

tai SSSL)

(TEKERI)

(TLML)

(TEVA)

(PL)

(VTVL)

(VML)

**SAK:n
tilinpäätös
1.1.-31.12.1985**

SAK r.y:n tilinpäätös 31.12.1985

1 YLEISET PERIAATTEET

Tilinpäätös on laadittu seuraavien yleisten laatimisperiaatteiden mukaan:

1.1 SAK:n kansanopistot, Ammattiyhdistysopisto ja Pohjolan Opisto, ovat valtionapua nauttavia, erillisiä kustannusvastuisia yksiköitä, jotka pitävät toiminnastaan erillistä kirjanpitoa ja vastaavat myös taloudenhoidostaan ja valtionavun tilityksistään Kouluhallitukselle.

1.2 Opistojen kirjanpito on tilinpäätöksenä yhdistetty SAK:n tuloslaskelmaan omina SAK:n varsinaisen toiminnan osina ennen varainhankintaa. Opistojen tase-erät on tilinpäätöksessä yhdistetty SAK:n taseeseen velka- ja saatavasuhteet eliminoiden. Opistojen tuloslaskelmat ja taseet sisältyvät liitteinä tilinpäätökseen.

2 YKSITYISKOHTAISEMPIA ERITTELYJÄ

2.1 SAK:n varsinaiseen toimintaan liittyvät valtionavut on esitetty varsinaisen toiminnan osastokohtaisissa tuotoissa.

Nämä valtionavut ovat seuraavat:

Ammattiyhdistysarkisto	232.713,94
Solidaarisuustoiminta	638.596,13
Työsuojelutoiminta	340.000,00
Yhteensä	1.211.310,07

2.2 Opistojen valtionavut ovat seuraavat:

Ammattiyhdistysopisto	6.286.361,80
Pohjolan Opisto	1.767.066,40
Yhteensä	8.053.428,20

2.3 Opistojen investointiavustukset:

Pohjolan Opisto	
— vuonna 1984 myönnetyn avustuksen (250.000,00) loppusuoritus	25.000,00
— vuonna 1985 myönnetty ja saatu	315.000,00
Yhteensä	340.000,00

2.4 Palkkoja, palkkioita ja eläkkeitä on maksettu seuraavasti:

SAK	17.831.236,07
Ammattiyhdistysopisto	7.240.199,19
Pohjolan Opisto	2.047.786,06
Yhteensä	27.119.221,32

3 ENEMMISTÖOSAKKUUDET

SAK omistaa osake-enemmistön seuraavista kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöistä:

	Osuus osakepääomasta
Hakaniemen Merikiinteistö Oy	51,79 %
Kiinteistö Oy Sarviniitynkatu 4 (Kerava)	100 %
Kiinteistö Oy Laurinkatu 41 (Lohja)	69 %
Asunto Oy Sakinpirtti	100 %

4 HENKILÖSTÖ

SAK:n ja opistojen palveluksessa oli 31. 12. 1985

	1985	1984
SAK	144	141
Ammattiyhdistysopisto	72	72
Pohjolan Opisto	22	22
	238	235

5 YLI/ALIJÄÄMÄ

SAK:n ja opistojen yli/alijäämät:

SAK	+ 3.492.068,77
Ammattiyhdistysopisto	-f 222.790,41
Pohjolan Opisto	— 154.230,19
	+ 3.560.628,99

6. EHDOTUS YLIJÄÄMÄN KÄYTÖSTÄ

Ylijäämä ehdotetaan liitettäväksi omaan pääomaan.

TULOSLASKELMA 1.1.—31.12.1985

VARSINAINEN TOIMINTA

OSASTOKOHTAISET TUOTOT

Toimintatuotot	+	1.896.524,40
Palvelutuotot	+	3.061.047,91
Lehtituotot	+	2.162.648,55
Valtionavut	+	1.211.310,07
Muut avustukset	+	378.587,36
Tulonoikaisut ja -siirrot	+	486.000,00
Muut toim.tuotot	+	13.998,26
Tuotot yhteensä	+	9.210.116,55

OSASTOKOHTAISET KULUT

Toimintakulut	—	8.322.651,77
Toimistokulut	—	4.126.565,69
Vuokrat ja yhtiövastikkeet	—	1.425.677,12
Lehtikulut	—	3.119.813,99
Solidaarisuuskulut	—	1.043.885,20
Kulut yhteensä	—	18.038.593,77
Kulujäämä	—	8.828.477,22

HENKILÖSTÖKULUT

Palkat ja palkkiot	—	17.831.236,07
Sosiaalikulut	—	4.976.934,35
Muut henkilöstökulut	—	3.593.413,84
Henkilöstökulut yhteensä	—	26.401.584,26
Kulujäämä	—	35.230.061,48

YLEISET KULUT

Jäsenmaksukulut	—	2.233.483,65
Tulonoikaisut ja -siirrot	—	684.676,78
Yleiset kulut yhteensä	—	2.918.160,43

AMMATTIYHDISTYSOPISTO

Tuotot	+	11.479.789,82
Valtionapu	+	6.286.361,80
Kulut	—	14.342.385,04
Ammattiyhdistysopisto yhteensä	+	3.423.766,58

POHJOLAN OPISTO

Tuotot	+	1.886.337,64
Valtionapu	+	1.767.066,40
Kulut	—	3.512.501,67
Pohjolan Opisto yhteensä	—	140.902,37
Varsinaisen toiminnan kulujäämä	—	34.583.552,96

VARAINHANKINTA

Jäsenmaksutuotot	+	39.889.876,26
Vuokratuotot	+	10.044.664,37
Korkotuotot	+	2.679.997,68
Osinkotuotot	+	4.024.209,68
Muut tuotot	+	71.250,04
Tuotot yhteensä	+	56.709.998,03
Vuokra- ja yhtiövastikekulut	—	5.234.091,16
Muut kulut	—	755.193,00
Varainhankinta yhteensä	+	50.720.713,87

KORKOKULUT

Korkokulut	—	8.283.102,66
Omatoiminen tuottojäämä	—	7.854.058,25

POISTOT

Rakennuksista	—	1.614.300,95
Kalustosta	—	1.153.718,06
Muista pitkävaikutteisista menoista	—	321.405,80
Muista pitkäaikaisista sijoituksista	—	304.004,45
Poistot yhteensä	—	3.393.429,26
Tilikauden tulos	+	4.460.628,99

VARAUSTEN LISÄYS

Edustajakokousvarauksen lisäys	—	900.000,00
Ylijäämä	+	3.560.628,99

TASE 31.12.1985

VASTAAVAA

RAHOITUSOMAISSUUS

Rahat ja pankkisaamiset	16.511.412,89
Myyntisaamiset	1.946.345,92
Tilityssaamiset	1.232.298,50
Lainasaamiset	2.857.245,67
Ennakkomaksut	21.411,00
Jäsenmaksusaamiset	10.280.000,00
Siirtosaamiset	1.985.929,93
Rahoitusomaisuus yhteensä	34.834.643,91

VAIHTO-OMAISSUUS

Tavarat	195.063,79
---------	------------

KÄYTTÖOMAISSUUS JA MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT

Maa-alueet	398.861,76
Keskeneräiset rakennukset	1.494.011,62
Rakennukset	30.357.392,75
Kalusto	2.600.779,40
Osakkeet ja osuudet	10.394.234,88
Muut pitkävaikutteiset menot	353.198,18
Käyttöomaisuus yhteensä	45.598.478,59

MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET

Kiinteistö- ja asunto-osakkeet	36.442.514,49
Muut osakkeet, osuudet ja rahoitusarvopaperit	33.599.593,72
Muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	70.042.108,21

Vastaavaa yhteensä . 150.670.294,50

VASTATTAVAA

VIERAS PÄÄOMA

LYHYTAIKAINEN

Ostovelat	1.504.155,85
Siirtovelat	7.793.413,86
Muut lyhytaikaiset velat	4.507.830,00
Lyhytaikainen yhteensä	13.805.399,71

PITKÄAIKAINEN

Lainat rahalaitoksilta	63.191.642,21
Eläkelainat	11.730.542,06
Muut pitkäaikaiset velat	14.010,00
Pitkäaikainen yhteensä	74.936.194,27

VARAUKSET

Edustajakokousvaraus	2.766.035,05
----------------------	--------------

OMA PÄÄOMA

RAHASTOT

Solidaarisuusrahasto	1.311.892,19
Kulttuurirahasto	1.030.577,32
Ammattiyhdistysopiston rakennusrahasto	7.830.580,46
Ammattiyhdistysopiston vararahasto	466.767,49
Pohjolan Opiston rakennusrahasto	453.000,00
Rahastot yhteensä	11.092.817,46

PÄÄOMA

Pääoma 1. 1.	44.509.219,02
Ylijäämä	3.560.628,99
Pääoma yhteensä	48.069.848,01
Oma pääoma yhteensä	59.162.665,47

Vastattavaa yhteensä 150.670.294,50

SAK:n tilinpäätös 1.1.—31.12.1985

Tilinpäätöksen liitetiedot

1	Annetut pantit omien velkojen vakuutena					
	Kiinnitetyt haltijavelkakirjat					35.950.000,00
	Osakkeet ja muut arvopaperit kirjanpitoarvosta					35.432.000,00
2	Annetut takaukset					500.000,00
3	Eläkesitoumuksista johtuvat vastuut					6.763.026,00
4	Tilinpäätökseen liittyy Ammattiyhdistysopiston ja Pohjolan Opiston erilliset tuloslaskelmat ja taseet					
5	Oman pääoman muutokset					
	Rahastot					
	SAK					
	Solidaarisuusrahasto	1. 1.	1.113.215,41			
	Lisäys		486.000,00			
	Käyttö		287.323,22	1.311.892,19		
	Kulttuurirahasto	1. 1.	990.157,32			
	Lisäys		35.420,00			
	Korko		93.000,00			
	Käyttö		88.000,00	1.030.577,32		2.342.469,51
	Ammattiyhdistysopisto					
	Rakennusrahasto	1. 1.		7.830.580,46		
	Vararahasto	1. 1.		466.767,49		8.297.347,95
	Pohjolan Opisto					
	Rakennusrahasto					453.000,00
	Rahastot yhteensä					11.092.817,46
	Pääoma 1. 1.					
	SAK		32.005.478,49			
	Edellisen tilikauden ylijäämä		12.353.824,40	44.359.302,89		
	Ammattiyhdistysopisto	—	107.098,23			
	Edellisen tilikauden ylijäämä	+	403.549,63	+ 296.451,40		
	Pohjolan Opisto	—	191.813,53			
	Edellisen tilikauden ylijäämä	+	45.278,26	— 146.535,27		44.509.219,02
	Tilikauden ylijäämä					3.560.628,99
	Pääoma yhteensä					48.069.848,01

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Tuloslaskelma
 Tase
 Tase-erittely
 Pääkirja
 Päiväkirja
 Velallisreskontra
 Ammattiyhdistysopiston kirjanpitoaineisto
 Pohjolan Opiston kirjanpitoaineisto

Tilintarkastuskertomus

Tuhti Tuomi

Antti Kanki
Kauko Suuronen

Anna Kautapaa
Urho Lalle

Antti Kanki

Pekka Kivimäki

Urho Kanki

Musa Järvinen

Urho Kanki

Pekka Kivimäki

Pekka Kivimäki

Pekka Kivimäki

Olavi Kanki

Kauko Kanki

Raimo Kanki

Urho Kanki

Urho Kanki

Kalevi Kanki

Esa Kanki

Reijo Kanki

Urho Kanki

Urho Kanki

Urho Kanki

Urho Kanki

Urho Kanki

Urho Kanki

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y:n 14.—17. 6. 1981 pidetyn varsinaisen edustajakokouksen valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet järjestön vuoden 1985 tilintarkastuksen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa. Tarkastuksemme tuloksena esitämme seuraavaa:

- hallituksen valitsemana on jatkuvaa tarkastusta suorittanut Tilintarkastusrengas Oy ja tarkastustyön on suorittanut Tapio Luoma HTM
- tilinavaus perustuu edellisen vuoden vahvistettuun tilinpäätökseen
- kirjanpito on hyvän kirjanpitolaitoksen mukaisesti järjestetty ja tiliviennit perustuvat hyväksyttäviin tositteisiin
- tilinpäätös on oikein johdettu kirjanpidosta ja osoittaa mk 3.560.628,99 suuruista ylijäämää. Taseen loppusumma on mk 150.670.294,50
- keskusjärjestön omistamat arvopaperit ovat tallessa
- omaisuuden turvaavat vakuutukset ovat voimassa. Keskusjärjestöllä on lakimääräiset ja sopimusten edellyttämät henkilövakuutukset.

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallitukselle ja muille tilivelvollisille vuodelta 1985.

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitolaitoksen mukaisesti.

Helsingissä maaliskuun 17. päivänä 1986

Matti Kanerva

Matti Kanerva

Sinikka Pohja

Sinikka Pohja

Kalevi Koskivirta

Kalevi Koskivirta
HTM

Matti Kanerva

Matti Kanerva

Sinikka Pohja

Sinikka Pohja

Kalevi Koskivirta

Kalevi Koskivirta
HTM

År 1985 de många stora frågornas år

Internationellt var år 1985 en tid av strama relationer mellan stormakterna ehuru en vändning till det bättre inträffade i slutet av året.

I slutdokumentet från EFS kongress i Milano tar man kraftigt ställning för full sysselsättning och fördömer de fackföreningsfientliga fenomen som under de senaste åren intensifierats på många håll i Europa.

Trots en ekonomisk utveckling som i jämförelse med situationen i flera andra länder har varit gynnsam var arbetslösheten fortfarande vårt centrala problem. Att inflationen bromsade upp skapade förutsättningar för att förbättra löntagarnas ekonomiska ställning.

Flera företagsförsäljningar och koncentration var centrala drag i det ekonomiska livet år 1985. FFC behandlade dessa saker i stor omfattning och många anslutna förbund fick ta till organisatoriska åtgärder för att trygga jobben.

Långvarig spelregeldiskussion ledde till förhandlingsuppgörelse

Spelreglerna var föremål för livlig diskussion bland FFCs medlemmar. Också FFCs fullmäktige tog ställning till kommittéarbetet.

FFCs organisationsutredning gav upphov till en bred diskussion i samhället om fackets mål, dess verksamhet och förhållande till medlemmarna. Utredningen visade att medlemmarna litar mera på facket än på någon annan institution i samhället. Samtidigt

gav den vid handen att medlemskåren väntar sig målmedveten intressebevakning av FFC och att den också är redo att stöda en sådan. Medlemskårens förväntningar beträffande FFC är stora bl.a. när det gäller att främja sysselsättningen, förkorta arbetstiden, minska inkomstspidningen och öka inflytandet.

Nordens Fackliga Samorganisation NFS' rapport om fackföreningsfientligheten i olika nordiska länder väckte stort intresse och gav upphov till en bred diskussion om fackföreningsfientligheten också i Finland.

I samband med frågan om en författningsreform fördes också en mer principiell diskussion om fackets självständighet och verksamhetsrättigheter. Också åtgärder i anslutning till privatisering av offentliga tjänster vållade problem för facket.

I fråga om FFCs inre utveckling prioriterades år 1985 den strategiska planeringen och utbildning i anslutning till denna samt utvecklande av dataadministrationen, som en ramplan gjordes upp för.

Ett effektivare påverkande av statsbudgeten, förberedelserna för FFCs 13 kongress och för avtalsrörelsen var andra centrala sektorer av verksamheten.

FFCs fullmäktige behandlade förutom aktuella frågor rapporter om den ekonomiska demokratin och den nya tekniken.

I socialpolitiken stod vidareutvecklandet av arbetslöshetsskyddet samt en flexibel pensionsålder i förgrunden. I offentligheten diskuterades det en hel

del om socialpolitikens riktning och ett förtjänstrelaterat socialskydd kritiserades.

Som resultat av föregående avtalsrörelse förhandlades arbetstidsförkortningar förbundsvis.

Samarbetet mellan FFC och de anslutna förbunden stärktes. Detta syfte tjänades bl.a. av FFC-ledningens förbundsround och förbundssekreterarträffarna där man gick igenom de centrala samarbetsfrågorna i anslutning till förberedelserna för avtalsrörelsen samt beträffande FFCs 13 kongress och förbundens förväntningar i fråga om den medlemservice FFC erbjuder.

FFCs vinningar under perioden efter 12 kongressen

- Sysselsättningen har varit bättre än i andra länder även om arbetslöshetsprocenten är hög
- Realförtjänsterna har stigit
- Arbetstiden har förkortats
- De arbetslösas utkomstskydd har förbättrats
- Sjuk- och moderskapsdagpenningarna har stigit
- Rätten till föräldraledighet har utbyggt
- Barnbidragen har stigit
- Uppsägningsskyddet har förbättrats
- Flexibel pensionsålder har förverkligats
- Vårdledighet har förverkligats
- Avtalssystemet och spelreglerna har utvecklats

- Avgångsbidraget har utvecklats
- Planeringen av verksamheten har effektiviserats
- Dataadministrationen har utvecklats
- Forskningsverksamheten har främjats
- En bred organisationsundersökning har genomförts
- Lokala fackföreningsskolor har inrättats
- Solidaritetsarbetet har effektiviserats (bl.a. Namibiaprojektet)
- Kulturverksamheten har utvecklats
- Skolsamarbetet har effektiviserats
- Den regionala intressebevakningen och samarbetet på länsnivå har utvecklats
- Fackliga centra har grundats

Den ekonomiska utvecklingen 1985

Den finländska nationalhushållningen växte åren 1982—1984 i ett tempo på i genomsnitt tre procent. Trots reces-sionsförväntningar fortsatte tillväxten år 1985 då den t.o.m. blev något kraftigare.

Enligt förhandsuppskattning var totalproduktionens tillväxt år 1985 c. 3,5 procent. Snabbast var tillväxten i metallindustrin och i finansierings- och försäkringsverksamheten. Också sam-färdseln samt de privata och offentliga tjänsterna växte rätt bra. Produktionen minskade betydligt i den mekanis-ka skogsindustrin och i någon mån också i jordbruket.

Ökningen av den inhemska ef-terfrågan var starkast i den privata in-vesterings verings verksamheten. Där-

emot ökade de offentliga investeringar-nas volym långsammare än den ge-nomsnittliga tillväxten av national-hushållningen. Också den privata och offentliga konsumtionen ökade något svagare i förhållande till denna.

Exportens utveckling 1985 var myc-ket svag. Tillväxten byggde i huvud-sak på starkare östexport. Med undan-tag för den kemiska industrin och trä-varuindustrin ökade exporten i alla andra industrigrenar. Starkast var ök-ningen i den metallurgiska basindu-strin.

Importens volym ökade avsevärt år 1985. I importen ökade bl.a. importen av konsumtionsvaror, maskiner och in-ventarier samt produktionsförnödenhe-ter för metall- och maskinindustrin snabbare än totalimporten. Handelsba-lansen uppvisade ett överskott på c. 2,5 miljarder mark; bytesbalansen ha-de ett underskott på 4 miljarder mark.

Antalet sysselsatta var år 1985 knappt 20 000 större än året innan. Eftersom utbudet på arbetskraft dock ökade litet mer, inträffade en lindrig ökning av arbetslöshetsgraden. År 1985 var i genomsnitt 163 000 perso-ner arbetslösa och arbetslöshetsgraden var 6,3 procent.

Inflationstempot mätt med alla pris-index blev långsammare år 1985. Steg-ringen av konsumentprisindex från året innan var knappt 5 procent. En-ligt konsumentprisindex var inflatio-nen under årets sex sista månader för-vandlat till årstempo bara 2 procent. Under årets sista månader steg konsu-mentpriserna knappast överhuvudta-get.

Industriarbetarnas nominella för-tjänster steg från sista kvartalet 1984 till sista kvartalet 1985 uppskattnings-vis 7,5 procent och på årsnivå något mer. Av denna stegring kom ungefär hälften på avtalsförhöjningarnas andel. Industriarbetarnas realförtjänster be-räknas år 1985 ha stigit med knappt 2 procent. Hushållens disponibla in-komst ökade 1985 klart mera.

Den svenska verksamheten

Den svenska verksamheten inom FFC handhas av det svenska sekretariatet, som under året sammankommit 9 gånger.

Genom koordinering av den svens-ka verksamheten i FFC och förbun-den, bl.a. i form av ett verksamhetsse-minarium för de svenska ombudsmän-nen i förbunden, ABF och FBF 17—18. 10., har det fackliga arbetet effektiviserats för att på bästa möjliga sätt betjäna medlemmarna.

Frågan om egen ombudsman på Åland aktualiserades under året. Ett avtal mellan FFC och Finlands Sjömans-Union resulterade i utnäm-ning av en FFC-ombudsman, Inkeri Tuominen, på deltid från 1.1. 1986.

Informationsverksamhet

Sekretariatet sammanträdde i Kristi-nestad 25.4. Efter mötet deltog ca 30 personer från Kristinestad och Närpesnejden i en informationstillställ-ning.

En presskonferens på Åland anord-nades 4.11. med anledning av att Åland får en egen FFC-ombudsman.

I köpbojkotten mot sydafrikanska produkter deltog sekretariatet genom att översätta till svenska och publicera ett postkort, "Stöd din kamrat i Sydaf-rika", i 10 000 ex.

Bland övrig svensk materialproduk-tion kan nämnas handboken "Förfa-rande vid avbrytande av arbets-förhållande" och stordiaserien för skol-informatörer "Information åt elever i yrkes-, grundskolor och gymnasier".

Svenska seminarier

Under seminariet "Vi och vårt jobb — framtidens arbetsmiljö" i Mariehamn diskuterade ca 170 deltagare från hela Svensk-Finland hur arbetet utvecklats under 20 års tid, hur det förändras i framtiden samt om vi har rätt att trivas på jobbet.

På hösten samlades ett 30-tal fackaktivister till seminariet "En mänsklig chans? — ny teknik som verktyg för ett bättre jobb" i Vasa, för att diskutera den nya teknologins inverkan på arbetet.

Skandinaviska sommarskolan

Årets tema "Facket och levnadsmiljön" hade samlat 39 deltagare från de nordiska länderna, bl.a. 5 deltagare från Island.

Miljöminister Matti Ahdes inledning "Välståndet och miljön" gav upphov till en mycket livlig debatt. Programmet innehöll också exkursioner där deltagarna bekantade sig med bostads-, fritids-, arbets- och industrimiljö i dagens och gårdagens Finland. Grupparbetena resulterade i fyra slutrapporter om ovannämnda miljöer.

Löntagaren

FFCs svenska tidning Löntagaren utkom 1985 med 41 nummer. Av dessa var 5 temanummer producerade i samarbete med finska kollegan Palkkatiöläinen. Ungdomens levnadsbetingelser, antifacklig verksamhet, framtidens samhälle, den amerikanska livsstilen och den s.k. nyfattigdomen behandlades i dessa temanummer av varierande omfattning.

I den kontinuerliga bevakningen kom bl.a. utvecklingen i svenskbygderna, FFCs organisationsutredning och de s.k. spelreglerna att bli framträdande ämnen.

Redaktionsrådet deltog genom två möten i behandlingen av tidningens säsongplaner.

Genom en organisationsreform som lösgjorde tidningarna från informationsavdelningen stärktes Löntagarens ställning och verksamhetsmöjligheter.

